

**ПРАВИЛНИК О СТРУЧНОМ РАДУ
КИНОЛОШКОГ САВЕЗА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
И КИНОЛОШКОГ САВЕЗА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

ПРАВИЛНИК О СТРУЧНОМ РАДУ
КИНОЛОШКОГ САВЕЗА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И
КИНОЛОШКОГ САВЕЗА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Издавач

Кинолошки савез Републике Српске

За издавача

Предраг Узелац

Уредник

Зоран Кос

Лектор

Милан Бокан

Технички уредник

Зоран Јевремовић

Тираж

250

Штампа

Издавачка кућа „Љубостиња“ Трстеник

Издавање ове књиге финансијски је омогућио
Кинолошки савез Србије

ISBN 978-99938-841-1-8

Поштовани читаоци, уважена господо кинолози, кинолошке судије, судијски приправници!

Поводом великог јубилеја – 20 година Кинолошког савеза Републике Српске, Кинолошки савез Републике Српске објављује књигу Правилника са додацима и упутствима у циљу помоћи Вама кинолошким судијама и судијским приправницима, одгајивачима, власницима и свим пријатељима кинологије. Књига је осмишљена као потребна и неопходна литература за напредак кинологије у Републици Српској, БиХ и шире.

Основни циљ је помоћ и једноставни, сваком разумљив и примјерен, поступак одгоја паса. Посебни осврт је помоћ за добијање екстеријерно и радно квалитетних и здравих паса, унапређење раса и упутства за унапређење здравља, правилне исхране, хигијене и осталих потребних активности. Такођер, у садржају су истакнута и друга важна упутства:

- Организовање квалитетних кинолошких манифестација по правилима и Правилницима ФЦИ-а,
- Додаци: упутства за суђење у циљу очувања квалитета паса и раса,
- Очување здравља и њега паса,
- Стандарди наших (домаћих) раса паса.

Правилник, док је на снази, треба поштивати и по његовим правилима радити. Посебно се наглашава да је Правилник подложен промјенама, те уважена господо, очекујемо од Вас ваше сугестије, приједлоге, искуства и креативне допуне са циљем повећања квалитета и усклађивања са Правилницима и праксом ФЦИ-а.

Овом приликом се захваљујем свима који су допринијели да Правилник заживи. А у стручном раду радио је велики број стручних и искусних људи који су уложили своје знање и труд несебично помажући Кинолошком савезу Републике Српске/БиХ а за то им велико ХВАЛА!

Истичем захвалност г-дину Зорану Косу који је својом иницијативом и преданним радом уредио и припремио Правилник за штампање.

Посебну захвалност упућујем Кинолошком савезу Републике Србије и његовом Генералном секретару г-дину Махмуду Ал Дагистанију, који је омогућио штампање истог.

Надамо се да ће овај Правилник испунити Ваша очекивања, и да ће пријатељи кинологије имати значајан извор стручне помоћи, информација и одговоре на многа питања.

Правилник о стручном раду Кинолошког савеза Републике Српске /КСуБиХ је на снази од 2012. године.

Бања Лука, 2016. године

Предсједник КСРС
дипл.инж.арх. Предраг Узелац,
кинолошки судија

**КИНОЛОШКИ САВЕЗ у БОСНИ и ХЕРЦЕГОВИНИ
КИНОЛОШКИ САВЕЗ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ПРАВИЛНИК О СТРУЧНОМ РАДУ
КИНОЛОШКОГ САВЕЗА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
И КИНОЛОШКОГ САВЕЗА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

На основу члана 40 и 49 Статута Кинолошког савеза у Босни и Херцеговини и надлежности Скупштине Кинолошког савеза у БиХ (у даљем тексту, скраћено КСуБиХ), Скупштина КСуБиХ је на својој сједници одржаној у Лакташима дана 14. 4. 2012. године усвојила:

ПРАВИЛНИК О СТРУЧНОМ РАДУ КСуБиХ

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Правилник Кинолошког савеза у Босни и Херцеговини о стручном раду је нормативни акт којим се регулишу стручна питања о раду КСуБиХ чланица КСуБиХ као и осталих државних расних клубова које су чланице у кровној организацији КСуБиХ.

Члан 2

Кинолошки савези, чланице, државни расни клубови КСуБиХ ће досљедно спроводити и примјењивати одредбе Правилника у својим основним кинолошким организацијама на подручју свог дјеловања.

Члан 3

С обзиром да су Правилници подложни промјенама сходно искуствима и праћењу постигнутог на пољу кинологије, усваја се овај Правилник који ће пратити развој кинологије те се мијењати у циљу даљег напретка рада и усавршавања кинологије опште.

Правилник о стручном раду Кинолошког савеза у БиХ се састоји од:

1. ПРАВИЛНИК О ОДГОЈУ И УПИСУ ПАСА У РОДОВНУ КЊИГУ КСуБиХ – страна 3
2. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА И ИЗЛОЖБАМА – страна 17

3. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ СУДИЈАМА И СТРУЧНИМ КАДРОВИМА – страна 32
4. ПРАВИЛНИК О ТРАЈНОМ ОЗНАЧАВАЊУ ПАСА – страна 44
5. 5. ПРАВИЛНИК О ДИСЦИПЛИНСКОЈ ОДГОВОРНОСТИ – страна 46

Члан 4

У складу са својим потребама, а на основу Статута и важећих међународних правилника, КСуБиХ ће донијети остале неопходне правилнике за несметано обављање кинолошких активности у БиХ.

Члан 5

- а) Овај Правилник ступа на снагу 14. 4. 2012. године.
- б) Ступањем на снагу овог Правилника Скупштина КСуБиХ обавезује своје чланице да оснују потребне Комисије за спровођење овог правилника, те да усклади важеће правилнике о одгоју са одредбама овог Правилника.
- в) Кинолошке организације, чланице КСуБиХ, којима је КСуБиХ повјерила вођење одгоја за поједине расе, дужне су своје одгојне прописе и правилнике ускладити са овим Правилником КСуБиХ.
- г) Сви претходни правилници о стручном раду у БиХ престају са важењем даном доношења овог Правилника.

1. ПРАВИЛНИК О ОДГОЈУ И УПИСУ ПАСА У РОДОВНУ КЊИГУ КСУБИХ

I Одгојни и уписни редослед / одгој и репродукција

Одредбе овог Правилника КСУБИХ за одгој и упис чистокрвних паса уређују одгој чистокрвних паса према признатим стандардима Међународне кинолошке организације / Federation Cynologique International – FCI / и упис чистокрвних паса у родовну књигу КСУБИХ и условни родовник (БХР-Б-родовник). Ове одредбе важе за цијело подручје БиХ и обавезне су за чланице КСУБИХ и њихове чланове. Одредбе се морају такође примјењивати на све поступке у одгоју.

Одредбе овог Правилника узимају у обзир сада важећи Правилник и Одгојни правилник FCI-а, те су према Статуту КСУБИХ прихваћене одлуком Скупштине Кинолошких савеза у БиХ на сједници 14. 4. 2012.године.

Члан 1

Основне одредбе

Ове одгојне одредбе могу бити допуњене одгојним правилницима и правилницима кинолошких организација савеза чланица, чланица КСУБИХ којима је она повјерила вођење одгоја с обзиром на специфичности раса које те организације обухватају, а такође и пооштрен онолико колико су корисне за постизање одгојних циљева постављених стандардима FCI.

Одгојни правилници кинолошких организација којима је повјерила вођење одгоја за поједине расе, морају увијек бити усаглашени са овим одгојним одредбама, при чему такође морају уважавати прописе и законе о заштити и држању животиња.

Члан 2

Одгајивач

Одгајивач је власник кује у вријеме када је она парена, осим ако није писмено пренешено власништво на новог власника.

Власник је оно лице које је кују или пса стекло на законит начин, који је у неспорном власништву кује или пса и који то може доказати законитим власништвом оригиналног родовника.

Одгојем се може бавити члан кинолошких удружења, клубова које су чланице КСУБИХ.

Препродавачи паса и лица која се баве одгојем искључиво ради продаје не могу бити чланови једног од чланица КСуБиХ, а самим тим ни одгајивачи. Право је свакога одгајивача тражити стручне савјете од вође одгоја своје кинолошке организације.

Обавезе одгајивача су да:

- а) користе у одгоју искључиво мужјаке и женке с испуњеним условима за одгој,
- б) не одгајају псе без родовника и псе с родовницама непризнатих кинолошких организација,
- в) одгајају потомство од само здравих јединки,
- г) осигурају одгојним јединкама услове који одговарају њиховим физичким и психичким потребама,
- д) обезбиједи штенету услове повољне за његов физички и психички развој који омогућавају добру социјализацију,
- ђ) осигурају тетовирање или микрочиповање паса сходно важећим Правилником о трајном означавању паса,
- е) не предају штенце из легла прије навршених седам седмица старости,
- ж) прије предаје паса новим власницима, очисте штенце од цријевних паразита и проведу најмање једно заштитно вакцинисање паса против најчешћих заразних болести, те то документују ветеринарском потврдом овјереном од стране овлаштеног лица,
- з) под моралном и материјалном одговорношћу даје истините податке за пријаву легла,
- и) своја одгојна права остварује преко кинолошке организације у којој је члан,
- ј) у одгоју не крше одредбе овог правилника.

Члан 3

Уступање права на одгој

Право на употребу у одгоју једне кује или једног приплодног пса уговором може бити пренешено на друго лице. /Одгојно уступање, уступање права на одгој/.

Одгојно уступање /уступање права на одгој/ мора бити уговорено писмено прије штењења.

Један примјерак уговора мора касније бити приложен код пријаве легла.

Код уступања одгојног права треба прецизно описати права и обавезе двију уговорних страна.

Онај ко привремено преузме женку под одгојно право, сматра се привременим власником женке у времену од момента потписивања уговора до завршетка дојења штенаци.

Онај ко привремено преузме мужјака под одгојно право сматра се привременим власником мужјака до краја уговореног рока на одгојно право.

Привремени власник одгојне јединке задржава сва одгојна права и обавезе као и власник за вријеме трајања уговора о уступању одгојног права.

Привремени власник женке код пријаве легла прилаже и копију уговора о уступању права на одгој.

Привремени власник мужјака након успјешног парења, власнику женке даје копију уговора о уступању права на одгој коју овај прилаже уз пријаву легла. За јединке из иностранства које се користе привремено у домаћем одгоју базиран на уговору о уступању права на одгој потребно је извршити нострификацију родовника.

Јединке из иностранства које се користе привремено у домаћем одгоју базиран уговором о уступању права на одгој обавезно морају испуњавати важеће одгојне одредбе КСуБиХ.

Уговор о уступању права на одгој обавезно садржи одредбе о:

- лицима који дају и примају одгојно право,
- јединкама које су предмет уговора,
- почетку и крају уступања одгојног права,
- код мужјака ко има право потписа на потврди о парењу.

Члан 4

Име одгајивачнице /одгојно име/

Пси не могу носити име одгајивачнице /одгојно име/ другачије од оног које је заштићено на име одгајивача.

Један одгајивач може увести, тј. заштитити само једно име одгајивачнице такође ако одгаја више раса.

Име одгајивачнице /одгојно име/ мора бити употребљено за означавање свих паса једног одгајивача без обзира на различитости раса.

Додијељено име одгајивачнице /одгојно име/ је лично и доживотно, толико дуго док се не угаси. Послије хомологирања од FCI име једне одгајивачнице /одгојно име/ више се не може мијењати. У правилу оно се гаси послвије смрти власника. Уступање одгојног имена наслѣдницима одгајивача који је заштићено одгојно име може бити одобрено од чланице и КСуБиХ уз доказ наследног правног преноса. Власник једног заштићеног одгојног имена може за сувласнике у одгоју узети брачног партнера, браћу или потомка уз услов да није

млађи од 18 година. Представљање такве заједнице остаје и даље на власнику одгојног имена /имена одгајивачнице/.

Сваки појединац у заједништву у одгоју од два или више лица мора тражити и заштитити своје одгојно име /име одгајивачнице/.

Кинолошки савез у БиХ додјељује право на вођење једног одгојног имена /имена одгајивачнице/ тек после одговарајућег контакта са FCI у чијој је надлежности међународна заштита искључивости имена одгајивачнице.

Приједлог за заштиту имена одгајивачнице треба се поднијети на обрасцу који је одредила КСуБиХ. Предложено име одгајивачнице мора се јасно разликовати од већ постојећих имена одгајивачница и смије имати највише 25 слова рачунајући и размак. Приједлог садржи највише три различита имена.

Име одгајивачнице може се користити само код уписа штенаци за коју су родовници издани после датума регистрације одгајивачнице.

Заштита имена одгајивачнице регулисана је одговарајућим Правилником FCI. Власник једног заштићеног имена одгајивачнице (одгојног имена) дужан је држати се одредби овога правилника о одгоју и упису паса и одгојних правилника мјеродавних кинолошких организација КСуБиХ и све чистокрвне псе које је одгојио или набавио у своје власништво без изузетка уписати у родовну књигу.

Избјегавање уписа одгојених паса у родовну књигу КСуБиХ кажњаваће се у складу са Дисциплинским правилником чланице и КСуБиХ.

Члан 5

Упошребa у одгоју

а) Основни предуслови у одгоју једне кује или пса су здравље, развој примјерен раси и карактер својствен раси одгојних /приплодних/ животиња. Одгој се врши искључиво у чистој раси. Ако кинолошке организације КСуБиХ, мјеродавне за одгој појединих раса нису тражиле другачије, за одгој се могу користити пси тек после пуне одгојне зрелости. У одгоју се могу користити мужјаци након 18 мјесеци старости до навршених 10 година старости, а женке након 15 мјесеци до навршених 9 година старости. У појединим ситуацијама на основу захтјева одгајивача може се одобрити парење мимо претходно поменуте старосне граница. (нпр. нежељена парења, изузетан приплодни потенцијал јединки, итд).

Дозвољено је одгајати само с насљедно здравим чистокрвним псима стабилне нарави уписаних у једну од FCI-а признатих родовних књига или регистра, који испуњавају услове утврђене у надлежној земљи чланице или с уговорним партнером. Чистокрвни пас је насљедно здрав ако преноси обиљежја стандар-

да, расе и карактера типичне за расу, без наслеђених грешака, које би могле штетити здрављу његових потомака. При томе постоји обавеза спречавања претјеривања оних обиљежја раса, која штете здрављу паса.

За одгој нису дозвољени пси с грешкама које се доказано преносе у одгоју као нпр. карактер која није у складу са стандардом расе, урођена глухоћа или сљепоћа, расјечено непце, евидентне грешке зубала и аномалија чељусти, епилепсија, крипторхизам, монорхизам, албинизам, погрешна боја као и утврђена тешка дисплазија.

Одгој и развој раса паса мора почивати на дугорочним циљевима и реалним основама, како се одгојем не би добили болесни пси, пси непожељног темперамента или пси без радних способности.

Циљ одгоја мора бити очување и по могућности проширење генетичке различитости расе.

Задатак сваког одгајивача је испитати је ли пас предвиђен за одгој с обзиром на своја ментална и физичка својства такођер и самим тим добар за одгој.

У сврху очувања здравља и утврђивања поријекла паса КСуБиХ може одредити обавезно снимање кукова (HD), лактова (ED), тестова за провјеру здравља срца, очију и слуха те узимања узорака крви за утврђивање DNA за поједине расе, секције или FCI -групе. У случајевима када се утврди нетачност података о поријеклу легла на основу DNA анализе само и код једне јединке из легла, цијело легло ће се брисати из КСуБиХ родовне књиге.

Подаци о брисању из родовне књиге објавиће се у средствима информисања и оглашавања КСуБиХ уз навођење података о псу (леглу) и одгајивачу.

б) Одгој у сродству је дозвољен, али само када се односи на легла у којима би се штенцима појављивали заједнички преци до комбинације 2 – 2 (дједови). За парење јединки у ближем сродству потребна је молба надлежној Комисији за одгој расе паса уз обавезно мишљење и препоруку вође одгоја. Молба за парење у још ужем, како је то наведено у првој реченици, предаје се комисијама најмање 60 дана прије планираног парења. Одобрење комисије прилаже се уз пријаву легла.

в) За расплод се могу користити женке са признатим родовником КСуБиХ или нострификованим родовником из чланице FCI-а, које су оцијењене најмање оцјеном врлодобар, а задовољиле су на одгојном прегледу. Код ловачких раса паса оцијењене најмање оцјеном врлодобар и које посједују испит урођених особина тражен за расу. Женки с којом је извршено парење прије него што је направљен одгојни преглед односно положен одговарајући испит легло се неће признати.

Женка старости до (3) три године смије имати једно легло у календарској години.

Приплодна старост женки која се препоручује за расплод код свих раса је од 15 мјесеци до 9 година, што значи да смије бити припуштена до дана кад наврши девет година живота.

Женкама након два царска реза у смислу њихове заштите не дозвољава се више одгој.

Једна женка смије сама подигнути само толико штенаци, колико јој допушта њезина одгојна кондиција. За вишак штенаци треба осигурати замјенску мајку или пружити додатну његу.

Власник женке обавезан је омогућити идентификацију женке власнику мужјака прије парења.

Идентификација је обавезна, а врши се на основу тетовир броја или микрочипа.

За скотне женке увезене из иностранства примјењују се сва одгојна правила као и за остале женке с тим да је потребно извршити нострификацију родовника и накнадно обавити одгојни преглед.

г) Мужјаци за расплод се могу користити само с признатим родовником КСУБиХ или нострификованим родовником из чланице FCI-а, који су оцијењени најмање оцјеном врлодобар, а задовољили су услове овог Правилника.

Код ловних раса паса мужјаци оцијењени најмање оцјеном врлодобар и који посједују испит урођених особина тражен за дату расу.

Власник смије мужјака припустити само на женке које испуњавају услове одгоја у складу с овим правилником.

Најстрожије се забрањује припуштање мужјака на женку без родовника, на женке с непризнатим родовницима, те на женке са забраном одгоја.

Власник мужјака обавезан је омогућити идентификацију мужјака власнику женке прије парења.

Идентификација је обавезна, а врши се на основу тетовир броја или микрочипа.

Члан 6

Вођа одгоја кинолошког удружења, расног клуба

Вођу одгоја кинолошког удружења, расног клуба предлаже надлежно тијело, а сагласност даје:

Комисија за одгој и рад службених и спортских раса паса као и комисија за одгој и рад ловачких раса паса.

Вођа одгоја је по правилу кинолошки судија, искусан одгајивач или судија приправник и уједно је референт за тетовирање и провјеру микрочиповања. Мандат вође одгоја траје до опозива.

Дужност вође одгоја је да:

- а) води одгој чистокрвних паса према одредбама овог Правилника, те осталим одлукама поменутих комисија раса паса потврђених од савеза чланица КСуБиХ,
- б) доставља пријаве за спорна легла како би их ријешила надлежна Комисија за одгој,
- в) едукује и упознава одгајиваче о обавезама и правима у одгоју.
- г) потписује пријаву легла, провјерава тачност података – предлаже упис у родовну књигу сходно одредбама овог Правилника,
- д) не одобрава упис легла или штенади који показују знакове атипичности у толикој мјери да изазивају сумњу у чистокрвност, као и штенади с видљивим здравственим аномалијама,
- ђ) не одобрава упис легла у родовну књигу уколико легло није држано у складу с позитивним међународним и домаћим прописима који регулишу ову област,
- е) даје мишљење поменутих комисијама за одгој паса око захтјева за парење у сродству,
- х) предлаже дисциплински поступак због не придржавања одредби овог Правилника,
- з) обавља преглед легла и врши тетовирање и провјеру микрочиповања, те уручује родовнике одгајивачима.

Члан 7

Парење. Уоварање

а) Власник женке /кује/ бира приплодног пса на приједлог вође одгоја с тим да коначни избор врши власник кује. Власник приплодног пса /приплодњака/ може без образложења одбити парење.

б) О обостраним правима и дужностима власника приплодног пса и приплодне кује о парењу мора бити направљено писмено прецизирање у сагласности са важећим законима, међународним одгојним правилником FCI-а, одредбама овог Правилника КСуБиХ и одгојним правилницима КСуБиХ који су надлежни за поједину расу.

в) Такво прецизирање о парењу треба обухватати следеће:

Обострану обавезу размјене фотокопија родовника паса који ће се парити, због провјере њиховог уписа у родовну књигу чисткрвних паса КСуБиХ, односно о упису у једну од FCI-а признату родовну или одгојну књигу, ако се ради о псу или куји из иностранства. Обострану обавезу размјене фотокопија образаца одгојних дозвола паса (уколико је то прописано за расу) који ће се парити, из којих се види да ти пси имају лиценцу за даљу репродукцију и да не постоји забрана на спајању двије одгојне линије којима пси припадају. Давање међусобних гаранција да у одгајивачницама у последњих деведесет дана /три мјесеца/ није било заразних болести и да ће уговорни учесник бити одмах обавјештен о могућем касније насталом заразном обољењу парених животиња. Прије парења власник кује је дужан ако власник пса инсистира да достави на увид анализу вагиналног бриса кује коју је урадила овлаштена институција.

г) Власницима одгојних женки препоручује се да женку доведу мужјаку лично или путем повјерљиве особе. Остане ли женка више дана код власника мужјака, сви тиме настали трошкови падају на рачун власника женке, као што је храњење и смјештај, евентуална ветеринарска њега, као и евентуалне штете које женка проузрокује на опреми одгајивачнице или у стану власника приплодњака. Такођер трошкове повратног превоза женке сноси власник.

д) На основу законских одредби различитих земаља сматра се у смислу овог правилника за одговорног држаоца животиње она особа која животињи у вријеме наступања штете пружа смјештај и храну.

Остане ли женка један или више дана под заштитом држаоца приплодњака тада је овај одговоран за штете које женка проузрокује према трећим особама.

Дотични власници, или држаоци приплодњака обавезују се код закључивања личног гарантног осигурања уважити ову околност.

ђ) У случају смрти женке за вријеме њеног боравка код држаоца приплодњака овај на свој рачун позива ветеринара како би утврдио смрт и узрок смрти. Он најбржим путем обавјештава власника женке о њеној смрти и узроку смрти. Ако власник жели видјети мртву женку, мора му се за то дати прилика.

Ако је смрт наступила кривњом држаоца приплодњака, овај је дужан власнику женке надокнадити штету.

Ако кривица није његова, власник женке је обавезан надокнадити држаоцу приплодњака све трошкове који су настали у вези са смрћу женке.

е) Начин и висина одштете за парење, која може бити остварена новчано или давањем једног од штенаца, при чему то треба посебно утврдити.

1) да то није наплата за будуће легло, него надокнада за коришћење приплодног пса, која треба бити у вриједности једног штенета на одређеном подручју. Да је одштета намијењена парењу у једном тјерању кује. Ако је доказано да куја није гравидна, али не у случају да је побацила, приплодни пас се мора дати на располагање при сљедећем тјерању исте кује и истом власнику без нове надокнаде. У случају да куја није остала гравидна ни у поновљеном парењу власник мужјака више није дужан дозволити парење кује, престаје обавеза настала по неуспјешном парењу.

2) треба утврдити да при уговореном давању штенета или штенади као надокнаду за парење, ако није другачије договорено, власник мужјака има право избора из легла најдуже седам недеља послје штењења, те да изабрано штене или изабрану штенад мора узети до највише десет недеља старости или мора одустати од надокнаде за парење.

3) треба објаснити да при уговореном давању штенета или штенади, у леглу са мало штенади умјесто уговореног штенета или штенади надокнада за парење може бити наплаћена у новцу уз сагласност двије уговорене стране.

ж) Власник приплодног пса мора послје испуњења договорених услова за парење одгајивачу-власнику кује дати потврду о парењу којом се потврђује правилно обављено парење. Уз потврду о парењу власник пса је дужан да власнику кује да фотокопију родовника пса. Образац КСуБиХ за потврде о парењу обавезан је на територији БиХ. Ова потврда о парењу мора садржавати:

1. О којој раси је ријеч;
2. Име и број родовника приплодњака и датум штењења;
3. Име и број родовника женке и датум штењења;
4. Име и адресу власника приплодњака, односно овлаштеног држаоца;
5. Име и адресу власника женке у тренутку парења;
6. Мјесто и датум обављеног парења, као и евентуалног поновљеног парења;
7. Потписи власника приплодњака, односно држаоца и власника женке уз овјеру од стране удружења или расних клубова власника приплодњака;
8. Договорени начин накнаде за парење.

Потврда о парењу саставља се у једном примјерку и власник, односно држалац приплодњака, је даје по обостраном потписивању исте. При пријављивању легла примјерак се обавезно прилаже документу: "ПРИЈАВА ЛЕГЛА".

з) Држалац приплодњака обавезује се да неће женку припустити ниједном другом него предвиђеном мужјаку.

Ако не дође до договореног упаривања, женка се смије само уз сугласност њеног власника одвести другом мужјаку.

За вријеме једног тјерања забрањено је парење кује са више различитих мужјака.

Код ненамјерног парења с другим, а не уговореним мужјаком, држалац парњака под чијом је заштитом била женка дужан је власника женке о томе обавијестити и надокнадити му све трошкове настале погрешним парењем.

Након ненамјераваног парења с непредвиђеним мужјаком није више дозвољено даље парење с уговореним мужјаком. Власник приплодњака не може након таквог парења постављати никакве захтјеве власнику женке.

Власник приплодњака уз уговорену надокнаду за парење не може власнику женке постављати никакве захтјеве у погледу потомака мужјака. Нарочито нема никакво законско право на то да му се преда једно штене. Ако се предаја једног штенета уговори као накнада за парење, овај договор треба прије парења писмено потврдити. У споразуму такве врсте морају се обавезно узети у обзир следеће тачке:

1. тренутак избора штенета од стране власника мужјака;
2. тренутак предаје штенета власнику мужјака;
3. тренутак у којем право избора власника мужјака неопозиво престаје;
4. тренутак у којем право одношења неопозиво престаје;
5. регулисање трошкова превоза;
6. Након коректно протеклог парења услуга приплодњака сматра се извршеном и с тим је услов за уговорену накнаду за парење испуњен.

Члан 8

Вјештачко осјемењавање

Примјена вјештачког осјемењавања са свјезим или дубоко смрзнутим сјеменом дозвољена је уз поштовање тренутно важећих прописа међународног правилника о одгоју FCI-а и одредаба КСуБиХ. У циљу заштите репродуктивног здравља дозвољено је да вјештачко осјемењавање обавезно изврши стручно лице уз издату потврду на основу које се издаје потврда о парењу. У случају увоза смрзнутог сјемена неопходно је обезбиједити све услове за сигуран транспорт, те ускладиштење у овлаштеној институцији која је регистрована за ту дјелатност на основу чије потврде се доказује поријекло сјемена, држава и приплодњак.

Сви трошкови узимања сперме иду на терет власника женке. Трошкове осјемењавања женке такођер сноси власник женке. Ветеринар који осјемењује женку мора савезу потврдити да је женка осјемењена спермом мужјака који

је био предвиђен за приплодњака. У његовој потврди морају исто тако бити наведени вријеме и мјесто осјемењавања, име и регистарски број женке, име и адреса власника женке.

Власник мужјака који је дао сперму, мора власнику женке уз ветеринарске потврде издати службену потврду о парењу.

II Одредбе за упис / Уписни редослијед /

Члан 9

Основне одредбе

Надлежност доношења Уписног редослиједа регулисана је овим правилником КСуБиХ и може га мијењати само Скупштина КСуБиХ која ће овластити надзорни одбор за контролу и спровођење истог.

Члан 10

Општи услови за уписивање

а) У родовну књигу КСуБиХ чистокрвних паса могу се уписати штенад једног легла ако власник одгојне кује или лице са одгојним правом за ту кују има стално пребивалиште у БиХ.

б) За сваког одгајивача, члана једног од кинолошких савеза КСуБиХ на територији БиХ важи обавеза да штенад упише у родовну књигу КСуБиХ преко надлежног савеза чланице, чак и ако су родитељи уписани у неку другу родовну или одгојну књигу коју признаје FCI.

в) Лица која нису чланови једне од кинолошких организација КСуБиХ не могу уписати легла својих куја ни своје остале псе у родовну књигу КСуБиХ.

г) У родовну књигу КСуБиХ не може се уписати легло које није оштећено на територији БиХ.

Члан 11

Подјела родовне књије

Посебни предуслови уписа

а) Родовна књига чистокрвних паса КСуБиХ се састоји из:

- 1) „А“ Родовне књије
- 2) „Б“ Родовне књије

У „А“ родовну књигу уписују се они чистокрвни пси који с обзиром на своје поријекло и начин одгоја одговарају свим начелима и одредбама FCI-а, КСуБиХ

и кинолошких организација КСуБиХ које су мјеродавне за одгој одређене расе.

У „Б“ родовну књигу уписују се они пси који с обзиром на своје поријекло и начин одгоја не одговарају у потпуности одредбама овог Правилника.

За упис одраслих паса у „Б“ родовну књигу потребно је да на једној (1) изложби буду оцијењени оцјеном добар (3) а максимално оцјеном врлодобар (4).

б) Услови за упис једног чистокрвног пса у „А“ Родовну књигу су:

1) потпуне генерације предака које су уписане у једну од родовних или одгојних књига које су признате од FCI;

2) оцјене екстеријера родитеља са најмање оцјеном врлодобар (4);

3) да је оштењен на територији БиХ, те да потиче из одгоја који се придржава одгојних одредби КСуБиХ, или да посједује родовник једне од чланица FCI;

4) да има положен одгојни испит уколико је предвиђен за ту расу.

в) Услови за упис легла у „А“ Родовну књигу су:

Услови овог Правилника члан 10-II-а, б и ц, с тим да се тачка д односи на родитеље легла.

г) У „Б“ Родовну књигу уписује се легло чистокрвних паса ако је један од родитеља уписан у „А“ Родовну књигу, а други у „Б“ Родовну књигу.

д) Након стицања услова за попуњавање комплетног родослова од 4 генерације, штенад добијена од родитеља са Б родовником биће уписана у А родовну књигу.

Члан 12

Родовна књиџа КСуБиХ /ујис бројева/

Сваки пас уписан у Родовну књигу КСуБиХ добија одговарајући број.

У Кинолошком савезу Херцег-Босне ти бројеви почињу бројем један (1), Босански кинолошки савез има почетни број два (2) и Кинолошки савез Републике Српске има почетни број три (3), свака следећа чланица стицањем права за вођењем родовне књиге добија наредни број.

При додјеливању уписног броја учествује вођа Родовне књиге кинолошких организација КСуБиХ која има лиценцу за издавање родовника.

Број под којим је уписан у Родовну књигу КСуБиХ саставни је и недјеливи дио његовог имена и мора увијек бити наведен, када се наводи име пса. Број уписа у Родовну књигу уједно је и број којим се тетовира пас. Сви пси оштењени после 1. 1. 2012. године морају бити тетовирани или трајно означени микрочипом. Начин трајног означавања паса одређује Правилник о трајном означавању чистокрвних паса КСуБиХ.

Члан 13

Подношење пријаве за упис у родовну књигу

Пријаву легла савезу чланици са лиценцом за издавање родовника подноси власник женке преко кинолошког друштва или клуба, а упис у Родовну књигу КСуБиХ одобрава вођа одгоја лиценцираног матичног савеза.

Члан 14

Пријава уписа

а) Пријаву легла дужан је извршити одгајивач на одређеном обрасцу КСуБиХ /пријава легла/ уз прилог:

1/ важећи родовник кује, (фотокопија) који подразумева да је признат од стране FCI, а у случају да је женка увежена исти мора бити нострификован;

2/ оригинал потврде о парењу издате и овјерене од стране кинолошког удружења или клуба гдје је власник приплодњака члан уз његов потпис. Потврда мора бити потписана од стране власника кује;

3/ родовника пса са којим је куја парена (фотокопија), исте појединости важе као и за родовник кује;

4/ одгојне дозволе тј., положен испит за кују, сходно раси;

5/ одгојна дозвола за пса са којим је куја парена сходно раси. У случају да је приплодњак у власништву иностраног власника неопходно је да достави одгојну дозволу свог матичног клуба, матичне државе расе или било који други одгојни испит који посједује државе која је чланица FCI;

6/ копије оцјенских листи за оба приплодњака и све здравствене сертификате, као и копије сертификата о освојеним звањима.

б) На увид се мора показати оригинал родовник кује и картица одгајивачнице. Пријава легла мора се обавити у року од три (3) мјесеца послје штењења кује, а предаје се за расу надлежној кинолошкој организацији КСуБиХ, тј. кинолошкој организацији чији је члан одгајивач, која ће послје провере услова из члана 10, 11 и 13, те уз потребне напомене вође одгоја прослиједити савезу, чланици КСуБиХ.

Члан 15

Инострани приплодни пас

Ако је куја, која је држана на територији БиХ, парена у иностранству, легло ће бити уписано у Родовну књигу КСуБиХ само онда ако је инострани приплоди пас са којим је куја парена уписан у једну родовну књигу коју признаје FCI и

ако се смије употријебити у приплоду. У том случају одгајивач мора уз пријаву легла приложити фотокопију родовника пса издату од стране савеза земље из које потиче приплодњак, и потврду о дозволи за одгој, уколико је прописана правилником КСуБиХ, те потврду о парењу.

Члан 16

Име чистокрвног пса

Име чистокрвног пса смије имати највише четири ријечи, а при давању имена требало би поштовати обичај земље поријекла расе. Имена свих паса из једног легла морају имати исто почетно слово. Име одгајивачнице саставни је и недјеливи дио имена пса оштењеног код једног одгајивача и мора се увијек потпуно наводити уз име пса.

Члан 17

Појединачни уписи – носџрификације

а) У Родовну књигу КСуБиХ биће уписани појединачни пси ако је доказано њихово чистокрвно поријекло важећим извозним родовником /експорт педигре/ савеза земље поријекла пса коју признаје FCI.

б) Број Родовне књиге КСуБиХ биће унесен на изворној исправи поријекла /експортни родовник/, те се послије уписа у Родовну књигу КСуБиХ мора употребљавати.

Члан 18

При упису у Родовну књигу КСуБиХ истовремено са додјеливањем броја уписа пас добија и кратицу која означава његову расу. Кратица расе такође је саставни и недјеливи дио имена пса, те се уз број уписа у Родовну књигу КСуБиХ мора навести увијек када се наводи име пса.

Кратица је обично скраћеница од прва три слова назива расе, или ако је назив расе састављен од више ријечи, онда се користи скраћеница сачињена од првих слова ријечи од којих се састоји пуни назив расе.

Члан 19

Родовник – исправа о поријеклу

а) Сваки пас оштењен у БиХ и уписан у Родовну књигу КСуБиХ добија службени доказ о поријеклу, родовник КСуБиХ. Образац родовника мора имати знак Међународне кинолошке федерације (FCI) и Кинолошких савеза у Босни

и Херцеговини, као и савеза чланице којег је одгајивач члан. Саставни дио родовника је екстеријерно-радна књижица.

б) На обрасцу родовника морају бити рубрике за упис четири (4) генерације предака уписаног пса.

в) Родовник КСуБиХ пуноважан је тек када га потпише вођа Родовне књиге КСуБиХ.

Накнадне исправке у родовнику КСуБиХ смије урадити само вођа Родовне књиге.

г) Родовник је исправа која са псом чини јединствену цјелину. Њим располаже власник пса, те је при његовом службеном издавању накнадно уписивање података, уз пристанак власника, могуће једино у КСуБиХ.

д) Уписивање оцјена, успјеха и освојених кандидатура на изложбама те напомене у вези одгоја обавља се у родовник /екстеријерно - радна књижица/.

ђ) При издавању родовника за штенад из једног легла у рубрици предака могу се уписати освојени називи на основу кандидатуре у љепоти и раду.

е) Родовник као јединствена цјелина са псом мора бити предана при сваком мијењању власника ради евиденције промјене власништва.

ж) За изгубљен или ненамјерно оштећен родовник дупликат може издати вођа Родовних књига једних од чланица КСуБиХ, за шта је нужно поднијети захтјев са образложењем уз накнаду трошкова који су дефинисани цјеновником чланице КСуБиХ. Прије издавања дупликата нужно је саслушати разлоге подносиоца захтјева, а комисији се препоручује да сагледа све чињенице, те донесе одлуку која неће кршити претходне услове за издавање родовника. Издавањем дупликата оригинални родовник постаје неважећи.

з) Сваки захтјев за дупликат родовник и његово издавање мора уз навођење података о подносиоцу захтјева и псу бити објављен у средствима информисања и оглашавања КСуБиХ.

Члан 20

Таксе за право издавање родовника

За право на вођење родовних књига КСуБиХ и за провођење издавања родовника чланице КСуБиХ плаћају одговарајућу надокнаду за лиценцу а њена је висина прописана цјеновником КСуБиХ.

Члан 21

Санкције

Повреде одредаба овог Правилника кажњаваће се дисциплински према Правилнику о дисциплинској одговорности КСуБиХ. У случају уочених неправилности које је начинио вођа одгоја или референт у Савезу власник кује има право покренути поступак исправке утврђених неправилности у року од 15 дана од дана добијања родовника.

Члан 22

Одгојни преглед

Одгојни преглед је обавезан за све мужјаке и женке свих раса паса с којима се жели обављати одгој у оквиру КСуБиХ а за које је прописан одговарајући одгојни преглед.

Страни држављани, власници паса с FCI родовником, могу приступити одгојном прегледу са својим псима.

На одгојни преглед могу се довести женке оцијењене оцјеном облика најмање врлодобар, мужјаци оцијењени оцјеном екстеријера најмање врлодобар.

Женке и мужјаци свих раса које подлијежу обавезној селекцији у погледу дисплазије кукова, а набројене су у овом Правилнику или су накнадно уврштене у списак одлуком Комисије за одгој спортских и службених раса паса, морају имати уредан ХД налаз као услов за приступање одгојном прегледу (Прилог 1). Минимална старост за приступање одгојном прегледу је 12 мјесеци старости. Класификација дисплазије кука је сљедећа: HD A, B, C, D, E, а за лактове ED + - E/I и E/II.

Сликање кукова може се обављати уз одобрење матичних савеза чланица КСуБиХ на више мјеста у БиХ. У случају да изнајмљени приплодњаци имају снимак из овлаштене клинике било гдје у некој од земаља чланица FCI-а, ново снимање није потребно. Признају се и снимке из овлаштених клиника, а које су овластили матични клубови раса из матичне земље.

Одгојну дозволу за расе код којих је прописано сликање кукова, моћи ће добити пси с HD налазом степена A, B и C у складу са прописаним нормама за одређене расе. Снимак са налазом + - E/I и E/II за лактове се може уважити за стицање одгојне дозволе у складу са прописаним нормама за одређене расе.

Одгојни преглед за мужјаке вриједи доживотно, уз услов да након девете године старости мужјак једном годишње мора бити приведен на одгојни преглед уколико се послје те старосне доби користи за приплод.

Одгојни преглед за женке вриједи до навршене девете године живота.

Процјена одгојне вриједности обавља се према вањском изгледу пса, ојени екстеријера, прецима, потомцима, наградама, карактеру, радним испитима, НД снимци кукова и лактова, кондицији пса, а уз задовољење минималних критерија за стицање одгојне вриједности.

Савези чланице КСуБиХ издају посебан образац за одгојне прегледе, који се испуњава у 2 примјерка, од којих 1 остаје код власника пса, а 1 се архивира у матичном савезу.

Резултат одгојног прегледа (задовољно / није задовољно) биће унесен у родовник посебним печатом, који мора бити јасно видљив на родовнику. Изглед и облик обрасца одгојног прегледа прописује Комисија за одгој одређених категорија паса.

Процјена карактера обавља се обавезно за све службене расе паса сходно Упутству за провјеру карактера на одгојним прегледима (Прилог 2. Правилника).

Мужјаци и женке који не прођу на одгојном прегледу имају право бити изведени на одгојни преглед поново по истеку 3 мјесеца од првог, и то под условом да први пут нису задовољили због лоше кондиције или карактера што се уписује у родовник пса као НИЈЕ ЗАДОВОЉИО у подручје печата одгојног прегледа. Ако ни други пут не задовољи издат ће им се трајна забрана парења без обзира на евентуално високу оцјену екстеријера.

Забрана парења уноси се у родовник на уобичајеном мјесту за уношење резултата одгојног прегледа. На њој су означени мјесто, датум и потпис чланова комисије који су дали забрану парења. Забрана парења код ловних раса уноси се у родовник. Особа која је издала забрану парења дужна је доставити матичном савезу чланици КСуБиХ посебну обавијест о изданим забранама парења за све псе.

Термине одгојних прегледа објављују се почетком текуће године у службеним средствима оглашавања и информисања чланица КСуБиХ. Организатор одгојних прегледа су савези чланице или расни клубови КСуБиХ уз суорганизацију кинолошких удружења.

На сваком одгојном прегледу мора бити комисија од најмање једног судије за рад, судије за екстеријер и службеног лица кога делегира савез чланица. На одгојном прегледу, гдје се предвиђа одазив службених паса, пожељно је да буде присутан један судија за рад и обавезно лиценцирани маркирант (који може мијењати судију за рад). У случају када на одгојном прегледу није присутан судија за рад, образац одгојног прегледа овјерава лиценцирани маркирант.

Надлежна комисија за одгој паса одобрава датуме и судије предложених одгојних прегледа, имајући при томе у виду равномјерну прољетну и јесенску покривеност на цијелој територији коју покрива савез чланица КСуБиХ.

Прилог 1.

ПОПИС РАСА ПРЕМА НОМЕНКЛАТУРИ FCI-A КОЈИ ПОДЛИЈЕЖУ ОБАВЕЗНОЈ СЕЛЕКЦИЈИ У ВЕЗИ ДИСПЛАЗИЈЕ КУКА (морају имати уредан HD налаз, као услов за приступање одгојном прегледу)

FCI ГРУПА I

Брадати коли
Босерн
Бријешки овчар
Бордер коли
Фландријски говерад
Дугодлаки шкотски овчар
Краткодлаки шкотски овчар
Њемачки овчар
Белгијски овчар – Гренендал
Белгијски овчар – Лакеноа
Белгијски овчар – Малиноа
Белгијски овчар – Тервиерен
Јужноруски овчар
Комондор
Кувас
Бобтеил
Маремано Абруцешки пастирски пас
Пули
Пуми

FCI ГРУПА II

Доберман
Велики шнауцер
Све расе из секције молоса и швајцарских сточарских паса препоручује се снимање дисплазије лактова.

FCI ГРУПА III

Ердел теријер
Амерички стафордски теријер
Мекодлаки пшенично жути теријер
Кери блу теријер

FCI ГРУПА V

Акита
Аљаски маламут
Чау – Чау
Самојед
Сибирки хаски

FCI ГРУПА VI

Далматински пас (препоручује се снимање дисплазије кукова и провјера слуша).

FCI ГРУПА VIII

Лабрадор ретривер
Златни ретривер
Равнодлаки ретривер
Ретривер коврцаве длаке
Чизопик ретривер
Толинг ретривер

FCI ГРУПА IX

Велика пудла

FCI ГРУПА X

Авганистански хрт
Руски хрт – Барзој
Ирски вучји хрт

Најранији узраст кад се може приступити дијагностици кукова је 12 мјесеци старости пса.

Прилог 2.

НАЧИН ПРОВЈЕРЕ КАРАКТЕРА СЛУЖБЕНИХ И СПОРТСКИХ РАСА ПАСА

Ово упутство регулише начин провјере карактера службених и спортских раса паса на одгојним прегледима савеза чланица или расних клубова КСУБиХ. Провјера карактера обавља се без обзира има ли приведена јединка на одгојном прегледу положени радни испит.

Провјера карактера на одгојним прегледима је предвиђена за расе за које је предвиђен радни испит за стицање наслова међународног шампиона у љепоти.

На сваки одгојни преглед Комисија за одгој службених и спортских раса паса делегира лиценцираног маркиранта и судију за рад службених раса паса. Маркирант може својим потписом замијенити судију за рад.

Пас се у рубрици обрасца одгојног прегледа оцјењује са: ЗАДОВОЉИО ИЛИ НИЈЕ ЗАДОВОЉИО.

Провјера карактера за службене расе састоји се од:

- напада на маркиранта са псом везаним на поводнику дужине од 3 метра;
- мирноће на пуцањ.

Маркирант најприје провјери идентитет пса и упозна власника пса с поступком провјере карактера. Провјерава опрему на псу (кожната, довољно чврста огрлица или метална огрлица постављена да није на стег и да се не може превући преко главе), те га упозорава да приликом провјере карактера може пса храбрити, али га не смије дирати и не смије се помицати. Пас се закачи на поводник дуг 3 метра, власник пса држи на крају поводника и не миче се. Маркирант гласом и покретом руке пријети водичу пса, а кад пас обрати пажњу на маркиранта, исти напада водича и пса, и то тако да под дијагоналом уђе на руб простора којим се пас може кретати омогућујући му да угризе рукав. Ако је пас чврсто угризао рукав, маркирант направи још корак-два по ободу простора пса, те испушта рукав.

Пас добија оцјену ЗАДОВОЉИО ако чврсто угризе рукав. Дозвољавају се три покушаја да пас угризе рукав. Пас добија оцјену НИЈЕ ЗАДОВОЉИО ако:

- чврсто не угризе рукав;
- ако је изразито агресиван или плашљив;
- у случају да пас уопште не угризе рукав;
- ако се водич упркос упозорењу маркиранта приближи псу;
- или се помиче са стајне тачке.

Обавезна опрема маркиранта: заштитне хлаче, штитник споловила, обућа која спречава клизање, мекани рукав, снажни кожни поводник дуг 3 метра. Тек тада се прилази провјери карактера на пуцањ. Водич се упозна с начином провјере на пуцањ.

Водич се креће с псом на поводнику с лијеве стране, послије десетак корака пуца се из стартног пиштоља 6 мм два пута узастопце с размаком од 5 секунди. Оцјену понашања на пуцањ: ЗАДОВОЉИО добија пас који битно не реагује на пуцањ.

Оцјену понашања на пуцањ: НИЈЕ ЗАДОВОЉИО добија пас који на пуцањ реагује изразито плашљиво или агресивно.

2. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА

Правилник о кинолошким манифестацијама важи на цијелој територији БиХ, те је обавезан за све чланице Кинолошких савеза у БиХ. Правилник се придржава правила и прописа Међународне кинолошке федерације - FCI, који тренутно важе.

Овај Правилник прихваћен је на сједници Скупштине КСуБиХ одржане 14.04.2012. године. Врсте кинолошких приредби могу бити: изложбе облика (екстеријера) и радне манифестације.

Члан 1

Кинолошке приредбе облика (екстеријера)

- а) Интернационалне (међународне) изложбе;
- б) Државне изложбе;
- в) Специјализоване изложбе;
- г) Локалне приредбе – смотре.

За одржавање изложби под тачком а) и б) морају бити урађени каталози, а у њима пси наведени према редосљеду почевши од редног броја 1. и није дозвољена допуна каталога накнадним уписом. Организатор изложбе дужан је матичном савезу чланица КСуБиХ најкасније двије седмице после манифестације бесплатно доставити за међународне 5 а за државне 3 каталога.

Члан 2

Интернационалне (међународне) изложбе

Интернационалне (међународне) изложбе штити Међународна кинолошка федерација (FCI). На њима се могу додјелјивати кандидатуре CACIB за међународног кандидата у љепоти (CIB)- Championat international de Beaute.

Члан 3

Државне изложбе

Државне изложбе организују савези, чланице КСуБиХ. На њима се могу додјелјивати кандидатуре за младог и зрелог шампиона БиХ.

Члан 4

Специјализоване изложбе

Специјализоване изложбе организују и одобравају се на исти начин као и државне изложбе. Оставља се могућност да чланица КСуБиХ уз државну или међународну изложбу организује као једну или више специјализованих изложби једне расе, или више раса унутар одређене FCI групе. На таквим изложбама потребно је подстицати организовање специјализоване изложбе аутохтоних раса. Организатор мора за такву врсту изложбе обезбиједити вођу изложбе, судију, записничара и секретара ринга.

Специјализоване изложбе једне расе или више сродних раса се могу организовати на следећи начин:

Тип А – одржава се у оквиру САС изложбе у разредима и са начином оцјењивања прописаним за САС изложбе, поштујући упутства за награђивање на специјализованим изложбама. На оваквим изложбама се кандидатуре ЈСАС, САС, РСАС додијељују псима без обзира на број пријављених паса. Организатор је обавезан на измирење таксе на сваког пса прописаном ценовником КСуБиХ. Ринг (рингови) у којима се одржава специјализована изложба морају бити посебно обиљежени. Прваци раса са специјализоване изложбе учествују у BIS програму без привилегија.

Тип Б – специјализоване изложбе са кандидатуром за САС; захтјев могу поднијети клубови или расни клубови за расу која им је предмет дјеловања. Право на додјелу кандидатуре се добија са минимално 35 паса у раси. Организатор је дужан да на пријави нагласи да у случају мањег броја од 35 паса неће бити могућа додјела кандидатуре па ће пси бити рангирани по квалитету у разреду (V1, V2, SG1, SG2, итд.).

Тип Ц – могу организовати само расни клубови. Овакве изложбе се одржавају по правилнику одржавања матичних клубова из земље поријекла расе. Ти правилници морају бити достављени у моменту подношења захтјева у изворној варијанти уз превод званичног преводиоца. Уколико се правилником по коме се одржава изложба предвиђа додјела кандидатура тада се примјењује одредба из правилника типа А. Организатор је обавезан да на одговарајући начин обавијести све такмичаре о пропозицијама које ће се примјењивати на изложби. Само на оваквим изложбама одобрава се додјела клупски побједник и побједница (млади и зрели).

Локалне приредбе – смотре

Смотре су локалне кинолошке манифестације на којима се оцјењује облик, екстеријер пса, које организују кинолошка друштва и расни клубови чланице савеза.

Смотре се могу организовати као одгојне смотре по Правилнику о одгоју и упису расних паса у родовну књигу на којима се утврђује подобност јединке за даљи одгој или у сврху популаризације кинологије.

Члан 5

Овлашћења за одржавање манифестације

Међународну изложбу паса уз заштиту FCI-а са додјелом SACIB-а организује само чланица, један од савеза КСуБиХ. Међународне изложбе на основу броја одобрених од стране FCI, КСуБиХ распоређује савезима, чланицама на бази паритета. Календар државних и специјализованих манифестација верификује КСуБиХ на приједлог савеза, чланица КСуБиХ, увијек за сљедећу календарску годину. За одржавање међународних и државних изложби, као и специјализоване, могу се кандидовати само оне организације КСуБиХ које могу задовољити стручне и техничке критеријуме прописане посебним Правилником.

Члан 6

Најављивање и одобравање

а) Да би се повјерила организација изложби или смотри, организатори морају писмено поднијети захтјев надлежној организацији. Након што КСуБиХ добије мишљење комисија за изложбе матичних савеза, писмено верификује усклађени календар манифестација. Ако чланица савез повјерену манифестацију међународног карактера не жели организовати, КСуБиХ њено организовање повјерава некој од својих заинтересованих чланица.

Најава кинолошке манифестације се врши на одговарајућем обрасцу (пријава за изложбу) која садржи сљедеће елементе: податке о организатору, (уз напомену мјеста у којем се одржава изложба), мјеста и времена одржавања, врста и ранг манифестације, роковима за пријављивање учесника, дневном распореду, судијама, распореду раса, разредима, те оцјенама, кандидатурама и називима. На свим врстама штампаног материјала треба јасно назначити да је приредба одобрена и под заштитом КСуБиХ, а у случају међународних изложби да је под заштитом FCI-а. Програми и пријаве за међународне и државне изложбе морају као радни материјал прије штампања бити предочени комисији за изложбе матичног савеза. Надлежно тијело за одобравање излож-

бе треба у року од петнаест (15) дана дати своје примједбе и суд о пријави и осталом штампаном материјалу.

б) Савез чланица послје додјеле одређеног броја САСИВ манифестација мора кровној организацији поднијети писмено обавјештење које мора садржавати:

- Мјесто и вријеме одржавања;
- Име и адресу одговорног вође изложбе;
- Изјаву о обавези плаћања котизације по Правилнику FCI;
- Судијску листу.

Скупштина КСуБиХ доношењем јединственог цјеновника утврђује таксу за одређени вид манифестација за сваког пријављеног пса из каталога. Обавезу о бесплатној достави пет (5) изложбених каталога од којих два (2) морају бити попуњени са додијељеним оцјенама и називима, те приједлозима за САСИВ, R.САСИВ, САС и R.САС и то у року од двије седмице од дана одржавања манифестације.

в) Потенцијални организатор који жели организовати државну изложбу са додјелом САС БиХ треба матичном савезу поднијети писмено обавјештење које мора садржавати:

- Мјесто, вријеме и врсту изложбе;
- Врсте назива, тј. кандидатуре које ће се додјеливати;
- Име и адресу одговорног вође изложбе;
- Изјаву о обавези плаћања.

Скупштина КСуБиХ ће доношењем јединственог цјеновника одредити финансијске обавезе организатора према матичном савезу, односно према КСуБиХ. Обавезу о бесплатној достави три (3) изложбена каталога од којих један (1) мора бити попуњен са додијељеним оцјенама и кандидатурама (J.САС БиХ, САС БиХ и R.САС БиХ) и то у року од двије седмице од дана одржавања изложбе.

г) Кинолошка организација која жели организовати одгојне или ревијалне смотре мора савезу чланица КСуБиХ поднијети писмени захтјев за одржавање.

Члан 7

Заштитна рока (термина)

а) Рок (термин) одржавања једне међународне или државне изложбе штити КСуБиХ, ако су обезбјеђени прописани услови и ако према мишљењу КСуБиХ против тога не постоје оправдани разлози.

б) Смотре не подлијежу заштити рока одржавања од матичног савеза, али морају бити благовремено, најмање 30 дана прије одржавања, пријављене комисији за манифестације и морају добити одобрење за одржавање.

Члан 8

Право учешћа на изложбама

а) Право учешћа на манифестацијама које организује КСуБиХ имају сви пси који посједују родовник КСуБиХ или његових чланица, те пси страних држављана који посједују неки од родовника признатих од FCI.

б) Пси чији власници имају стално мјесто боравка у БиХ могу учествовати на манифестацијама које штите КСуБиХ, односно, матични савез или се организују према одобрењу КСуБиХ, односно матичног савеза само ако су уписани у родовну књигу чланица КСуБиХ, или ако је тај упис затражен за вријеме организовања манифестације. Псима, за које је тај упис у поступку, важи додијељена оцјена и може бити додијељен назив тек после што је услиједио тражени упис у Родовну књигу КСуБиХ.

в) Ако би пси који не задовољавају горе наведену одредбу били уведени у ринг за оцјењивање, њихово оцјењивање се мора одбити. Ако је оцјењивање ипак обављено, таква оцјена не важи.

г) Пси одгојени у иностранству и пси у власништву страних држављана могу учествовати на изложби само ако су уписани у једну одгојну или родовну књигу коју признаје FCI и ако су пријављени под бројем те одгојне или родовне књиге.

На изложбама не могу учествовати пси:

- који нису уписани у једну родовну књигу коју признаје FCI;
- који за изложбу нису пријављени, те пси који би били доведени као замјена за пријављене псе, а који из било којих разлога нису доведени;
- који нису уведени у каталог изложбе;
- који болују од заразних болести;
- на којима су обављене недозвољене промјене, кастрирани пси, пси који немају нормалне тестисе, те скотне кује преко 30 дана гравидности;
- који су у власништву лица којима је изречена казна забране учествовања и излагања паса на кинолошким манифестацијама, ако је такву казну одредила једна кинолошка организација коју признаје FCI;
- пси који немају одговарајућу ветеринарску потврду о здравственом стању пса и законом прописану вакцинацију.

Члан 9

Достављање пријаве за изложбу и подаци у пријави

а) Пријаве предвиђене за одређену кинолошку манифестацију морају бити писане читко, штампаним словима, уз приложену фотокопију доказа о поријеклу пса (родовник) за псе пријављене у разред радних и шампиона потврде о испуњавању услова за те разреде, заједно са доказом о плаћеној котизацији за учешће и осталим потребним таксама. Оне морају бити достављене организационом одбору изложбе најкасније до посљедњег дана рока за пријаву и то без обавезе за организациони одбор изложбе за плаћање било каквих трошкова у вези са поднешеном пријавом. Пријаве морају потписати подносиоци пријаве или његови опуномоћеници.

Ако пријава није потписана, сматра се да пријава није поднешена без обзира на то је ли уплаћена котизација за учешће.

б) Слањем пријаве излагач се обавезује на плаћење такси и безусловно признавање изложбеног реда који произилазе из кодекса лијепог понашања и других норми овог Правилника.

Пријава не може бити повучена. Ако је пријава пса на изложбу извршена аутоматски је наступила и обавеза плаћања котизације за учешће и ако пас не може бити доведен из било којег разлога.

Организациони одбор изложбе може одбити пријаву, али под условом да мора образложити своју одлуку.

Закашњеле пријаве, које не могу ући у каталог изложбе, безпредметне су. Предајом или слањем пријаве, котизација и остале таксе морају бити уплаћене, а ако нису уплаћене прије почетка оцјењивања излагач губи сва права на тој приредби.

в) Сви подаци наведени у пријави морају бити истинити, а пријава мора бити тачно испуњена.

Ако одговор у тексту рубрике „није познат“ или не може са сигурношћу дати, у рубрику треба уписати „непознато“. Ко свјесно даје погрешне податке губи све оцјене и могуће називе остварене на изложби, а против њега се може покренути дисциплинска пријава.

Пси се морају именовати оним именима под којим су уписани у Родовну књигу КСУБиХ или имена из родовне књиге коју признаје FCI. Ако се промијени име псу (промјена или изостављање дијела имена из родовне књиге) проузроковаће губитак оцјене, могућег назива или награде.

У пријави се могу навести само они називи који су изричито и коначно додијелени и признати, нпр. СIВ - међународни шампион у љепоти, СIТ - међу-

народни шампион у раду, шампион неке од држава чланица FCI, те ознаке положених радних испита. Кандидатуре као SACIB не смију се уписивати ни онда када је власнику таква кандидатура потврђена од FCI-а. Исто тако се не уписују изложбене награде и кандидатуре као нпр. SAC БиХ, J.SAC и Клупски првак.

Члан 10

Прихваћање пријаве

Пријава је прихваћена када Организациони одбор изложбе пошаље потврду да је пријава примљена. У тој потврди се обавјештава власник пса о дану и времену када пас мора бити доведен на изложбу. Потврда о примљеној пријави је исправа за власника пса или његовог опуномоћеника, која му омогућује слободан улаз на изложбу. Ако се тај документ изгуби, мора се одмах пријавити Организационом одбору изложбе. Излагачи се требају тачно придржавати услова које су прописале овлаштене ветеринарске установе.

Члан 11

Пси пријављени „ван конкуренције“

Ван конкуренције могу бити пријављени и оцијењени само они пси који посједују родовник којег признаје КСуБиХ, тј. FCI. Они се оцјењују након свих паса у такмичарском дијелу изложбе, а уписани су у каталог. Пси изложени ван конкуренције не могу добити никакве титуле и награде нити се могу такмичити у одгојним групама или паровима.

Члан 12

Одговорност власника пса и организатора

Власник, излагач одговара за све штете које уради његов пас у току изложбе на изложбеном простору и ван њега. Агресивне, оштре псе, као такве треба назначити у пријави, а на изложби морају носити заштитну корпу. Организатор није одговоран за штете, нпр. крађу, бијег или губитак пса.

Члан 13

Пас на изложби: држање, безбједност, одговорност

а) Пси се морају довести на изложбу оног дана када је то одређено потврдом о прихватању пријаве, у назначено вријеме. Опрема за пса: пси морају према својој величини и снази имати одговарајућу огрлицу, а пси већих раса и огрлицу за затезање.

б) Пси који нису уписани у каталог не смију у начелу бити доведени у простор гдје се одржава изложба, осим ако вођа изложбе не направи изузетак уз об-разложење од тог прописа.

Члан 14

Позивање судија

а) За потребе суђења Организациони одбор изложбе мора позвати судије о свом трошку, уз претходно добијену сагласност савеза земље из које судија долази. За (All round) свеопште судије сагласност није потребна. Организациони одбор изложбе мора водити рачуна о томе да сваком поједином судији за изложбени дан додијели толико паса колико их он може оцијенити, а да не ремети одржавање изложбе. Горња граница је 80 паса по изложбеном дану. Ако број пријављених паса за једног судију прелази ту границу, тај се судија мора растеретити обавезе писменог описа пса уз његову сагласност. Уколико сагласност изостане организатор је дужан позвати додатног судију уз обавезу плаћања трошкова. Ако је судију позвала кинолошка организација која је у оквиру основне пријавила „специјализовану изложбу“, она је дужна о свом трошку побринути се за додатног судију.

Ако кинолошка организација не прихвати ту обавезу, тада ће се за додатног судију побринути Организациони одбор изложбе, а трошак ће сносити кинолошка организација која је организовала ту изложбу.

б) Све судије који раде на једној изложби морају бити поименице наведени у програму и каталогу, а исто тако морају бити наведене и расе које су поједином судији додијелене. То важи за све изложбе. Ако позвани судија не дође на изложбу или откаже свој долазак, Организациони одбор изложбе мора ангажовати резервног судију.

Излагач нема право инсистирати да његов пас буде заиста оцијењен од судије који је својевремено био предвиђен усмено, програмом, каталогом или друго-чије. Организациони одбор задржава право ангажовања другог судије.

в) 1. За иностране судије мора се путем КСуБиХ обезбиједити сагласност мјеродавне матичне кинолошке организације ако је чланица FCI-а. Ова одредба не важи за All round судије. КСуБиХ мора о тој сагласности обавезно обавијестити Организациони одбор изложбе. Организациони одбор изложбе се треба благовремено упознати о томе јесу ли позване судије овлаштене да оцјењују предвиђене расе.

2. Сваки судија који оцјењује на некој изложби има право на надокнаду у виду судијске таксе, дневнице за сваки ангажовани дан и трошкова путовања. Као

трошкови се подразумевају: путни трошкови – возња возом у првом разреду и према потреби и спаваћа соба или возња аутобусом. Путовање авионом, без обзира на удаљеност, треба при позивању судије договорити са организатором. Све надокнаде које је дужан Организациони одбор платити судији, као и путовање сопственим аутомобилом, обрачунава се по јединственом цјеновнику који је усвојила скупштина КСУБиХ. За стране судије мора се испоштовати упутство о надокнади дневница донешених од стране FCI. Организациони одбор је такође, дужан обезбиједити ноћење уз одговарајући смјештај у хотелу који подразумева појединачни смјештај у соби са купаоницом или тушем, у хотелу минимум „Б“ категорије. Вријеме потребно за долазак и повратак, узимајући у обзир дужину пута обрачунава се са половином, једном, или сл., дневницом. Судије које станују у мјесту одржавања приредбе имају такође право на уобичајену надокнаду за дневни рад. Сваки изложбени дан обрачунава се као 1 радни дан (1 дневница).

Члан 15

Распоред разреда

а) На изложбама се пси дијеле и оцјењују у следећим разредима:

РАЗРЕД ШТЕНАДИ за псе од 3 – 6 мјесеци;

РАЗРЕД НАЈМЛАЂИХ за псе од 6 – 9 мјесеци;

РАЗРЕД МЛАДИХ за псе од 9 – 18 мјесеци;

РАЗРЕД ИНТЕРМЕДИЈА за псе од 15 – 24 мјесеци;

ОТВОРЕНИ (ЗРЕЛИ) РАЗРЕД за псе изнад 15 мјесеци;

РАЗРЕД РАДНИХ ПАСА за псе изнад 15 мјесеци са признатим испитом одређеног степена и врсте за службене и ловчке псе.

РАЗРЕД ШАМПИОНА – у овај разред могу се пријавити пси којима је признат назив државног шампиона у љепоти земље признате од FCI, или међународни шампион у љепоти који се такмиче за кандидатуру шампиона БиХ.

Пси са признатим називом „Шампион БиХ“ обавезно се уписују у овај разред.

РАЗРЕД ВЕТЕРАНА – у овај разред се уписују сви пси са навршених 8 година старости.

б) Није дозвољено једног пса истовремено пријавити у више разреда. Пси и кује (мушјаци и женке) оцјењују се одвојено.

в) У распореду разреда под а) – 1, 2, 3 и 8 не учествују у такмичењу за САСІВ и САС.

г) 1. Судија је овлаштен да уз сагласност делегата псе који су грешком пријављени у погрешан разред премјести у прави разред или групу. Премјештање јед-

ног пса је могуће само онда када је тај пас према старости, врсти длаке, боји, тежини, полу, величини, мањку признатог испита увјежбаности или других тражених предуслова дошао у погрешан разред, посебно онда ако је пас грешком Организационог одбора изложбе уврштен у погрешан разред. Забрањено је премјештање паса по жељи излагача ако пси испуњавају горе наведене услове. Ако је један пас уз горе наведене услове премјештен судија је дужан да то истакне у оцјенској листи.

2. Пси који су са кашњењем премјештени у прави разред или подгрупу и они који су грешком излагача са кашњењем доведени на изложбу, смију бити оцијењени послје пријаве код Организационог одбора изложбе, уз присутност записничара и представника организатора, ако је судија који је оцјењивао ту расу још присутан. За те псе излагачи немају никаква права да траже било који назив или награду.

3. Сваки излагач је одговоран за благовремено довођење свог пса. Исто тако у свом интересу мора провјерити да ли је његов пас у каталогу сврстан у прави разред.

4. Пас који се не дозвољава оцијенити остаје без оцјене, а судија у оцјенској листи уписује разлог и примједбу: „без оцјене“.

5. Повучен са оцјењивања се сматра онај пас који је одведен из ринга прије почетка оцјењивања. У оцјенској листи судија ће уписати примједбу: „повучен са оцјењивања“ без навођења разлога.

6. Недоведеним се сматра онај пас који није благовремено доведен у ринг на оцјењивање.

7. Излагач нема ни у једном случају право на поврат котизације или других трошкова које је имао у вези са изложбом.

д) У рингу се могу задржавати само службена лица – као вођа изложбе (специјализоване изложбе), судија, према потреби преводилац, записничар, секретар ринга и излагачи са псима, као и судијски приправници и стажисти са одобрењем. Стажисти и приправници могу обављати и неку другу дужност у рингу као што су: записничари, секретари, асистенти и преводиоци. Уз одобрење Организационог одбора у рингу могу бити за вријеме оцјењивања и остали високи званичници КСуБиХ или њихових чланица.

Оцјене

а) У разреду штенади и најмлађих паса на оцјенској листи послјије описа пса умјесто оцјене уписује се: „врло перспективан“, „перспективан“, „задовољава“ или „не задовољава“. У том разреду се оцијењени пси рангирају по квалитету од 1-4. мјеста.

б) У осталим разредима, додјељују се сљедеће оцјене: „одличан“, „врло добар“, „добар“, „недовољан“ и без оцјене (у складу са чланом 15. став д) 4). Рангирање од 1-4. мјеста у појединим изложбеним разредима оцијењених паса на изложбама под заштитом КСуБиХ није обавезно.

в) На кандидатуре или називе не постоји могућност правног потраживања.

г) Једнострани или обострани крипторхиди, као и пси који на тестисима показују одступање у развоју од нормалног морају бити оцијењени оцјеном „недовољан“. Затим сви пси који имају промјене на очима, за које постоји сумња да им слаби или се губи вид и глуви пси не могу бити оцијењени. При оцјењивању недостатка зуба мора се придржавати према одредбама стандарда појединих раса, тј. за то утврђеним смјерницама кинолошке организације која је у то вријеме мјеродавна за одређену расу.

д) За све псе освојена кандидатура се означава картицама различитих боја, које се послјије оцјењивања морају показати приликом уписа и овјере оцјена и кандидатура у канцеларији изложбе.

Тренутно за освојене поједине кандидатуре или називе важе картице сљедећих боја: САСИВ – златна

R.САСИВ – сребрена

САС БиХ – двобојна: плаво-жута

R.САС БиХ – двобојна: црвено-бијела

J.САС – двобојна: плаво-бијела

ђ) Ко на свом псу уради промјене или дозволи да оне буду урађене са сврхом да се превари судија, биће искључен са кинолошке манифестације, а евентуална оцјена, називи и награде биће оспорене и поништене.

е) Све документе и формуларе (обрасце) везане за изложбу, смотру, одгојни преглед штампа и прописује Савез чланица КСуБиХ.

Награде

а) За сва освојена мјеста за које се додјељују кандидатуре САС (кандидатура за државног шампиона), САСИБ (кандидатура за међународног шампиона), односно ЈСАС (кандидат за младог шампиона државе) није уобичајено додјељивање трофејних награда (медаља, пехара и слично).

За све ревијалне титуле, као што су BOB (првак расе), BOG (првак FCI групе), JBIS (најљепши млади пас), BIS (најљепши пас изложбе), односно такмичење за најљепшу одгајивачку групу, најљепши пар, такмичење младих водича и слично, обавезно је награђивање пехаром или одговарајућим трофејом прва три (3) такмичара у свакој ревијалној конкуренцији, осим конкуренције за првака расе гдје се само првопласираном додјељује награда.

На специјализованим изложбама одређених раса или FCI група награђују се најмање три (3) а највише пет (5) првопласираних паса у сваком разреду појединачно зависно од правила начина награђивања матичног клуба земље поријекла.

Организатор и кинолошке организације могу на изложбама додјељивати плакете, дипломе и почасна признања. Новчане награде нису дозвољене.

Награде додијелене од установа, друштава, предузећа или појединаца требају бити додијелене, по могућности, према условима дародавца. Почасне награде могу бити додијелене само псима који су оцијењени најмање оцјеном „врло добар“. Додјељивање диплома уз оцјену или награде није обавезно, па је то препуштено Организационом одбору изложбе или кинолошким организацијама.

б) Награде за одгајивачке групе

Сви излагачи који испуњавају следеће услове могу да пријаве на изложби одгајивачку групу, и то:

- Одгајивачка група састоји се од најмање три (3) пса, који појединачно морају бити пријављени за изложбу, унешени у каталог и оцијењени тог дана;
- Сви пси једне одгајивачке групе морају бити из одгајивачнице једног одгајивача, старости најмање девет мјесеци, али не морају бити у његовом власништву;
- Одгајивачке групе се пријављују на сам дан одржавања изложбе.

в) За такмичење у избору најљепшег пара изложбе конкуришу два пса различитог пола истог власника оцијењени на дан изложбе, старости најмање девет мјесеци (и да су били уписани у каталог). Поменути пар не мора бити из исте одгајивачнице.

Називи и кандидатуре

а) J.CAC

J.CAC може бити додијељен само у разреду младих паса и то најбољем псу који је оцијењен оцјеном „одличан“, и то исто мужјаку и женки. Ако у разреду младих паса има мужјака или женки који су оцијењени оцјеном „одличан“, додјела J.CAC није обавезна ако судија сматра да ниједан не заслужује кандидатуру за титулу.

J.VOV се додјељује на изложби по избору судије љепшем псу у конкуренцији између J.CAC мужјака и J.CAC женке. Пас којем је додијељен J.VOV наставља се такмичити у конкуренцији за VOV (најљепши пас у раси) као и у конкуренцији J.BIS (најљепши млади пас изложбе).

б) CAC БиХ и R.CAC БиХ

На међународним и државним изложбама кандидатуре за државног првака у љепоти БиХ (CAC БиХ – Certificat d Aptitude au Champion de B&N de Beaute – потврда о кандидатури за првенство БиХ у љепоти), судија може додијелити најбољем псу из „интермедија“, „отвореног разреда“ (зрилик), „разреда радних паса“ и „разреда шампиона“, и то исто мужјаку и женки.

R.CAC БиХ може бити додијељен првом следећем псу из претходно наведених разреда који је оцијењен оцјеном „одличан“, ако је судија увјерен да би се тај пас могао кандидовати за CAC БиХ, ако пас који је освојио CAC БиХ не би био присутан. Ако је CAC БиХ додијељен псу коме не може бити потврђен од КСуБиХ тај назив прелази на пса који је освојио R.CAC БиХ.

У разреду ветерана побједнику (посебно за мужјаке и женке) додјељује се „Првак разреда ветерана“.

в) CACIB и R.CACIB

На међународним изложбама које штити FCI додјељује се CACIB – кандидатура за међународног првака у љепоти које је организовао FCI. За такву кандидатуру такмиче се заједно најбољи пси који су добили кандидатуре CAC из разреда „интермедија“, „отвореног“ разреда, разреда радних паса из разреда шампиона, али подијељени по половима. Приједлог за CACIB не смије бити повезан никаквим другим условом осим ако је пас безусловно најистакнутији у љепоти. Судија није дужан, а ни овлаштен да се распитује или се обавјештава о поријеклу пса или другим подацима, како о власништву, и сл., него мора судити само према изгледу пса. За додјелу кандидатуре CACIB мјеродаван је увијек само један судија. Потврда те кандидатуре слиједи од FCI-а путем КСуБиХ ако су испуњени следећи услови:

- Пас на дан изложбе мора бити стар најмање 15 мјесеци;
- Мора имати признат доказ о поријеклу (родовник редовне Родовне књиге) издан од једне кинолошке организације коју признаје FCI.

R.CACIB може бити предложена сљедећем псу који је добио кандидатуру САС из разреда наведених за додјеле САСИВ-а уз претходно увођење пса који је добио R.CAC из разреда из којег је пас са додијељеном кандидатуром САСИВ, ако је судија убијеђен да би се тај пас могао кандидовати за САСИВ ако пас којем је додијељен САСИВ не би био присутан.

г) Млади и зрели клупски првак

Млади клупски првак (JCIW) се додјељује посебно најљепшем младом мужјаку и најљепшој младој женки у раси на специјализованим изложбама типа Б и типа Ц (члан 4).

Зрели клупски побједник (CIW)) се додјељује посебно најљепшем мужјаку и најљепшој женки из разреда интермедија, зрелих, радних и шампиона у раси на специјализованим изложбама типа Б и типа Ц (члан 4).

Додјела звања најљепши пас у раси – BOB

На државним – САС изложбама за најљепшег пса расе (BOB) конкуришу пси који су стекли кандидатуре JBOB, САС из разреда интермедија, зрелих, радних, шампиона (мужјаци и женке), те пси из разреда ветерана којим је додијељен правак разреда ветерана (мужјака и женка).

Најљепшег пса у раси бира судија у рингу.

На међународним изложбама – САСИВ, за најљепшег пса расе (BOB) конкурише JBOB, САСИВ мужјак и САСИВ женка, те првак разреда ветерана (мужјак и женка).

Ревизијални шоу – Best in Show – BIS

У ревизијалном дијелу који слиједи након завршетка оцјењивања по ринговима и у вријеме предвиђено протоколом изложбе врши се избор побједника у сљедећим категоријама:

а) најбољи млади водич - јуниор хандлер за кога конкуришу сви млади водичи старости од 9-18 година на међународним изложбама у двије категорије:

- до 14 година,
- од 14 до 18 година.

б) најљепше штене изложбе; конкуришу сва штенад старости 3-6 мјесеци који су на дан изложбе оцијењени описном оцјеном „врло перспективан“;

- в) најљепши најмлађи пас; конкуришу сви пси из разреда најмлађих 6-9 мјесеци који су на дан изложбе добили описну оцјену „врло перспективан“;
 - г) најљепши пар; конкуришу сви парови пријављени уз претходно плаћену котизацију у складу са чланом 17;
 - д) најљепша одгајивачка група; конкуришу одгајивачке групе паса који су се благовремено пријавиле уз плаћену котизацију у складу са чланом 17;
 - ђ) најљепши ветеран; конкуришу сви ветерани којима је додијељен Првак разреда ветерана;
 - е) побједници FCI група од I-X;
 - ж) најљепши млади пас - JUNIOR BIS; конкуришу сви пси који су на изложби тог дана добили JBOB;
 - з) најљепши пас изложбе – BIS; конкуришу сви побједници FCI група.
- У свим категоријама се бирају прва три мјеста.

Члан 19

Услови за стицање звања шампиона (млади, зрели, интернационални, радни). Назив „Млади Шампион БиХ“ (JCH БиХ) се стиче освајањем три титуле PRM код најмање двоје различитих судија.

Назив „Шампион БиХ“ (CAC БиХ) на тражење власника признаће КСуБиХ псу који је на три (3) државне или међународне изложбе у БиХ од најмање двоје различитих судија добио CAC БиХ (кандидатуру). Између прве и последње додјеле CAC БиХ мора да прође најмање шест мјесеци и један дан. Од три потребна CAC БиХ два могу бити освојена на државним изложбама, а један CAC БиХ може бити освојен на једној специјализованој, одгојној смотри или на било којој другој изложби на којој је скупштина КСуБиХ одобрило додјелу CAC БиХ.

За расе којима је FCI прописао обавезу полагања радног испита за освајање назива „Шампион БиХ“, поред радног испита они морају још добити:
- два CAC БиХ који могу бити освојени на државним изложбама или један на специјализованој или било којим гдје је скупштина КСуБиХ одобрило додјелу CAC БиХ. Између прве и последње освојене кандидатуре мора проћи најмање шест мјесеци и један дан. Пси који су већ проглашени за „Шампиона БиХ“ испадају из даљег такмичења за тај назив, а додјељена кандидатура CAC БиХ таквом псу прелази на пса (кују) који је освојио RCAC БиХ.

За добијање назива „Међународни шампион у љепоти“ (СІВ) кога додјељује FCI вриједи услови које је утврдио и објавио FCI.

Титулу звање „Радни Шампион БиХ“ – СНТ -, биће регулисано посебним правилницима о стручном раду за ловачке и службене псе у складу са FCI прописима за поједине расе.

Одлуку о додјели шампионата у посебним условима доноси Управни одбор КСуБиХ.

Члан 20

Опширностање пса са изложбе

Пси смију бити удаљени са изложбе тек после завршетка манифестације. Ко самоиницијативно одведе пса раније, губи све могуће додијељене називе и награде на тој изложби, а може бити искључен и са будућих манифестација.

Члан 21

Жалба на одлуку судије

а) Свака судијска одлука је коначна и против ње није дозвољена жалба изузев ако је учињена формална грешка или је додијељена оцјена „недовољан“. Забрањена је накнадна провјера поједине судијске одлуке од других судија или судијске комисије. Свака непристојна критика једне судијске оцјене или одлуке може проузроковати губљење свих добијених оцјена, назива и награда, те тренутно одстрањивање са изложбе, а дисциплински органи КСуБиХ може изрећи мјеру искључења са будућих приредби (приједлог Организационог одбора изложбе, тј. на тражење судије или делегата).

б) Формалне грешке

Формалне грешке су нпр.:

- пас оцијењен а да није у каталогу;
- оцијењен а да није у адекватном разреду, полу;
- оцијењен од стране судије који нема лиценцу за одређену расу;
- итд.

Ако је дошло до формалне грешке, чији је кривац организатор или судија, сваки тако повријеђен излагач има право жалбе. Ако то сазна Организационо одбор изложбе, дужан је предузети потребну истрагу и неопходне мјере. Жалбе против урађених формалних грешака требају бити поднешене Организационом одбору изложбе писмено на дан изложбе и одмах на лицу мјеста.

Уз сваку жалбу треба приложити одређени новчани износ који одреди Организациони одбор изложбе.

Ако жалба буде одбијена тај износ иде у корист организатора изложбе. Одлуку о поднесеној жалби доноси комисија за жалбе послије саслушавања свих учесника, такође, на лицу мјеста и на дан одржавања изложбе.

Члан 22

Раг судија

Судије требају потписати оцјенске листе и приједлоге за додјељивање назива и кандидатура, те морају пазити да додијељени називи и кандидатуре на њима буду тачно означене. Оцјенске листе морају бити јасно и читко исписане, по могућности електронски и у четири примјерка: први излагачу, други организатору, трећи савезу чланици и четврти КСуБиХ уколико се ради о САСИВ изложби.

У случају САС изложбе и специјалке оцјенске листе се раде у три примјерка без обавезе слања КСуБиХ.

Члан 23

Одржавање реда

Вођство изложбе дужно је да одржава ред на изложбеном простору. Сви учесници на изложби дужни су слиједити упутства опуномоћених и посебно означених лица. Они који поступе супротно могу бити тренутно одстрањени са изложбе, а зависно од околности и кажњени одговарајућим мјерама. Забрањено је увођење, уношење паса и других животиња на изложбу који нису пријављени за кинолошку манифестацију. Најригорозније ће се казнити сваки такмичар који буде користио друге псе или животиње за стимулацију пса. Забрањена је употреба звучних реквизита и убацивање осталих реквизита у такмичарски ринг.

Члан 24

Одлуке у случају спорова

У споровима међу учесницима на изложбама одлучује Комисија за жалбе у присуству учесника у спору и то на лицу мјеста или Организациони одбор, односно Комисија за жалбе уз консултацију са кинолошком организацијом мјеродавном за расу. Наредна инстанца за спор је матични савез, а последњи степен у таквом спору је КСуБиХ.

Члан 25

Извјештај о изложби

Организатор САС изложбе је дужан да у року од мјесец дана послје одржане приредбе прослиједи извјештај о изложби који се састоји од:

Попуњеног једног каталога оцјенама и свим додијељеним називима и кандидатурама, два празна каталога, те један примјерак оцјенских листа. Број у каталогу пријављених и уписаних те стварно оцијењених паса.

Имена судија који су судили на изложби уз списак раса које су оцјењивали.

Приједлоге и примједбе. Организатор изложбе треба измирити таксе у року од 15 дана по завршетку изложбе.

Организатор САСИВ изложбе је дужан да у року од мјесец дана послје одржане приредбе прослиједи извјештај о изложби који се састоји од:

Попуњена два каталога оцјенама и свим додијељеним називима и кандидатурама, три празна каталога, те један примјерак оцјенских листа. Број у каталогу пријављених и уписаних те стварно оцијењених паса.

Имена судија који су судили на изложби уз списак раса које су оцјењивали.

Приједлоге и примједбе. Организатор изложбе треба измирити таксе у року од 15 дана по завршетку изложбе.

Члан 26

Ошказивање изложбе

Ако је одржавање једне изложбе спријечено, Организациони одбор изложбе је дужан пријављеним излагачима вратити уплаћене котизације за излагање. Организациони одбор изложбе може од уплаћених котизација одбити износ потребан за покривање насталих трошкова око организовања те изложбе.

Члан 27

Обавезе организатора у току одржавања кинолошке манифестације

- да адекватним обиљежјима, путоказима обезбиједи лакши приступ изложбеном простору;
- да обезбиједи адекватан паркинг;
- да видно обиљежи рингове са именом судије, као и расама које се излажу у том рингу;
- да обезбиједи у сваком рингу записничара и секретара ринга, као и по потреби преводиоца;
- да обезбиједи мокри чвор и приступ питкој води;
- да обезбиједи намјенски простор за физиолошке потребе паса;

- да обезбиједи потребан фонд награда предвиђен овим Правилником;
- да обезбиједи присуство ветеринарске службе;
- да обезбиједи присуство медицинске службе;
- да обезбиједи простор за канцеларију изложбе са адекватним стручним кадром;
- да обезбиједи редарску службу;
- да обезбиједи све потребне сагласности за одржавање манифестације од општинских и државних органа;
- да изврши све потребне радње и обезбиједи све друге потребне предуслове за несметано одржавање кинолошке манифестације у складу са овим Правилником и другим актима КСуБиХ.

Члан 28

Делегати на изложби

На све изложбе паса на којима се додјељују кандидатуре САС БиХ и САСiB, савез чланица КСуБиХ одређује делегата који је службено лице истог савеза и на изложби представља матични савез и КСуБиХ. Делегат мора бити искусан кинолошки судија. Делегат као службено лице савеза чланице КСуБиХ има обавезе, права и одговорност.

Делегат је дужан да дође на мјесто гдје ће се одржавати изложба благовремено прије одржавања изложбе.

Треба се детаљно упознати са свим припремама за манифестацију, прегледати каталог, прегледати терене, информисати се о доласку судија и са програмом рада изложбе. У случају да су нађене неправилности у односу на овај Правилник и остале акте КСуБиХ, исте се морају отклонити.

Права делегата на манифестацији су сљедећа:

- даје потребна стручна тумачења о примјени Правилника, општих одлука КСуБиХ и одлука овог Правилника;
- уколико уочи битне неправилности може обуставити приредбу (дјелимично или цијелу) док се неправилности не отклоне;
- прати цијели ток рада и интервенише на евентуална неприкладна и недолучна понашања излагача, водича, учесника или кинолошких судија, односно посјетилаца;
- интервенише по свим питањима и пропустима уколико нису у складу са програмом приредбе, одређеним правилницима и одредбама овог Правилника.
- делегат заједно са организаторима сноси пуну моралну и личну одговорност уколико приредба није одржана у складу са постојећим прописима и

одредбама овог Правилника. Одмах по завршетку изложбе, а најкасније у року од 15 дана дужан је поднијети дисциплинске пријаве савезу чланици КСуБиХ против евентуалних пропуста излагача, кинолошких судија и организатора.

- најкасније у року од 15 дана после одржане манифестације делегат је дужан доставити савезу чланици КСуБиХ писмени извјештај о одржаној приредби.

Извјештај делегата мора да садржи најмање следеће податке:

- мјесто, вријеме, значај и врсту изложбе;
- организатора манифестације;
- ко је одобрио изложбу;
- временске прилике уколико се приредба одржава на отвореном;
- изложбени простор, број оцјењивачких рингова, величину, опремљеност, хигијенске услове;
- лица у оцјењивачком рингу – секретар ринга, записничар, судијски приправници;
- техника позивања излагача и учесника – озвучење;
- редари и служба безбједности;
- анализа каталога;
- број уписаних домаћих и страних излагача;
- колико је судија било предвиђено, а колико присутно (име и презиме) и да ли за све постоји сагласност матичног савеза – колико је било присутно судијских приправника, и да ли су сви прописно пријављени за стажирање;
- начин отварања и затварања изложбе (прикладан говор, химне, заставе држава учесника);
- приближан број посјетилаца;
- да ли је било негодовања излагача и по ком питању;
- да ли је било жалби и како су ријешене;
- оцјена понашања судија, евентуални пропусти;
- навести све уклоњене неправилности и понашање организатора на указане неправилности;
- додјељивање кандидатура, диплома, награда, пехара, и сл.;
- закључак у ком треба дати мишљење – оцјену, да ли је изложба била одржана по позитивним кинолошким прописима, да ли је задовољила циљеве кинологије БиХ и да ли се организатору убудуће може повјерити организовање сличне изложбе.

Члан 29

Радне кинолошке манифестације (испити ловачких паса)

Међународне манифестације – утакмице су под покровитељством FCI. На њима се могу додјелјивати кандидатуре SACIT, RCACIT – за међународно првенство у раду CIT – Championat international de Travail.

Државне манифестације (испити ловачких паса) су под покровитељством савеза чланица КСуБиХ.

На њима се могу додјелјивати кандидатуре САСТ БиХ, RСАСТ БиХ за првенство БиХ у раду СНТ БиХ.

Радне кинолошке манифестације (испити) детаљно ће бити образложене:

- а) Правилницима спортске и радне кинологије;
- б) Правилницима о испитима ловачких паса:

Правилник о раду паса гонича;

Правилник о раду паса јамара;

Правилник о раду паса птичара;

Правилник о раду паса ретривера и паса за воду;

Правилник о раду паса цуњаваца;

Правилник о раду на крвном трагу;

Правилник о раду паса гласног гона на дивљу свињу;

и остале правилнике за које се укаже потреба.

Поменуте Правилнике израдиће посебне комисије које ће именовати Управни одбор КСуБиХ.

Члан 30

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења.

3. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ СУДИЈАМА И СТРУЧНИМ КАДРОВИМА КСУБИХ

Овај Правилник о судијама, који важи за цијелу територију БиХ, важи и за све кинолошке организације КСУБИХ и обавезан је за све њене чланице и њихове чланове, донешен је на сједници Скупштине КСУБИХ дана 14.04.2012. године, а ступа на снагу даном доношења.

ОПШТИ ДИО

Члан 1

Опште одредбе

Кинолошке судије стичу почасно звање које их ставља пред тешке и одговорне задатке. Они морају дјеловати и одлучивати према свом најбољем знању и савјести. Да би испунили те задатке пријеко је потребно темељно стручно знање, способност одлучивања и воља за преузимањем одговорности. О раду судија, њиховој карактерној поузданости и њиховом узорном држању у свим животним областима зависи и стање и даљи развој одгоја чистокрвних паса и рада са њима, а са тим коначно и углед и успјеси свих кинолошких подухвата у земљи и иностранству. Зато је дужност кинолошких организација КСУБИХ да предлажу приправнике који су идеалисти и ентузијастички за то почасно звање и да могу испунити све високе захтјеве.

Члан 2

Подјела судија

а) Одговарајући њиховој дјелатности, судије се дијеле у двије главне групе:

- судије за оцјењивање екстеријера паса;
- судије за оцјењивање рада паса.

б) Судије за оцјењивање екстеријера дијеле се на:

- РАСНЕ: за оцјењивање једне или више одређених раса паса;
- ГРУПНЕ: судија за оцјењивање екстеријера паса једне или више FCI група;
- ОПШТИ: за оцјењивање екстеријера свих раса ловачких паса;
- ОПШТИ: за оцјењивање екстеријера свих службених и спортских раса паса;
- СВЕОПШТИ: (All round) за оцјењивање екстеријера свих ловачких и службених и спортских раса паса.

- в) Судије за оцјењивање рада паса подијељени су на:
- судије за оцјењивање рада службених и спортских паса;
 - судије за оцјењивање рада ловачких паса.

Члан 3

Надлежности

а) Чланице КСуБиХ (савези, расни клубови) у склопу својих редовних активности врше образовање судијских приправника, именовањем и даљњим образовањем судија за оцјењивање екстеријера и рада паса, доношењем и објављивањем Правилника о судијама, те објављивањем списка судија и судијских приправника.

б) Чланице КСуБиХ преко канцеларије КСуБиХ задржавају право позивања судија из иностранства за своје манифестације. Такви захтјеви морају бити КСуБиХ поднешени благовремено. Чланице КСуБиХ предлажу своје судије за листу међународних судија.

в) КСуБиХ ће судији ускратити сагласност за суђење на приредбама сходно дисциплинским одлукама матичних савеза, чланица КСуБиХ.

КОМИСИЈА ЗА ПОЛАГАЊЕ СУДИЈСКИХ ИСПИТА

Члан 4

Комисија је јединствена на нивоу КСуБиХ.

Комисија броји девет чланова, по три члана из сваке територијалне јединице (сходно члану 29 Статута КСуБиХ).

Комисију верификује Управни одбор КСуБиХ на основу приједлога његових чланица.

Услови за стицање права члана Комисије су најмање пет година судијског стажа и најмање три положене FCI групе.

Комисија ради у саставу од три члана, по један члан из сваке територијалне јединице (сходно члану 29 Статута КСуБиХ), плус доктор ветеринарске медицине (по потреби).

Управни одбор КСуБиХ је надлежан за одређивање састава Комисије за сваки поједини испит водећи рачуна о одредбама члана 29 Статута КСуБиХ а на основу профила за полагање, тј. пријављених раса или FCI група.

Мандат члановима Комисије траје четири године са могућношћу поновног избора.

СУДИЈЕ ЗА ОЦЈЕЊИВАЊЕ ЕКСТЕРИЈЕРА

Члан 5

Примање судијских приправника

а) Кинолошке организације које брину о одгоју једне или више одређених раса паса могу у својим матичним савезима предложити за судијске приправнике за оцјењивање екстеријера паса она лица која задовољавају следеће услове:

- најмање трогодишње чланство у једној кинолошкој организацији,
- навршених 18 година старости,
- наклоњеност за почасну дужност судије,
- најмање завршена средња стручна спрема.

б) Име предложеног судијског приправника ће бити објављено на адекватан начин. Жалбе против прихватања судијских приправника за оцјењивање екстеријера паса могу поднијети кинолошке организације и појединци матичним савезима, чланицама КСуБиХ у року од 4 седмице од дана објављивања.

в) Ако нема жалби или је жалба неоснована чланице КСуБиХ ће прихватити и потврдити судијског приправника за оцјењивање екстеријера паса. Он ће бити унешен на списак судијских приправника и добиће потврде за стажирање које мора водити за цијело вријеме стажирања.

Те потврде за стажирање су неопходне и онда када судија потврђен за једну расу жели проширити своју дјелатност.

Члан 6

Образовање приправника

а) Потврђени судијски приправник за оцјењивање облика паса мора се подвргнути практичном и теоретском образовању.

б) Практично образовање

1. Приправник мора обављати дужност записничара у рингу на три кинолошке манифестације у БиХ. Ту дужност мора обављати цијело вријеме трајања кинолошке манифестације.

Уколико приправник на свој лични захтјев и уз приложене доказе о учествовању са својим псима на најмање 10 кинолошких манифестација затражи ослобађање од дужности записничара исти се ослобађа поменуте дужности. Приправник за екстеријер паса као записничар у рингу мора према диктирању судије уписати у оцјенске листе описе паса, те обављати све остале

послове писања које према Правилнику о изложбама КСуБиХ морају обављати у рингу.

2. Приправник мора обављати дужност судијског помоћника (секретар ринга) на најмање пет изложби, и то минимум једна са додјелом САСИВ (међународна). Ту дужност мора обављати цијело вријеме трајања приредбе.

Уколико приправник на свој лични захтјев и уз приложене доказе о постигнутим врхунским резултатима са својим псима на домаћим и иностраним манифестацијама затражи ослобађање од дужности секретара ринга исти се може ослободити поменуте дужности одлуком надлежне комисије. Приправник који је одређен за помоћника судији на некој манифестацији мора бити на састанку судија прије манифестације, те на позив судије у рингу са њим разговарати о псима.

в) Приправник мора обавити 5 судијских стажирања, од којих минимум једно мора бити на међународној САСИВ манифестацији.

Стажирање је обавезно без обзира на рјешења из тачке а) и б) овог члана.

Вријеме трајања приправничког стажа се завршава моментом испуњавања свих предуслова наведених тачкама а), б) и ц) овог члана а најкасније три године од подношења захтјева за добијање статуса приправника.

г) На тим манифестацијама мора бити оцијењено најмање 10 паса расе (раса) за коју је приправник пријављен.

д) Сви услови из члана 6 тачка а) до е) морају бити испуњени за признавање стажа, како за број манифестација тако и за број паса. Ако то није испуњено стаж се продужава док сви услови не буду испуњени поштујући временско ограничење од три године.

ђ) У склопу теоријског образовања судијски приправник за оцјењивање екстеријера паса мора темељно проучити пет дијелова теоретског образовања:

1. дио: процјена екстеријера и анатомија;
2. дио: познавање раса, стандарди;
3. дио: Правилник о стручном раду;
4. дио: организација кинологије у БиХ, ФСЦ;
5. дио: познавање генетике и болести паса неопходне за звање кинолошког судије.

е) Организовање судијског испита врши КСуБиХ на приједлог и уз сарадњу матичних савеза. Број испитних рокова (испита) није ограничен, а обавезно је одржавање најмање једног испита годишње. Организатор испита дужан је

најмање 45 дана прије испитног рока писмено обавијестити све своје чланице, чланове о организовању судијског испита.

Кандидат за полагање на једном испитном року може положити из области екстеријера максимално једну FCI групу, односно у току једног испитног рока максимално једну FCI групу и један испит из рада ловачких или слижбених и спортских паса.

Право на полагање испита за звање кинолошког судије имају сви чланови КСуБиХ (неког од матичног савеза, чланица), који у складу са Правилником о стручном раду КСуБиХ испуњавају потребне услове, који су на вријеме пријавили испит и уплатили таксу за полагање испита која је одређена јединственим цјеновником.

Провјера знања на судијском испиту врши се писменим и усменим дијелом испита. Кандидати који немају стечено звање кинолошког судије обавезни су да положи писмени дио испита који се састоји од 20 испитних питања који обухватају сљедеће области: процјена екстеријера и анатомија 7 питања, Правилника о стручном раду КСуБиХ 7 питања, организација у кинологији БиХ и FCI 3 питања, генетика и болести паса 3 питања. Кандидат који је имао 16 и више бодова аутоматски је положио писмени дио испита. Кандидат који је имао 12-16 бодова стиче право додатног усменог испитивања из тематике коју је имао у тесту. На основу додатног испитивања комисија одлучује да ли је кандидат положио или не. Кандидат који је имао испод 12 тачних одговора није задовољио писмени дио испита и не може приступити усменом полагању истог.

Без обзира на мјесто, односно организатора испита, тестови за писмени дио су идентични.

Организатор је обавезан обезбиједити четири различита сета питања како би се обезбиједила објективна провјера знања. Кандидати који успјешно положи писмени дио испита упућују се на усмени дио, гдје пред комисијом од четири члана (трочлана испитна комисија КСуБиХ и доктора ветеринарске медицине, као стручног консултанта) треба да покажу задовољавајуће познавање стандарда раса, FCI групе коју полаже. Комисија има право провјерити знање кандидата и из осталих области кинологије. Такође у склопу усменог дијела испита врши се и практична провјера знања на псу који припада раси или FCI групи коју полаже кандидат. Кандидат је обавезан о свом трошку обезбиједити пса и водича истог.

По завршеном испиту комисија КСуБиХ доноси одлуку да ли је кандидат задовољио, односно стекао звање кинолошког судије, или се упућује на поновни испитни рок.

Кандидати који имају судијско звање упућују се само на усмени дио испита који се односи на стандарде расе, односно групе коју полаже. Комисија је обавезна да направи записник о судијском испиту који садржи број кандидата, њихова имена, испитне групе или расе које су полагали и успјех за сваког појединачно означено са „положио“ односно „није положио“.

Кандидату, који на испиту добије звање кинолошког судије за облик (екстеријер), додјељује се увјерење о положеном судијском испиту потписаном од комисије за полагање испита, на основу кога му се, уз достављење потврда о обављању два судијска стажа (уколико је кандидат први пут положио за звање кинолошког судије), издаје судијска књижица КСуБиХ код његовог матичног савеза.

Члан 7

Именовање судије за одређену расу

Када је приправник успјешно завршио теоретско и практично образовање, испит и уз обављање два судијска стажа, стиче звање судије за одређену расу за оцјењивање екстеријера оних раса које је успјешно положио на испиту. Именовање мора бити објављено у средствима јавног информисања КСуБиХ.

Члан 8

Судија за FCI групу

а) Судија за оцјењивање екстеријера паса, који је положио испите и постао судија за одређену расу паса или одређену FCI групу, биће именован од матичног савеза, чланице КСуБиХ.

б) Судија који је раније стекао звање за одређену расу или FCI групу може поднијети захтјев за полагање остатка FCI групе и стицање звања групног судије или за полагање неке друге FCI групе уколико је обављао стажирање на двије кинолошке манифестације као судија приправник за расе – групе које су предмет захтјева за полагање.

в) У случају не положеног испита дозвољено је поновно полагање испита, али оно може бити одржано најраније 6 мјесеци после претходног испита.

Члан 9

Општи судија

а) Општег судију за оцјењивање екстеријера свих раса ловачких паса, или општег судију за оцјењивање екстеријера свих раса службених и спортских раса паса, потврдиће органи матичног савеза чланице КСуБиХ оном групном

судији који је полагао испите и постао судија за оцјењивање екстеријера паса свих FCI - група ловачких, односно службених и спортских раса паса. Под групама ловачких паса подразумјевају се III, IV, V, VI, VII, VIII и X FCI група а под групом неловачких паса се подразумјевају I, II и IX FCI група.

б) На приједлог матичног савеза чланице КСуБиХ може се групном судији додијелити звање општег судије за оцјењивање екстеријера паса свих ловачких раса, односно општег судије за оцјењивање екстеријера паса свих службених и спортских раса, ако је успјешно положио најмање 80% свих раса ловачких паса, односно 80% свих раса неловачких паса. Ова привилегија се може користити само један пут.

Члан 10

Свеопшти судија (All round)

Свеопштег судију за све расе ловачких и за све расе службених и спортских раса паса матични савез чланица КСуБиХ ће прогласити оног општег судију који је после редовног образовања постао општи судија за оцјењивање екстеријера паса свих раса ловачких и општи судија за оцјењивање екстеријера свих раса неловачких паса.

а) Судија за оцјењивање облика паса који је редовним образовањем положио све FCI признате расе или му је дио признат у складу са чланом 9 тачка б) и који има најмање 8 година судијског стажа, првенствено на оним манифестацијама са додјелом САСИБ, биће проглашен свеопштим судијом од стране надлежног органа матичног савеза чланице КСуБиХ. Прије признавања свеопштег судије кандидат добија звање општег судије за ловне или неловне расе.

б) Именовање једног групног, општег и свеопштег судије мора бити објављено у средствима јавног информисања КСуБиХ и проглашено на првој сједници скупштине КСуБиХ.

Члан 11

Подјела судија за оцјењивање екстеријера паса

а) Судије за оцјењивање екстеријера паса дијеле се на:

- државне судије,
- интернационалне (међународне) судије.

б) Сваки судија после успјешно положеног испита и када га матични савез чланица КСуБиХ прогласи судијом, постаје државни судија. Државни судија за екстеријер може оцјењивати расу или расе или групу за коју је положио

испит на свим приредбама које су под заштитом КСуБиХ (FCI) на цијелој територији БиХ. Такође све државне судије могу судити на свим кинолошким манифестацијама ван територије БиХ до ранга међународне изложбе (CACIB).

в) Државни судија за рад може оцјењивати рад паса оне врсте и степена за које је положио испит, на свим приредбама које су под заштитом КСуБиХ (FCI) на цијелој територији БиХ. Такође све државне судије могу судити на свим кинолошким манифестацијама ван територије БиХ до ранга међународне манифестације (CACIT).

г) Одређени број државних судија биће именовано у звање међународних судија на основу тренутног облика уговора са FCI, односно препорука о броју међународних судија од стране FCI.

д) Именовања међународних судија врши се на основу захтјева матичних савеза поштујући одредбе члана 29 Статута КСуБиХ. Коначну верификацију о именовању међународних кинолошких судија доноси Управни одбор КСуБиХ узимајући у обзир параметре као што су:

- Дужина судијског стажа,
- Искуство у погледу судијског звања,
- Познавање неког од стране FCI језика,
- Моралне карактеристике, као и узорна кинолошка биографија.

ђ) Именовање једног државног судије међународним мора бити објављено у властитим средствима информисања КСуБиХ и проглашено на првој сједници Скупштине КСуБиХ.

СУДИЈА ЗА РАД СЛУЖБЕНИХ И СПОРТСКИХ РАСА И ОСТАЛИ КАДРОВИ СПОРТСКЕ РАДНЕ КИНОЛОГИЈЕ

Члан 12

Сврхични кадрови за рад спортских и службених паса су:

- Судије за рад службених и спортских раса паса,
- Судије за рад паса у рушевинама,
- Судије за рад лавинских паса,
- Судије за Агилиту,
- Вође семинара,
- Маркиранти,
- Инструктори за рад службених и спортских паса.

Члан 13

Стручним кадровима КСуБиХ за спортску радну кинологију могу постати пунољетна лица која су активни чланови кинолошког друштва, односно клуба који су чланови најмање 3 године, те на препоруку матичног друштва или клуба приступају полагању одговарајућих испита.

Члан 14

Испуњавањем услова из члана 12 кандидат полаже пред трочланом комисијом дио испита, те после је успјешно положеног теоретског дијела приступа практичном дијелу полагања испита (за вође семинара и маркиранта) пред истом или другом трочланом комисијом.

Члан 15

Вођа семинара постаје кандидат који је успјешно положио теоретски и практични дио, а лиценцу вође семинара добија после једне године стажирања у матичном друштву или клубу, организацији која га је послала на полагање испита.

Вријеме за стажирање од једне године почиње да тече од дана када је положио дио испита.

Члан 16

Маркирант постаје кандидат исто као што је наведено у члану 13. После положеног испита стиче назив Маркирант III степена (рад у основној организацији и припрема паса).

Маркирант II постаје кандидат који има назив Маркирант III степена те после једне године дана рада у основној организацији полаже испит за Маркиранта II степена.

Маркирант I степена постаје кандидат који има назив Маркирант I степена, те после једне године дана рада положи испит за Маркиранта I степена.

Члан 17

Матични савези ће до формирања расног клуба у КСуБиХ добијају ингеренције за едукацију и проглашење из чланова 15 и 16 овог Правилника.

Судија за рад постаје кандидат који испуњава услове из члана 13 те је са псом кога је школовао и привео на испит положио најмање ISP-1. Кандидат за судију полаже теоретски дио испита. После положеног теоретског дијела, кандидат мора у року од најдуже двије године имати два позитивно оцијењена стажирања код двоје различитих судија на службеним такмичењима у БиХ и иностранству.

Испуњавањем ових услова, кандидат стиче назив:

- Судија III категорије – ISP-A, Б,
- Судија II категорије – послије једне године успјешног суђења, судија III категорије полаже теоретски дио испита, те послије успјешног полагања стиче назив судија II категорије државни судија (ISP-1,2,3),
- Судија I категорије – послије једне године успјешног суђења, судија II категорије полаже теоретски дио испита, те послије успјешног полагања стиче назив судија I категорије – међународни судија за рад службених паса.

Члан 18

Кандидат за судију који је са властитим псом положио ISP-3 послије успјешно положеног испита из члана 17 или пет година стажа ОДМАХ стиче звање међународног судије.

Члан 19

Теоретски дио испита чине тестови са 30 питања, од чега је 5 везано за опште познавање кинологије, 5 из Правилника КСуБиХ везано за спортску радну кинологију и 20 питања тематских везано за усмјерење кандидата.

Практични дио проводи се не терену, а питања усмено даје комисија.

Члан 20

На приједлог друштва или клуба, комисија за спортску радну кинологију може донијети одлуку да се појединац привремено распореди у категорију „више“ код стеченог звања маркиранта.

Члан 21

Кандидат који је приступио теоретском дијелу испита, те исти није положио, не може приступити практичном дијелу полагања испита или стажирању.

Кандидат који је положио теоретски дио, а пао на практичном дијелу, код новог полагања испита не мора да полаже теоретски дио.

Члан 22

Стручни кадрови КСуБиХ за агилити (судије за агилити) могу постати пунољетна лица која су активни чланови кинолошког друштва, клуба једне од чланица КСуБиХ, најмање двије узастопне године, који су завршили агилиту семинар, и да су на препоруку матичног друштва или клуба положили одговарајући испит.

Члан 23

Кандидати испите полажу пред трочланом комисијом за спортску радну кинологију која у свом саставу има најмање једног судију за агилиту.

Члан 24

Вођа агилиту семинара постаје кандидат који је успјешно положио теоретски и практични дио испита за вођу агилиту семинара. Звање самосталног вође агилиту семинара добија кандидат после једне године стажирања у матичном друштву или клубу који га је упутило на полагање испита.

Година стажирања тече од дана полагања практичног дијела испита.

Члан 25

Агилити судија – стажиста постаје кандидат који је са псом, кога је сам школовао, положио испит агилити 2, после успјешно положеног теоретског дијела испита за агилити судију – стажисту.

Агилити судија постаје судија – стажиста ако у року од двије године од дана полагања теоретског испита успјешно стажира код троје различитих судија, на службеним такмичењима и кад успјешно положи теоретски и практични дио испита за агилити судију.

По успјешно положеном практичном испиту агилити судија добија назив:

- Агилити судија IV категорије – може судити агилити испите и такмичења нивоа AGY-1;
- Агилити судија III категорије – агилити судија IV категорије после два успјешна суђења и по успјешно положеном теоретском испиту за агилити судију III категорије може судити испите и такмичења нивоа AGY-1 и AGY-2.
- Агилити судија II категорије (државни судија) – агилити судија III категорије после два успјешна суђења и по успјешно положеном теоретском испиту за агилити судију II категорије. Агилити судија II категорије може да суди и такмичења нивоа AGY-1, AGY-2 и ISP AGY.
- Агилити судија I категорије – агилити судија II категорије после једне године успјешног суђења и по успјешно положеном теоретском испиту за агилити судију I категорије. Агилити судија I категорије мора имати потврду о активном знању једног од службених језика FCI-а.

Члан 26

Кандидат за агилити судију добија назив агилити судија III категорије послје полагања предвиђеног испита ако је прије полагања имао назив самосталног вође агилити семинара.

Члан 27

Теоретски дио испита за стицање назива „агилити судија – приправник“ и „вођа агилити семинара“ састоји се од 50 питања од којих је 10 из опште кинологије, 10 из Правилника КСуБиХ и спортске радне кинологије и 30 тематских питања из агилити, степена испита који се полаже.

Практични дио испита полаже се на терену за обуку (вођа агилити семинара) или полигону за агилити (агилити судија), а питања постављају чланови комисије.

Члан 28

Кандидат који није положио теоретски дио испита не може приступити практичном дијелу испита или стажирања. Кандидат који није положио практични дио испита приликом поновљеног полагања не треба полагати и теоретски дио испита.

Члан 29

Судија за рад паса у рушевинама – основни услови:

Судија за рад паса у рушевинама може постати пунољетно лице које је већ судија за рад спортских и службених раса, које ту дужност обавља успјешно најмање двије године и које је само школовало пса за рад у рушевинама, тј. може постати и лице које је стекло право на назив вође семинара и које је само школовало и положило испит са два пса за рад у рушевинама.

Посебним планом и програмом биће утврђено гравиво за полагање испита.

Члан 30

Судија за рад паса у лавинама – основни услови:

Посебним планом и програмом биће утврђено гравиво за полагање испита.

Члан 31

Инструктор за рад спортских паса постаје лице које је само школовало и успјешно положило:

- са 5 паса ISP-1 најмање оцјеном „добар“, или,
- са 2 пса ISP -1 и 1 псом ISP -3, најмање оцјеном „добар“, или,
- са 2 пса ISP -3.

Члан 32

Водич паса постаје лице које је обучило најмање 1 пса и са њим положило ISP -1.

Члан 33

Стажирање се доказује потврдом о стажирању судијским потписом и печатом организатора конкретне приредбе.

Члан 34

Сваки кандидат испит може полагати три пута. Ако после трећег покушаја не положи испит кандидат трајно губи право на ново стажирање и полагање испита за наведену категорију.

Члан 35

Рокови наведени као крајњи за стицање појединих стручних назива спортске радне кинологије могу се продужити за највише годину дана на захтјев кандидата и уз предочену љекарску документацију о немогућности обављања кинолошке дјелатности у дужем временском периоду (неколико мјесеци и више), иначе се цијели поступак може поновити само још једном.

Члан 36

Свако лице које је стекло право на стручни назив у спортској радној кинологији добија одговарајући документ који то потврђује.

Члан 37

Досада стечена звања у спортској радној кинологији ће се ускладити са одредбама овог Правилника, а на основу писменог захтјева КСУБиХ и документације коју је доставило заинтересовано лице.

Члан 38

Одредбе овог Правилника везане за стручне кадрове спортске радне кинологије се не односе на кандидате који су до дана ступања на снагу овог Правилника стекли услове за стицање стручних назива по другим условима.

СУДИЈЕ ЗА ОЦЈЕЊИВАЊЕ РАДА ЛОВАЧКИХ ПАСА

Члан 39

Прихваћање приправника

Судијски приправници за оцјењивање рада ловачких паса матичном савезу, чланици КСуБиХ, могу бити предложена лица која испуњавају следеће услове:

- ако је предложени приправник претходно положио екстеријер групе ловачких паса за које се предлаже стажирање;
- ако је предложени приправник члан једне кинолошке организације КСуБиХ најмање три године прије него што га је она предложила;
- предложени приправник не смије бити млађи од 18 година, те мора имати завршено најмање средње школско образовање;
- предложени приправник мора имати изразиту наклоњеност за обављање почасне судијске дужности;
- мора извјежбати и успјешно водити једног пса до положеног испита у раду најнижег степена прописаног за одређену групу, тј. дисциплину за коју се кандидат пријављује. Ова одредба се односи само за кандидате који први пут полажу за радни испит одређене групе ловачких паса.

Члан 40

Прихваћени приправник мора проћи теоретско и практично образовање послије одобрења приправничког стажа. Теоретски дио образовања приправник је дужан сам обезбиједити потребном литературом о свом трошку. Практично образовање прихваћеног приправника састоји се од присуствовања на најмање 5 радних манифестација што се доказује потврдама о стажирању на истим од чега најмање двије морају бити са манифестације на којој се додјељује кандидатура САСТ или САСИТ.

Послије завршеног образовања, и пошто је приложио одговарајуће доказе тј. писмене потврде о стажирању, приправник стиче право полагања испита.

Испитна комисија формира КСуБиХ. Ако секретаријат матичне организације утврди да су достављене потврде о стажирању приправника задовољавајуће, приправник ће бити позван да положи испит.

Вријеме полагања испита мора бити јављено приправнику најмање 30 дана прије испита. Испит се положије усменим путем, а састоји се од питања из области рада ловачких паса из група за које је кандидат стажирао, дијелова Правилника о стручном раду који се односи на питања рада ловачких паса.

Резултат испита се саопштава кандидату одмах после испита. Приправника који је успјешно положио испит матични савез КСуБиХ ће прогласити судијом за оцјењивање рада расе или групе ловачких паса за које је приправник полагао испит, што ће бити објављено у средствима информисања КСБиХ и првој следећој сједници скупштине КСуБиХ.

У случају неположеног испита исти се може поново полагати најраније шест мјесеци после првог полагања.

Приправнички стаж судије за оцјењивање рада ловачких паса траје до момента испуњавања услова за полагање испита, а минимално годину дана од дана прихватања приправника.

Код полагања рада неке друге групе ловачких паса минимално временско ограничење није лимитирано.

ЗАЈЕДНИЧКИ ДИО

Члан 41

Права и дужности судија

Судија смије обављати своју дужност само на приредбама које су признате и имају заштиту FCI -а и КСуБиХ.

Судија смије оцјењивати само псе оне расе или групе за коју има положен испит.

Од КСуБиХ проглашени судија може своју дужност обављати у иностранству само ако је организатор то тражио и добио одобрење (сагласност) од КСуБиХ, изузев ако се ради о свеопштим (All round) судијама.

Исто тако један инострани судија у БиХ може да суди уколико је сагласност за суђење добијено од стране његовог матичног Савеза а на основу захтјева КСуБиХ, изузев ако се ради о свеопштим (All round) судијама.

Судија за оцјењивање облика паса мора се при оцјењивању придржавати важећих стандарда које је објавио FCI расе коју оцјењују.

Судија за оцјењивање рада паса обавезан је на испиту паса примјењивати Правилнике за испите који су одобрени од FCI или КСуБиХ.

Судија не смије сам нудити организатору своје услуге, ни обављати дужност без узимања накнаде за своје трошкове.

Судије за обављање своје дужности на територији БиХ морају од организатора добити најмање одштету за властите трошкове према Правилнику КСуБиХ.

Судија не мора прихватити позив за суђење на једној приредби, али мора организатору саопштити свој пристанак или отказивање.

Ако је већ пристао, а не може одржати обећање, судија организатора мора обавијестити што је раније могуће, према потреби теломфонски или телеграмом.

Судија не смије оцјењивати:

- Псе који су његово власништво;
- Псе који су у последњих шест мјесеци прије оцјењивања били његово власништво;
- Псе који се држе у његовом домаћинству или су власништво његове фамилије или ближих рођака;
- Псе које је он у року посљедње године школовао (односи се само на рад);
- Судија не смије долазити у друштву са излагачима;
- Судија не смије бити у гостима код излагача прије суђења као и у њиховом друштву;
- Судија не смије излагати (хендловати) псе који нису у његовом власништву или нису његов одгој;
- Пси у власништву судије или његове ближе породице не могу се излагати на манифестацијама на којима је судија ангажован по питању суђења или је у својству делегата.

При оцјењивању било облика или рада паса судијска одлука је коначна. Сваки судија је обавезан да се даље стручно образује, да се одазива на позиве за учествовање на савјетовањима и семинарима КСуБиХ, те мора бити присутан цијело вријеме.

Члан 42

Напуштање или губљење судијској звања

Сваки судија може тражити без образложења да буде брисан са листе активних судија. Он то мора саопштити КСуБиХ препорученим писмом, те своју судијску књижицу послати да се поништи.

На захтјев судије поништена судијска књижица ће му бити враћена, али више не може вриједити као документ.

ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК, ГУБЉЕЊЕ СУДИЈСКОГ ЗВАЊА

Члан 43

Ако судија на дужности уради пропуст те ако се огријеши о начела и смјернице за обављање судијског звања, против њега треба покренути дисциплински поступак према Правилнику о дисциплинској одговорности матичних савеза и КСуБиХ. Ако један проглашени и потврђени судија није више члан КСуБиХ, нити је уз допуштење КСуБиХ прешао у чланство друге земље чланице ФСЦ, биће проглашен мораторијум на његову судијску дјелатност. Закључак мора бити објављен у средствима информисања КСуБиХ.

Члан 44

Ступање на снагу и прелазне одредбе

Овај Правилник о судијама донешен је на скупштини КСуБиХ 14. 4. 2012. године и ступа на снагу даном доношења. Судије и прихваћени приправници до 14. 4. 2012. године задржавају стечена права која произилазе из одредби претходних Правилника о стручном раду у БиХ.

4. ПРАВИЛНИК О ТРАЈНОМ ОЗНАЧАВАЊУ РАСНИХ ПАСА

Правилник је саставни дио Правилника о стручном раду КСуБиХ и односи се на све чланице.

Има за циљ трајно обиљежавање и идентификацију расних паса и њихове матичне евиденције.

Члан 1

Сви расни пси власника, чланова једне од чланица КСуБиХ, морају бити трајно обиљезени на један од начина: тетовирањем или микрочиповањем.

Поред утискивања одређеног броја тетовирањем у лијево ухо или унутрашњу страну лијеве бутине, исти број мора бити утиснут тетовир кљештима (игличастим пробадањем) и на родовник (педигре) пса.

Апликација микрочиповањем подразумијева здравствено безбједну уградњу чипа под кожу са лијеве стране врата. Произвођач чипова уз сваки чип даје и шест наљепница које се морају залијепити на родовник (евентуални експортни родовник), здравствени картон, пасош, централну евиденцију и за још неопходне идентификационе документе и сертификате.

Тетовирање и микрочиповање паса је једнако обавезно за све чланице КСуБиХ и организаторе манифестација.

Члан 2

Тетовир број се утискује код штенади или одраслих паса са унутрашње стране лијевог уха на бездлачном дијелу, или са унутрашње стране лијеве бутине, а на родовнику на за то одређеном мјесту.

Члан 3

За тетовирање се могу употријебити тетовир кљешта са бројевима чија је величина најмање 7 мм и паста одговарајуће боје.

Члан 4

Тетовирање се врши искључиво у чланицама КСуБиХ (кинолошким друштвима, клубовима). Овим Правилником забрањује се самостално тетовирање, односно тетовирање паса у одгајивачницама. Штенад одгојена у одгајивачницама морају се такође тетовирати од стране овлаштеног лица.

Микрочиповање се врши у овлаштеним ветеринарским амбулантама.

Сваки власник и одгајивач микрочипованог пса је дужан да родовник на коме стоји евидентиран број микрочипа овјери печатом матичне организације.

Овјеривач је дужан податке о микрочиповању доставити савезу чији је члан ради евиденције у централној бази.

Члан 5

Штенад се може тетовирати или чиповати након четрдесет пет (45) дана старости, а одрасли пси без ограничења старости. Старији пси се препоручују за један од начина трајног означавања у што краћем временском периоду због евиденције и других позитивних страна које носи означавање.

Члан 6

Кинолошке организације у којима се врши трајно означавање воде евиденцију о означеним псима са следећим рубрикама: 1. ознака број, 2. име и пол пса, 3. раса пса, 4. број родовника (педигреа), 5. датум штењења, 6. име и презиме, адреса и телефон власника пса у моменту трајног означавања.

Члан 7

Тетовираће се бројеви са родовника, а код чиповања произвођач има ексклузивно право да по својој номенклатури одређује бројеве за сваки апликовани чип са кодом од 15 цифри које се морају подударати са бројевима приликом читавања при провјери. Неозначени пси неће моћи учествовати на кинолошким манифестацијама након 31. 12. 2012. године.

Члан 8

Сваки референт за тетовирање (овлаштен од чланице савеза КСуБиХ), мора имати округли печат пречника 30 мм, у чијој средини стоји скраћеница чланице КСуБиХ и номенклатурни број, а рубом печата је исписано „ТЕТОВИРАНО“.

Печат се утискује на родовник пса поред тетовир броја. Родовници обиљежени тетоважом без оваквог печата неће се сматрати валидним.

Члан 9

Тетовирање паса и штенади може се вршити у свако вријеме у надлежним кинолошким организацијама, при пријави легла или појединачно, или при оцјењивању паса на смотрема, изложбама или другим кинолошким приредбама.

Микрочиповање се може вршити код овлаштених лица.

Члан 10

Савези и друге чланице КСуБиХ организоваће семинаре за кинолошке раднике који ће бити овлаштени за тетовирање паса, при чему ће теоретски и практично обрадити начин и метод тетовирања паса и вођење евиденције.

Члан 11

Сваки члан кинолошке организације обавезан је да тетовира или чипује свог расног пса, као и да сноси трошкове у својој матичној организацији. Уколико његова матична организација не врши тетовирање расних паса, може тетовирати свог пса у другој кинолошкој организацији у оквиру свог матичног савеза.

Члан 12

Цијена трошкова тетовирања прописана је цијеновником КСуБиХ.

Члан 13

Трајно означавање паса служи за идентификацију паса, а при судским споровима се користи за идентификацију паса, те је свака злоупотреба кажњива по кинолошким и другим законским прописима.

Члан 14

У оквиру КСуБиХ нико нема право да расне псе (са родовником) трајно обиљежава на други начин осим на начин предвиђен овим Правилником.

Члан 15

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења од стране Скупштине КСуБиХ, а његова примјена је обавезна за све чланице КСуБиХ.

5. ПРАВИЛНИК О ДИСЦИПЛИНСКОЈ ОДГОВОРНОСТИ

Донесен на основу члана 60 и 62 Статута Кинолошког савеза у Босни и Херцеговини, на Скупштини Кинолошког савеза у БиХ на сједници одржаној 14. 4. 2012. године.

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овај Правилник о дисциплинској одговорности (Правилник – у даљем тексту) је донесен на основу Статута Кинолошког савеза у БиХ (КСуБиХ – у даљем тексту) и његове одредбе су обавезујуће за све чланице КСуБиХ, како правна, тако и физичка лица, која обављају функције у органима КСуБиХ.

Члан 2

Сврха вођења дисциплинског поступка и изрицања дисциплинских мјера је заштита законитости и нормативних аката КСуБиХ, а изречене дисциплинске мјере имају прије свега васпитни и превентивни карактер.

Такође, одредбе овог Правилника воде бригу о личном и кинолошком интегритету свих чланица, изабраних органа и појединаца, промовишући високе моралне принципе и етику, односно кодекс понашања сваког појединца.

Правна и физичка лица која обављају функције у органима КСуБиХ могу бити одговорни дисциплински, морално и материјално.

Члан 3

Чланице КСуБиХ и физичка лица која обављају функције у органима КСуБиХ не могу бити позвани на дисциплинску одговорност због повреда обавеза и дужности које произилазе из чланства, уколико те повреде нису прописане Законом, Статутом, овим Правилником и другим општим актима КСуБиХ.

Члан 4

Физичка лица која обављају функције у органима КСуБиХ не подлијежу санкцијама на основу овог Правилника уколико њихови евентуални прекршаји нису везани за њихов рад у органима КСуБиХ нити су индиректно нарушавали функционисање истих.

Прекршаји изузети из претходног става су у искључивој надлежности дисциплинских комисија њихових матичних савеза - организација.

Члан 5

Правилник о дисциплинској одговорности на приједлог Управног одбора доноси Скупштина КСуБиХ у складу са Статуом на начин предвиђен за доношење аката.

На изради приједлога Правилника о дисциплинској одговорности могу учествовати и чланови Дисциплинске комисије и Дисциплински тужилац, односно комисија коју именује Управни одбор.

Члан 6

Овим Правилником се промовишу сљедећа начела:

- нико не може бити крив док се у предвиђеном дисциплинском поступку не докаже кривица пред надлежним органом;
- нико не може бити одговоран за дјело за које није прописана дисциплинска мјера;
- свим правним или физичким лицима (оптужени у даљем тексту), мора се обезбиједити правично суђење у разумном времену у оквиру дисциплинског поступка;
- сви оптужени имају право ангажовања бранилаца по свом избору;
- оптужени се могу бранити ћутањем;
- терет доказивања кривице лежи на покретачу дисциплинског поступка;
- лицима којима је изречена дисциплинска мјера првостепеног органа, мора се у оквиру правног лијека омогућити жалба другостепеном органу;
- дисциплинска комисија не може проширити оптужницу, нити судити за дјела која се оптуженим не стављају за терет;
- уколико се током истраге или вођења дисциплинског поступка утврди или покаже основана сумња да се ради о кривичном дјелу, дисциплински органи морају случај пријавити надлежном тужилаштву;
- кршење прописа застарјева годину дана од дана сазнања надлежних органа за учињени прекршај или двије године од настанка истог.

Члан 7

Оптуженом се не може изрећи дисциплинска мјера ако претходно није саслушан и ако није проведен дисциплински поступак у ком је доказана његова одговорност.

Изузетно, оптуженом се може изрећи дисциплинска мјера и без претходног саслушања:

- ако се на уредно уручен позив не одазове, односно не оправда свој изостанак;
- ако не измирује материјалне обавезе према КСуБиХ.

2. ДИСЦИПЛИНСКИ ОРГАНИ

Члан 8

Дисциплински органи КСуБиХ су:

- Дисциплинска комисија,
- Дисциплински тужилац.

2.1. ДИСЦИПЛИНСКА КОМИСИЈА

Члан 9

Дисциплинска комисија је самосталан орган Скупштине КСуБиХ који води дисциплински поступак и изриче дисциплинске мјере због повреда Статута, прописа предвиђених овим Правилником о дисциплинској одговорности и других општинских аката, Закона, те нарушавања интереса и угледа КСуБиХ и кршења кодекса понашања.

Члан 10

Дисциплинска комисија има шест чланова од којих су три стална и три замјеника. Дисциплинску комисију бира Скупштина из редова својих чланица на мандатни период од четири године у складу са Статутом КСуБиХ.

Замјеник члана Дисциплинске комисије мијења одсутног редовног члана из изборне цјелине из које су изабрани.

Чланови и замјеници Дисциплинске комисије могу бити разрјешени дужности и прије истека времена на које су именовани на начин и по поступку како је извршено именовање.

Члан 11

Дисциплинска комисија има предсједника који се бира на првој конституирајућој сједници из реда чланова комисије.

Конституирајућу сједницу Дисциплинске комисије сазива најстарији од редовних чланова комисије у року краћем од осам дана од дана њиховог именовања.

Члан 12

Дисциплинска комисија је првостепени орган.

Дисциплинска комисија се састаје по потреби, ради у пуном саставу (три члана у складу са чланом 29 Статута КСуБиХ) и доноси одлуке консензусом.

Члан 13

Скупштина КСуБиХ је другостепени орган и њене одлуке су коначне.

Против правоснажних одлука другостепеног органа, дозвољен је управни спор код надлежног суда у року од 15 дана од дана достављања писмене изреке.

Члан 14

Дисциплинска комисија за свој рад одговара Скупштини КСуБиХ и истој подноси редовне извјештаје о свом раду.

На захтјев предсједника Скупштине или предсједника КСуБиХ дисциплинска комисија је дужна доставити извјештај о свом раду, односно о стању покренутих дисциплинских поступака.

Члан 15

Материјалне и техничке претпоставке за рад Дисциплинске комисије обезбјеђује Управни одбор КСуБиХ.

2.2. ДИСЦИПЛИНСКИ ТУЖИЛАЦ

Члан 16

Дисциплинског тужиоца из својих редова именује Скупштина КСуБиХ.

Мандат Дисциплинског тужиоца је четири године.

Дисциплински тужилац не може бити из исте групације из које је предсједник Дисциплинске комисије.

Члан 17

Дисциплински поступак покреће Дисциплински тужилац на основу:

- Властитог сазнања о повреди прописа,
- Образложене писмене пријаве неке од чланица КСуБиХ,
- Образложене писмене пријаве Управног одбора или појединих његових чланова,
- Образложене писмене пријаве Надзорног одбора или појединих његових чланова,

- Образложене писмене пријаве предсједника Скупштине,
- Образложене писмене пријаве појединих чланова Скупштине КСуБиХ,
- Образложене писмене пријаве и других чланова изабраних органа КСуБиХ.

Дисциплински поступак против Дисциплинског тужиоца, уколико исти повријеђи прописе, покреће Управни одбор, а интересе КСуБиХ заступа представник Управног одбора.

Члан 18

Приједлог за покретање дисциплинског поступка садржи нарочито:

- Име и презиме починитеља, члана/чланице КСуБиХ;
- Вријеме када је почињено дјело у ком су повријеђени прописи;
- Мјесто гдје је почињено дјело у ком су повријеђени прописи;
- Опис дјела у ком су повријеђени прописи;
- Доказе о повреди прописа;
- Законске и опште акте према којима су повријеђени прописи;
- Остале податке који би могли користити за утврђивање материјалне истине о почињеној повреди прописа.

Члан 19

Дисциплински тужилац учествује у расправи пред Дисциплинском комисијом као страна која заступа интересе КСуБиХ.

Дисциплински тужилац је одговоран Скупштини и истој периодично подноси извјештаје.

Члан 20

У тежим случајевима, у складу са чланом 70 овог Правилника, Дисциплински тужилац може од Управног одбора захтјевати суспендовање вршења изборних функција или ма каквих других дужности до изрицања дисциплинске мјере.

Члан 21

Члан/чланица КСуБиХ против кога је од стране Дисциплинског тужиоца покренут дисциплински поступак, до окончања поступка и изрицања правоснажне пресуде има статус оптуженог, са правима и обавезама као и за све остале чланове.

Изузетно, за учињене изразито тешке повреде прописа, члан/чланица КСуБиХ може бити санкционисан у складу са претходним чланом.

Члан 22

Уколико кажњиво дјело починиоца садржи елементе кривичног дјела, Дисциплински тужилац обавезно подноси кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву и без одлуке Управног одбора.

Кривична одговорност не искључује дисциплинску и материјалну одговорност чланова Удружења у смислу овог Правилника.

3. ВОЂЕЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Члан 23

Дисциплински поступак покреће Дисциплински тужилац у складу са Статутом КСуБиХ и овим Правилником.

Дисциплинска комисија води дисциплински поступак, утврђује одговорност и изриче дисциплинске мјере у складу са Статутом КСуБиХ и овим Правилником.

Члан 24

По сазнању да је дошло до повреде прописа од стране правних или физичких лица или послије заprimљене пријаве надлежних органа КСуБиХ, изабраних или именованих чланова тих органа, Дисциплински тужилац разматра расположиве доказе и пријаву и врши оцјену да ли је дошло до кршења прописа.

Дисциплински тужилац врши додатну истрагу и прикупљање доказа за евентуални преступ и може од подносиоца пријаве затражити додатна појашњења и доказе.

Члан 25

У оквиру претходног поступка Дисциплински тужилац обавља следеће активности:

- по потреби и у циљу прикупљања доказа и комплетирања сазнања и друге стране саслушава оптужене, о чему саставља записник са саслушања,
- Дисциплински тужилац саопштава оптуженом о заprimљеном захтјеву за покретање дисциплинског поступка, карактеру повреде прописа, о чему саставља записник.

Члан 26

Уколико Дисциплински тужилац утврди да је дошло до кршења прописа, те уколико располаже са ваљаним и довољним доказима за процесуирање и доказивање кривице, подиже оптужницу којом покреће дисциплински поступак пред Дисциплинском комисијом и исту доставља предсједнику Дисциплинске комисије и секретару КСуБиХ.

Члан 27

Уколико Дисциплински тужилац утврди да није било кршења прописа, или, уколико расположиви докази нису довољни за доказивање кривице, обуставља истрагу и подносиоца дисциплинске пријаве писмено обавјештава о разлозима непокретања дисциплинског поступка.

О ставу који је дисциплински тужилац заузео спрам запримљене пријаве о повреди прописа, дужан је обавијестити подносиоца пријаве најкасније у року од 15 дана од дана пријема исте.

Дисциплински тужилац перманентно ради на прикупљању доказа.

Члан 28

Све пријаве Дисциплински тужилац мора разматрати и обрадити у што краћем времену.

Пријаве од стране Управног и Надзорног одбора имају висок степен хитности.

Члан 29

Када предсједник Дисциплинске комисије добије оптужницу са доказима, разматра њен садржај и обраћа посебну пажњу на недостатке формалне природе, односно утврђује да ли је испоштована предвиђена процедура у складу са овим Правилником и другим општим актима.

Ако предсједник Дисциплинске комисије констатује недостатке формалне природе, враћа оптужницу са доказима уз писмено образложење Дисциплинском тужиоцу на дораду.

Ако предсједник Дисциплинске комисије констатује да је оптужница уредна, са истом упознаје остале чланове Дисциплинске комисије, на начин да им доставља копију комплетне документације, или организује заједнички припремни састанак Дисциплинске комисије.

Члан 30

Након уредно запримљене оптужнице без формалних недостатака, председник Дисциплинске комисије копију исте шаље оптуженом и заказује расправу (рочиште) у времену не дужем од 30 дана од дана пријема исте, али не краћем од 15 дана од дана пријема оптужнице од стране оптуженог.

Члан 31

Достављање одговора на оптужницу од стране оптуженог није обавезно, али уколико исти стигне у писменој форми до расправе, биће прочитан и размотрен.

Члан 32

Достављање оптужнице и позива за расправу оптуженом, врши се:

- личним уручивањем уз потпис оптуженог или потпис прве линије сродника,
- препорученом поштом са потписаном доставницом.

Оптужница и позив за расправу се сматрају достављеним ако је достављач на доставници забиљежио да је оптужени одбио примити пошту.

Изнимно, уколико постоје проблеми са достављањем оптужнице и позива за расправу, документи се сматрају достављеним уколико су исти били истакнути на огласној плочи КСУБиХ најмање мјесец дана, или уколико је позив за расправу објављен у дневним новинама које излазе на подручју БиХ.

Члан 33

Оптужница обавезно садржи:

- Име и презиме, односно назив правног лица и оговорне особе;
- Неке од личних идентификационих података;
- Податке о адреси и мјесту становања, сједишту;
- Опис дјела због кога се подиже оптужница и прописа који су прекршени,
- Доказе о повреди прописа;
- Приједлог за изрицање дисциплинске мјере са образложењем и евентуалним отежавајућим околностима.

Члан 34

Трошкове вођења дисциплинског поступка сноси:

- окривљени, изрицањем пресуде у којој је означен кривим,
- КСУБиХ, уколико се оптужени ослободи од одговорности.

Члан 35

Дисциплински поступак је јаван.

Изузетно, када то налажу разлози чувања пословне и друге тајне или када то налажу разлози морала, орган који води дисциплински поступак може одлучити да се јавност у појединим фазама или у току цијелог поступка искључи.

Члан 36

На јавну расправу пред Дисциплинском комисијом позивају се:

- оптужени против кога је покренут дисциплински поступак, као и његов бранилац, уколико је ангажован,
- Дисциплински тужилац,
- свјedoци оптужбе и одбране,
- вјештаци који могу помоћи да се утврде чињенице, уколико се поднесе захтјев за њиховим ангажовањем.

Предсједник Дисциплинске комисије дужан је обавијестити орган или појединца који је поднио захтјев за покретање дисциплинског поступка о термину јавне расправе, при чему по један представник органа или појединац могу присуствовати јавној расправи.

Члан 37

На почетку јавне расправе предсједник Дисциплинске комисије констатује да комисија ради у пуном саставу од три члана, те утврђује да ли су присутни сви позвани.

Ако оптужени није присутан, а не постоји доказ да му је позив уредно и на вријеме уручен или је оправдано одсутан, расправа се одгађа и заказује нови термин. Ако је оптужени уредно позван, а разлог изостанка није оправдао, расправа се може одржати без његовог присуства.

Члан 38

Одлука о одгађању јавне расправе, односно о њеном одржавању без присуства оптуженог, уноси се у записник.

Записник о току јавне расправе, постављеним питањима и датим исказима, води секретар КСуБиХ или друго лице које одреди предсједник Дисциплинске комисије.

У записник се обавезно уносе лични подаци оптуженог, свјedoка, вјештака и осталих присутних.

Записник потписују чланови Дисциплинске комисије и записничар.

Члан 39

Лажно свједочење и давање неистинитих података представља тежу повреду прописа и може бити разлогом покретања дисциплинског поступка против особе која лажно свједочи или износи неистините податке.

О наводима из претходног става предсједник Дисциплинске комисије мора упозорити свједоке и вјештаке прије давања изјаве.

Члан 40

Јавна расправа пред Дисциплинском комисијом почиње читањем оптужнице, после чега се Дисциплински тужилац изјашњава да ли остаје код оптужнице и исту образлаже у кратким цртама.

Дисциплински тужилац може на почетку јавне расправе у цијелости одустати од оптужнице, може одустати од појединих њених дијелова, али је може проширити у разумним границама.

Дисциплински тужилац најкасније на почетку јавне расправе мора изнијети и приложити у предмет све доказе са којима располаже и изјаснити се о свједоцима које жели ангажовати.

Накнадно достављање доказа и ангажовање свједока није могуће, осим у обновљеном досциплинском поступку.

Члан 41

Свједоци и вјештаци оптужбе дају своје изјаве и одговарају на питања дисциплинског тужиоца и одбране/оптуженог.

Члан 42

Потом предсједник Дисциплинске комисије даје ријеч оптуженом да сам или уз помоћ браниоца изнесе све што је везано за његову одбрану, односно даје исказ о почињеном дјелу које му се ставља на терет, уважавајући и наводе из одговора на оптужницу, уколико је иста достављена у писменој форми.

Оптужени се може бранити ћутањем.

Изношење неистинитих чињеница од стране оптуженог не могу се узети за зло, јер терет доказивања истине лежи на Дисциплинском тужиоцу и свједоцима.

Признање почињеног дјела од стране оптуженог увијек се третира као олакшавајућа околност.

Члан 43

Свједоци и вјештаци одбране дају своје изјаве и одговарају на питања одбране и Дисциплинског тужиоца.

Члан 44

У свим фазама вођења јавне расправе, по одобрењу председника Дисциплинске комисије, чланови Дисциплинске комисије могу постављати додатна питања, али тако да буду јасна и разговјетна.

Није допуштено од било кога постављати питања у којима већ постоји назнака како на њих треба одговорити.

Дисциплински тужилац и одбрана могу у сваком моменту уложити приговор уколико се вријеђа достојанство присутних или постављају неумјесна питања или питања која наводе на одговор.

О уложеном приговору одлучује Дисциплинска комисија на лицу мјеста.

Члан 45

Послије саслушања свих свједока и вјештака позивају се Дисциплински тужилац, а потом и одбрана да изнесу завршну ријеч.

Послије изношења завршне ријечи оптужбе и одбране, председник Дисциплинске комисије закључује јавну расправу.

Јавна расправа се може из оправданих разлога прекидати и заказати нови термин за њено одржавање.

Позив за наставак јавне расправе се не упућује присутним, већ им се одређени термин усмено саопштава, што се констатује у записник.

4. УТВРЂИВАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКЕ ОДГОВОРНОСТИ

Члан 46

Након закључивања јавне расправе Дисциплинска комисија одлучује о одговорности оптуженог.

Када Дисциплинска комисија доноси одлуку о одговорности оптуженог може бити присутан само записничар.

Члан 47

Дисциплинска комисија је дужна да утврди потпуно и недвосмислено све чињенице које су нужне и потребне ради утврђивања материјалне истине и то како оне које иду на терет окривљеног, тако и оне које иду њему у прилог. Дисциплинска комисија оцјењује доказе непристрасно и у погледу доказа није везана ни ограничена било којим формалним правилима.

Члан 48

Дисциплински преступ је свако недозвољено или забрањено дјело противно Закону, Статуту и нормативним актима КСуБиХ.

Члан/чланица КСуБиХ је дисциплински одговоран/на за повреде одредби Закона и Статута без обзира да ли је прекршајно дјело утврђено одредбама овог Правилника.

Члан 49

Није дисциплински одговорно физичко лице које је учинило дисциплински преступ у стању трајног или привременог душевног обољења или поремећености, уколико због таквог стања није могло схватити значај свог дјела или није могло управљати својим поступцима.

Члан 50

Починилац је дисциплински одговоран за дисциплински преступ који је учинио из умишљаја или нехата.

Члан 51

Нико не може да се позива на непознавање прописа, нормативних аката, те да му то служи као олакшавајућа околност или оправдање за учињени дисциплински преступ. Нико због непознавања прописа, у смислу овог члана, не

може захтјевати ослобађајућу одлуку Дисциплинске комисије или изрицање блаже мјере.

Члан 52

Дисциплински преступ или повреда прописа могу бити извршени чињењем или нечињењем. Повреда нечињењем је учињена ако је починилац пропустио да изврши радњу коју је био дужан да изврши.

Дисциплинска повреда је извршена у вријеме када је починилац чињењем или нечињењем прекршио прописе без обзира када су наступиле посљедице.

Члан 53

Ко другог са умишљајем наговара и охрабрује да учини дисциплинску повреду, дисциплински је одговоран као да је повреду сам учинио.

Ко другом с умишљајем помогне у извршењу дисциплинске повреде, дисциплински је одговоран као да је повреду сам учинио.

Члан 54

Дисциплинска комисија може донијети једну од сљедећих одлука:

1. Ослободити оптуженог од одговорности,
2. Обуставити поступак,
3. Прогласити оптуженог кривим (окривљени – у даљем тексту) и изрећи му дисциплинску мјеру, уважавајући све олакшавајуће и отежавајуће околности.

Одлука Дисциплинске комисије доставља се оптуженом, органу или особи који су покренули дисциплински поступак, Управном одбору и секретару КСуБиХ ради архивирања.

Члан 55

Одлука о ослобађању оптуженог од одговорности доноси се:

1. Кад дјело због ког је покренут дисциплински поступак не представља повреду прописа по Закону, Статуту, овом Птавилнику или другим општим актима,
2. Кад постоје околности које искључују одговорност оптуженог, и
3. Кад нема доказа о учињеној повреди.

Члан 56

Одлуку о обустављању дисциплинског поступка Дисциплинска комисија доноси ако је наступила застарјелост, без обзира ко је написао дисциплинску пријаву, односно пријавио дјело.

Застарјелост за покретање дисциплинског поступка наступа у року који је дефинисан Статутом и овим Правилником.

Члан 57

Ако се одлука о одговорности оптуженог из оправданих разлога не може донијети исти дан, Дисциплинска комисија може одгодити доношење одлуке, али не више од три дана, при чему се заинтересоване стране усмено и на записник обавјештаву о термину изрицања пресуде.

Члан 58

Дисциплинска комисија је дужна у року од 8 (осам) дана од дана доношења одлуке доставити оптуженом писмену одлуку о одговорности и изреченој дисциплинској мјери.

Одлука о одговорности и изреченој дисциплинској мјери мора садржавати правну поуку.

Члан 59

Окривљени, коме је изречена одлука о дисциплинској одговорности и изречена дисциплинска мјера, као и Дисциплински тужилац, имају право у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема одлуке уложити жалбу другостепеном органу у складу са Статутом КСуБиХ и овим Правилником.

Скупштина КСуБиХ је дужана на првом засједању размотрити уложену жалбу, о чему и Управни одбор може имати свој став.

Одлуке Скупштине су коначне.

Члан 60

Када рјешава жалбу у дисциплинском поступку Скупштина КСуБиХ може:

1. Одбити жалбу и потврдити одлуку Дисциплинске комисије;
2. Уважити жалбу и одлуку Дисциплинске комисије преиначити; или,
3. Уважити жалбу и одлуку Дисциплинске комисије поништити. Ако је на одлуку о одговорности и изреченој дисциплинској мјери уложена само жалба окривљеног, орган који рјешава жалбу не може донијети одлуку која је за жалитеља неповољнија.

Предсједник Скупштине дужан је у року од 8 (осам) дана од дана доношења одлуке по жалби исту доставити подносиоцу жалбе, предсједнику Дисциплинске комисије, Дисциплинском тужиоцу, као и секретару КСуБиХ ради архивирања.

5. ИЗВРШЕЊЕ И ЕВИДЕНТИРАЊЕ ИЗРЕЧЕНИХ ДИСЦИПЛИНСКИХ МЈЕРА

Члан 61

Након правоснажности одлуке о одговорности и изреченој дисциплинској мјери, Управни одбор КСуБиХ извршава дисциплинску мјеру.

Дисциплинска мјера се извршава тако да Управни одбор констатује да је окривљени примио писмену одлуку у вези са изреченом правоснажном дисциплинском мјером и потом приступа реализацији саме изречене мјере.

Одлука о изреченој мјери мора имати напомену да је правоснажна и датум од када тече вријеме изречене дисциплинске мјере.

Члан 62

Извршење дисциплинске мјере застарјева у року од 6 (шест) мјесеци од правоснажности одлуке, уколико иста није достављена окривљеном или Управни одбор није предузео потребне кораке на њеној реализацији.

Уколико Управни одбор у року од 6 (шест) мјесеци не изврши реализацију материјалне надокнаде од окривљеног по правоснажној пресуди или не предузме друге адекватне кораке у вези са тим (не иницира нови дисциплински поступак), чланови Управног одбора морају солидарно у року од 3 (три) мјесеца обештетити КСуБиХ са цјелокупним нереализованим износом.

Члан 63

О изреченим дисциплинским мјерама секретар КСуБиХ води евиденцију која се чува трајно. У евиденцију се прилаже цијели предмет о дисциплинском поступку.

6. ОБНОВА ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Члан 64

Дисциплински поступак који је окончан коначном одлуком може се обновити:

1. Ако се сазна за нове чињенице, или се стекне могућност да се употребе нови докази који би сами за себе, или у вези са већ изведеним доказима, могли довести до другачије одлуке да су били употребљени у ранијем поступку;
2. Ако је одлука донијета на основу лажне исправе или лажног исказа свједока или вјештака или ако је одлука донијета на основу правомоћне судске пресуде, која је у каснијем поступку укинута или преиначена;
3. Ако се одлука заснива на неком претходном питању, а надлежни орган је то питање касније битно другачије ријешио;
4. Ако орган који је донио одлуку није одлучивао у прописаном саставу, или ако за одлуку није гласала прописана већина;
5. Ако се докаже да су окривљеном у току вођења дисциплинског поступка битно повријеђена загарантована права, као што су: окривљени није уредно позван на расправу, онемогућено му је ангажовање браниоца, и друго.

Члан 65

Захтјев за обнову поступка може поднијети члан/чланица КСуБиХ против кога је изречена правонажна одлука о дисциплинској одговорности и органи овлашћени за покретање дисциплинског поступка.

Захтјев за обнову дисциплинског поступка подноси се Дисциплинском тужиоцу или Скупштини КСуБиХ, уколико Дисциплински тужилац одбије иницирати обнову поступка.

Обновљени поступак се у цијелости води по одредбама овог Правилника.

7. ОДГОВОРНОСТ И ОБАВЕЗЕ ЧЛАНИЦА

Члан 66

Чланови/чланице КСуБиХ имају дужности, обавезе и одговорности утврђене Законом; Статутом, општим актима и одлукама органа КСуБиХ, без обзира да ли су исте обухваћене овим Правилником.

Члан 67

Обавезе чланова/чланица КСуБиХ су:

1. Да активно учествују у организовању дјелатности и остваривању циљева, задатака и предузетих обавеза КСуБиХ;
2. Да се придржавају одредаба Статута и општих аката донесених на основу њега, овог Правилника, као и одлука, односно закључака органа управљања КСуБиХ;
3. Да редовно и на вријеме измирују своје материјалне обавезе према КСуБиХ;
4. Да познају прописе којима се регулишу права и обавезе чланова/чланица;
5. Да савјесно извршавају обавезе и задатке, те обављају функције у КСуБиХ на које су именовани – изабрани;
6. Да по позиву активно учествују у раду свих органа КСуБиХ, те другим састанцима и активностима које организује КСуБиХ;
7. Да хитно обавијесте органе КСуБиХ о свим запажањима из области кинологије како би се предуприједиле могуће штете;
8. Да дају истините податке и информације, те да истинито свједоче;
9. Да штите углед КСуБиХ;
10. Да се кроз кинолошку дјелатност придржавају законских прописа, ловачке етике и морала;
11. Да поштују одредбе Правилника о стручном раду,

Члан 68

Повреде прописа и обавеза члана КСуБиХ могу бити лакше и теже.

Члан 69

Лакше повреде прописа и обавеза су:

1. Неправилан и некоректан однос према другим члановима;
2. Недолазак или кашњење на заказане састанке и друге активности у организацији КСуБиХ;
3. Неоправдано изостајање са састанака и других активности у организацији КСуБиХ до три пута;
4. Нарушавање угледа КСуБиХ са изазваним лакшим посљедицама;
5. Прикривање или необавјештавање одговорне особе или органа КСуБиХ о примијећеним радњама у кинологији који нису у складу са важећим правилима;
6. Неизвршавање обавеза које су постављене од органа КСуБиХ.

Члан 70

Теже повреде прописа и обавеза су:

1. Груба повреда Статута и других општих аката и одлука органа Удружења;
2. Злоупотреба изборних функција, лажно свједочење и свјесно давање неистинитих података;
3. Нарушавање угледа КСуБиХ;
4. Грубо ограничавање права и дужности чланова КСуБиХ;
5. Неоправдано изостајање са састанака и других активности у организацији КСуБиХ више од три пута, посебно више од три пута узастопно;
6. Неизвршавање обавеза лица на функцијама у КСуБиХ и других изабраних,
7. Неизвршавање материјалних и радних обавеза према КСуБиХ;
8. Непоштовање прописа код оцјењивања паса у екстеријеру и раду, због чега су наступиле теже посљедице и нарушавање угледа организатора и КСуБиХ;
9. Примање мита и других материјалних накнада мимо оних прописаних цјеновником;
10. Двије или више учињених лакших повреда прописа, сматрају се тежом повредом прописа.

8. ДИСЦИПЛИНСКЕ МЈЕРЕ

Члан 71

За повреду прописа, обавеза и дисциплине, могу се изрећи сљедеће дисциплинске мјере:

1. опомена;
2. Забрана организовања кинолошких манифестација од једне до пет година (локалних, ентитетских, државних, међународних);
3. Трајна забрана организовања кинолошких манифестација (локалних, ентитетских, државних, међународних);
4. Суспензија у вршењу изборних функција у трајању од 6 мјесеци до три године;
5. Трајна суспензија вршења изборних функција;
6. Искључење из КСуБиХ од једне до пет година;
7. Трајно искључење из КСуБиХ;
8. Новчана казна.

Врста дисциплинске мјере одређује се према тежини дисциплинске повреде и степена одговорности.

Члан 72

Новчана казна изрећи ће се уз све дисциплинске мјере из члана 69 и члана 70, при чему се иста никада не изриче самостално.

Новчана казна из члана 69 изриче се у висини од двије годишње појединачне чланарине, а за члан 70 у висини пет годишњих појединачних чланарина.

Уз новчану казну се минимално мора изрећи дисциплинска мјера „Опомена“. Новчана казна има за циљ да се КСуБиХ обештети од настале материјалне штете и иста никако не може бити већа од тога, нити сврха кажњавања.

Члан 73

Ако је починилац једном радњом учинио више дисциплинских повреда, или је са више радњи учинио више дисциплинских повреда, Дисциплинска комисија ће утврдити и изрећи јединствену дисциплинску мјеру.

Члан 74

Дисциплинска мјера «Опомена» може се изрећи за сваку лакшу повреду прописа, обавеза и дужности.

Члану/чланици КСуБиХ којем је изречена дисциплинска мјера из претходног става, важност изречене дисциплинске мјере престаје након истека три године од њене правоснажности.

Уколико члан/чланица за вријеме трајања изречене дисциплинске мјере «Опомена» направи нову лакшу повреду прописа, сматраће се да је тиме направљена тежа повреда прописа.

Члан 75

Забрана организовања кинолошких манифестација различитих нивоа у трајању од једне до пет година, изриче се правним субјектима који су прекршили опште акте, посебно Правилник о стручном раду, односно Правилник о манифестацијама и који су тиме нанијели штету угледу КСуБиХ и кинологији уопште.

Забрана организације кинолошких манифестација једног нивоа не укључује забрану организације на свим нивоима.

Висина дисциплинске мјере из претходног става одређује се у складу са интензитетом повреде прописа.

Члан 76

Трајна забрана организовања кинолошких манифестација различитих нивоа, изриче се правним субјектима који су флагрантно прекршили опште акте, посебно Правилник о стручном раду, односно Правилник о манифестацијама и који су тиме нанијели непоправљиву штету угледу КСуБиХ и кинологији уопште, при чему су претходно организоване кинолошке манифестације имале прије свега тешке посљедице по безбједност и регуларност манифестација. Трајна забрана организације кинолошких манифестација једног нивоа не укључује трајну забрану организације на свим нивоима.

Члан 77

Суспензија у вршењу изборних функција у трајању од шест мјесеци до три године, изриче се изабраним функционерима КСуБиХ који су тешко повриједили прописе, испољили неодговорност и самовољу, користољубље, који су свјесно или несвјесно радили против интереса КСуБиХ, нанијевши тиме значајну штету, односно, који су својим нерадом допринијели лошим резултатима и угледу КСуБиХ.

Висина дисциплинске мјере из претходног става одређује се у складу са интензитетом повреде прописа.

Члан 78

Трајна суспензија вршења изборних функција изриче се изабраним функционерима КСуБиХ, који су тешко повриједили Статут и друга општа акта КСуБиХ и радили на рушењу и дезорганизацији КСуБиХ.

Члан 79

Искључење из КСуБиХ од једне до пет година, изриче се правним лицима чланицама који не поштују Статут и друга општа акта КСуБиХ, који не измирују своје преузете обавезе и који раде супротно општим интересима КСуБиХ.

Висина дисциплинске мјере из претходног става одређује се у складу са интензитетом повреде прописа, односно док трају разлози који су довели до изрицања ове дисциплинске мјере.

Члан 80

Трајно искључење из КСуБиХ изриче се правним лицима чланицама који не поштују Статут и друга општа акта КСуБиХ и који раде на рушењу и дезорганизацији КСуБиХ.

9. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 81

Правилник о дисциплинској одговорности доноси Скупштина КСуБиХ на начин предвиђен за доношење нормативних аката.

Измјене и допуне Правилника о дисциплинској одговорности врше се на начин и по поступку како је донесен.

Члан 82

Овај Правилник је важећи за све чланице КСуБиХ и приступањем чланству оне аутоматски прихватају његове одредбе и надлежност органа КСуБиХ.

Члан 83

За службено тумачење одредаба овог Правилника надлежна је Скупштина КСуБиХ.

Правилник о дисциплинској одговорности ступа на снагу даном доношења и не може имати ретроактивно дејство.

ДОДАЦИ

УПУТСТВО ЗА СУЂЕЊЕ С ЦИЉЕМ ОЧУВАЊА ЗДРАВЉА ПАСА

УВОД

Задатак судије за облик је да очува карактеристике сваке расе у оквиру одобреног расног стандарда. Другим ријечима, главни задатак судије је да оцјењује пса према расном стандарду и да га гледа као потенцијалног одгојног пса за будуће генерације. То никада не смије чинити на штету добробити пса.

Одговорност судије је да буде упознат с расним стандардом као и са здравственим проблемима који се појављују код дотичне расе. Судија мора посебно обраћати пажњу на оне специфичне расне карактеристике, те никако претјеривати у објашњењу стандарда (нпр, превише затворени углови, превише кожних набора, превисоке јединке), а што би могло имати негативан учинак на здравље појединог пса. Важно је да се тенденције к претјеривању примијете прије него што имају прилику проузроковати здравствене проблеме.

Ова упутства су резултат пописа који је настао из праксе опсежном сарадњом између кинолошких судија, расних клубова, осталих кинолошких клубова и ветеринарских организација.

Кинолошке судије из земље и иностранства које суде на нашим изложбама, државним, међународним, клупским, или било којим другим активностима гдје се од судије тражи да оцјењују екстеријер паса, дужни су судити према расним стандардима одобреним од FCI-а. Поврх тога, ми тражимо од судије ради очувања и развоја расе да, осим специфичних расних карактеристика, што је више могуће такође узимају у обзир здравствене аспекте и добробит расе те да то јасно изразе у оцјенској листи пса. Уз важну напомену, да кинолошке судије нису ветеринари у изложбеном рингу, а чак када је судија и у приватном животу ветеринар, не тражимо да у рингу постављају дијагнозе, нити сумње на одређене болести већ да се опише наведени проблем и поступи по Правилнику, те обавијести мјеродавно тијело КСРС-а.

Кинолошки судија може контактирати Повјеренство за знанствени рад приликом сваке нејасноће или проблема са којим се сусреће по први пут у изложбеном рингу.

Приликом суђења на изложбама одступања у погледу специфичног понашања расе не треба никад бити толерисано, те треба за собом повлачити дисквалификацију пса.

Судија мора бити свјестан чињенице да чистокрван пас с претјераним расним карактеристикама, које могу узроковати здравствене проблеме или проблеме у понашању и кретању, никад не може бити оцијењен оцјеном већом од „добар“, те стога никад не може добити кандидатуру за шампионат или титулу најљепшег пса расе.

Судија је дужан након суђења раса наведених у овом документу саставити кратак попис специфичних расних проблема на које је наишао током суђења. Тај попис ће у договору с расним клубовима бити кориштен за прилагођавање одгоја и промовисање здравља раса.

Судије који суде на изложбама имају одговорност коју не треба потцјењивати. Од њих се очекује да преузму на себе ту одговорност.

ПРИМЈЕНА

Од посебне је важности да сваки судија настави судити позитивно као и досад те да бира за побједнике псе коректног расног типа и свеукупног квалитета, псе који утјеловљују идеалну слику расе према прихваћеном расном стандарду FCI-а. Оцјенска листа мора бити написана на позитиван начин, али важно је да буде прецизна и отворена по питању битних чињеница које се тичу здравља и добробити пса уколико оне утичу на оцјену и/или пласман пса.

Као и досад, судија треба вриједновати оно што види током оцјењивања и пласирања пса, одступања морају бити кажњена према њиховој тежини, грешка не повлачи аутоматски за собом одређену оцјену. Претјеривања у тјелесној грађи и грешке које имају учинак на здравље пса озбиљније су него козметички недостаци. Од судија се тражи да узимају у обзир здравствене аспекте у већој мјери него досад, посебно при одлуци о додјели кандидатуре за шампионат. Исто тако треба судити и ријетко заступљеним расама како би се остварила добра и здрава одгојна политика.

ЗАХТЈЕВИ ЗА СВЕ ПСЕ

Од судија се тражи да обратe пажњу на следеће проблеме код СВИХ раса. Пси који показују ове проблеме, у већој или мањој мјери, пожељно је да буду оцијењени оцјеном „Добар“ и не могу никад добити више од оцјене „Врло добар“. Они се никад не могу квалификовати за кандидатуру за шампионат.

НЕСКЛАД У ГРАЂИ

У ставу и у кретању пас мора бити уравнотежен. Сви пси требају се кретати без проблема и сваки пас то мора показати у довољној мјери приликом суђења.

ДИСАЊЕ

Сви пси требају нормално дисати у ставу и у кретању. Посебна пажња стога треба бити посвећена претјеривањима која могу ометати здраво дисање:

- Врло гласно дисање и/или проблеми с дисањем који се могу чути
- Врло мале или стиснуте носнице или носнице прекривене кожом.

ЗУБИ

Зуби пса морају бити развијени у складу са стандардом. Посебну пажњу треба посветити псима с претјеривањима везаним за чељуст и зубе, као што су:

- Преуска и слаба доња чељуст;
- Заврнути очњаци, понекад чак иду равно у непце;
- Изразито мали зуби;
- Чељуст које се не затварају.

ОЧИ

Сви пси требају имати јасне и суве очи без икаквих знакова упале. Посебну пажњу треба посветити псима с претјеривањима која могу узроковати иритацију очију, као што су:

- Претјерано велике и избуљене очи;
- Сувише лабави очни рубови и објешени очни капци;
- Видљива упала и/или сузне очи;
- Премале очи за дотичну расу и/или предубоко усађене очи.

ПРЕЛАБАВА КОЖА

Сви пси требају имати здраву кожу без икаквих знакова нелагоде. Посебну пажњу треба посветити псима с претјеривањима која могу узроковати иритацију коже као што су:

- Превише кожних набора и лабаве коже тако да су нос и/или очи прекривени кожом;
- На тијелу, удовима и глави превише лабаве коже.

ОБИЛНА ДЛАКА И УРЕЂИВАЊЕ

Длака не треба бити толико обилна да омета кретање и/или вид.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА ПСА

Све је уобичајеније да се расе, како у ставу тако и при кретању, презентују у рингу на подигнутом и затегнутом поводнику. То не само да не промовише добробит пса, него штавише омета и ономогућава природно кретање специфично за расу. Пас треба на лабавом поводнику на природан начин показати правилно кретање специфично за расу. Забрањено је вући пса горе за врат и/или реп. Претјерану употребу средстава за дотјеривање (спреј за косу, пудер, гел) не треба потицати. Излагач који се не придржава уобичајених правила за презентацију пса, треба напустити ринг, а пас неће бити оцијењен.

ГОЈАЗНОСТ

У посљедње вријеме све је више гојазних паса. И у изложбеном рингу присутни су пси који се не могу правилно кретати/дисати због превелике тежине. Често је проблем погрешна исхрана, али узрок могу бити и недостатак вјежбе или здравствени проблеми. Кад судија више не може опипати ребра, кад се више не могу разазнати слабине и кад се пси више не могу правилно кретати/дисати, ти пси не би требали никад добити оцјену „Одличан“.

ТЕМПЕРАМЕНТ И ПОНАШАЊЕ

Сви пси требају имати добар темперамент у изложбеном рингу, исто тако подесан за живот у данашњем друштву. Треба бити дозвољено понашање специфично за расу, али претјерана плашљивост, суздржаност или оштрина карактера нису пожељни. Агресивност или плашљиво понашање не требају никад бити толерисани током суђења расе и требали би резултирати дисквалификацијом таквих паса.

ПОПИС

Од изузетне је важности да сваки судија буде свјестан тога да он доприноси развоју одгоја и здрављу расе. Судије често стварају основу (позитивну или негативну) за развој расе. Стога молимо судије за кратак писмени извјештај о њиховим запажањима након суђења раса споменутих у овом документу. Ти резултати ће бити повратна информација за расне клубове и надлежна тијела КСРС-а, па ће они моћи добити увид у развој расе. Поред ове обавезе, судије би се требали осјећати слободнима да, и ако се то од њих не затражи, извијесте у писменом облику Кинолошки савез о раси за коју мисле да је њен развој на било којем подручју угрожен.

ПАЖЊА ВЕЗАНА ЗА ПОЈЕДИНЕ РАСЕ

Поред опшних проблема који се могу појављивати код свих раса, важно је евидентирати проблеме специфичне за поједине расе, а ти проблеми су прикупљени и даље се прикупљају у сарадњи са расним клубовима и кинолошким судијама и надлежним тијелима КСРС-а.

Они укључују:

1. Проблеми који имају велик утицај на здравље и добробит расе. Пси с тим проблемима не би требали никад добити оцјену „Одличан“ и/или кандидатуру за шампионат.
2. Проблеми који би ширењем унутар расе могли убудуће узроковати проблеме за здравље и/или добробит паса. У начелу, пси с тим проблемима не би требали никад добити оцјену „Одличан“ и кандидатуру за шампионат.
3. Проблеми који ће својим ширењем имати потенцијално негативне посљедице за расу. Важно је примјећене проблеме споменути у писаном извјештају о псима.

FCI група 1

ОВЧАРСКЕ И СТОЧАРСКЕ РАСЕ

О расама у FCI групи 1

Ова група се састоји од неколико радних раса за које је посебно битно складно кретање, те би такво и требало бити посебно цијењено.

Њемачки овчар

Чести проблеми у овој раси су:

- Нестабилно, уско и кривудава кретање задњих ногу;
- Претјеране величине, претјеране тежине или премале снаге;
- Свака претјераност у типу.

Од Њемачког овчара се очекује да извршава свој посао, да каса балансирано и без муке. То је атлетски конструисан пас чији се пол (мушки/женски) мора јасно разликовати. Такође треба имати правилне углове задњих ногу без претјераности. Добро развијена бедра требају бити у балансу са предњим крајем и тијелом. Њемачки овчар би у свом понашању требао бити ментално стабилан, непристран, самоувјерен, драг, привржен и покоран.

ВЕЛШКИ КОРГИ КАРДИГАН

Чести проблеми у овој раси су:

- Неправилно кретање узроковано извртањем предњих ногу и превелике ротације скочног зглоба за вријеме кретања.

FCI група 2

ПИНЧЕРИ И ШНАУЦЕРИ - МОЛОСОИДНЕ РАСЕ – ШВАЈЦАРСКИ ПЛАНИНСКИ И СТОЧАРСКИ ПСИ

О расама у FCI групи 2

Ова група се састоји од тешких раса молосоидног типа, али и сточарских паса из планинских подручја. Од највеће важности је да ти пси нису претешки (претјеране тежине) и да имају снажну и јаку конституцију која им омогућује нормално функционисање и кретање без видљивог напора или боли. Уски предњи крајеви, искривљене предње ноге, слаба дошапља или крављи став задњих ногу су неправилност за било коју расу ове групе.

Неке од молосоидних раса имају вишак опуштене коже која никада не смије бити претјерана нити узроковати нелагодност псу.

Очи увијек морају бити видљиве, не смију бити скривене иза кожных набора, не смију бити ни премале, ни предубоко смјештене, нити преокругле и избочене. Здравом око мора бити критериј који пристаје у пропорције главе. Премали зуби се такође често појављују код молосоидних раса.

Кожа паса мора бити здрава без икаквих знакова нелагодности. Тешко дисање, претјерано тешка глава ношена ниско и пси који производе велику количину слине приликом дисања су такође неправилност.

Ово се односи на мале и велике расе истовремено. Претјераност у типу и/или претјераности које штете добробити и здрављу пса требају бити кажњене.

БОРДОШКА ДОГА

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима;
- Анатомске грешке које резултирају неправилним кретањем због нефункционалности зглобова.

ЊЕМАЧКИ БОКСЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Иритације коже.

БУЛМАСТИФ

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем који могу резултирати због стегнутих носница и/или претјерано кратких њушки и премало простора у шупљини грла;
- Проблеми с очима, узроковани претјераном количином коже;
- Некоректно кретање узроковано анатомским грешкама попут стрмих сапи и превисоким задњим крајем.

Посебна пажња мора бити посвећена дисању, коректној дужини њушке и смјештају очију те, претјераној количини опуштене коже на глави. Пажња мора бити посвећена и складном кретању.

ЊЕМАЧКА ДОГА

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима;
- Неправилно кретање узроковано искривљеним дошапљима и slabим стражњим крајем;
- Јастучићи шапе који не дотичу тло;
- ФЛЕВС (усне – лабрње) прејакно развијене.

БУЛДОГ

Екстремна грађа ове расе са на примјер претјерано скраћеном њушком и недовољно развијеним носним мостом, узрокују озбиљне здравствене проблеме.

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Упала коже на њушци (тешка бора на носу – набори) и око репа;
- Стандард расе јако јасно истиче слободно дисање и складно кретање којем треба бити посебно посвећена пажња.

НАПУЉСКИ МАСТИФ

Распоред коже ове расе узрокује озбиљне здравствене проблеме у случају претјераности.

Чести проблеми у овој раси су:

- Упала коже и проблеми с очима;
- Неправилно кретање узроковано неправилном грађом костију и slabом грађом уопште.

Посебна пажња мора бити посвећена здравој кожи и очима, као и кретању. Пси са пожељним типичним мачјим, агилним, понешто споријим кретањем са добрим потиском задњих ногу и правилним досегом фронта требају бити посебно цијењени.

МАСТИФ

Чести проблеми у овој раси су:

- Претјерано тешки пси;
- Некоректно кретање узроковано анатомским грешкама попут стрмих сапи и превисоким стражњим крајем.

Посебна пажња треба бити посвећена снажној, складној грађи која омогућава потпору типичној, масивној глави, и чврстом тијелу, те тешким костима. Кретање мора бити складно.

ШАР-ПЕИ

Екстреман тип и карактер коже ове пасмине узрокују озбиљне проблеме са здрављем. Такође и проблеми са очима заслужују посебну пажњу.

Чести проблеми у овој раси су:

- Претјерана количина опуштене коже, текстура која може водити проблемима са очима;
- Проблеми са очима;
- Премале носнице, затегнуте, збијене усне и предгриз.

БЕРНАРДИНАЦ (КРАТКОДЛАКИ И ДУГОДЛАКИ)

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са очима;
- Проблеми са кожом;
- Неправилно кретање.

FCI група 3

ТЕРИЈЕРИ

О расама у FCI групи 3

Ова група се састоји од неколико раса са проблемима коже, неправилним зубалима и тенденцијом претјераности типа расе.

АМЕРИЧКИ СТАФОРДСКИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Тежина и величина ван баланса; посебна пажња мора бити посвећена претјераној краткоћи или дужини ногу, прегрубој глави у односу на тијело;
- Раширени прсти.

БУЛТЕРИЈЕР/ МИНИЈАТУРНИ БУЛТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Иритације коже и ријетка длака;
- Неправилно обликоване шапе, које нису чврсто затворене, понекад деформиране ноге;
- Неодлучно, несигурно понашање.

Минијатурном бултеријеру се треба посебна пажња посветити на краткоћу ногу. Ова раса има нормалну дужину ногу и краткоћа се дефинитивно не би смјела потицати.

ИМАЛСКИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Агресивност, неодговарајуће понашање према другим псима.

ИРСКИ МЕКОДЛАКИ ПШЕНИЧНИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Неправилна длака (вунаста, боја осим свијетло пшеничне, боја сиве сумаглице, тамна њушка, плаве уши);
- Прелогане кости и мало масе.

Пажња треба бити усмјерена на правилну свиленасту длаку. Овај теријер је прије свега радни теријер, и у свим аспектима умјерено грађен.

ЏЕК РАСЕЛ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Искривљене предње ноге;
- Умјерени углови предњих и задњих ногу;
- Неправилно кретање.

Посебну пажњу треба обратити на грађу и кретање.

НОРВИЧКИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Екстремно кратко тијело које има негативан учинак на кретање.

ЗАПАДНОШКОТСКИ БИЈЕЛИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Смањене величине;
- Проблеми са кожом;
- Темперамент.

Пажњу треба обратити на природну, чврсту длаку. Употреба производа у сврху лажирања чврстоће и/или избијељивања длаке треба бити кажњено.

ЈОРКШИРСКИ ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем.

FCI Група 4

ЈАЗАВИЧАРИ

О расама у FCI групи 4

Ова група се састоји од јазавичара у 3 различите величине и 3 различита варијетета длаке. Пси су кратконоги, посебну пажњу треба обратити на претјерано искривљене кости и удове.

ЈАЗАВИЧАРИ, СВИ ВАРИЈЕТЕТИ

Чести проблеми у овој раси су:

- Прекратка прсна кост;
- Премала и преуска доња вилица;
- Претјерани углови стражњих ногу што узрокује ограничено кретање.

Посебну пажњу треба обратити на понашање јазавичара. Агресивност треба посебно казнити.

FCI група 5

ШПИЦЕВИ И ПРИМИТИВНИ ТИП ПАСА

О расама у FCI групи 5

У овој групи се налазе пси са прекомјерном длаком или кожом. У неким случајевима то води посебној пажњи за преопуштену кожу и/или претешку длаку; посљедично за одржавање такве длаке.

ЧАУ-ЧАУ

Проблеми узроковани прекомјерном количином коже.

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима.

ЊЕМАЧКИ ПАТУЉАСТИ ШПИЦ / ПОМЕРАНАЦ

Чести проблеми у овој раси су:

- Отворена фонтанела.

Важно је пазити да је фонтанела затворена.

FCI група 6

ГОНИЧИ, ТРАГАЧИ ПО КРВИ И СРОДНЕ РАСЕ

О расама у FCI групи 6

Ова група се састоји од 3 расе које захтијевају строжи надзор због претјераности у типу и превелике количине опуштене коже.

Веома је важно прегледати све Басет расе пажљиво због неправилно формираног грудног коша са деформисаним ребрима са или без неправилне, скраћене грудне кости. Пажњу такође треба обратити и на јастучиће шапа који не дотичу тло правилно.

АРТЕЗИЈСКО НОРМАНСКИ БАСЕТ

Чести проблеми у овој раси су:

- Слабо развијени грудни кош;
- Претјерано савијене ноге.

БАСЕТ

Претјераности у расној хондодистрофијској грађи и маси могу довести до озбиљних здравствених проблема.

Чести проблеми у овој раси су:

- Прекомјерни и претешки кожни набори;
- Деформисана ребра, прсна кост и ноге.

ПАС СВЕТОГ ХУБЕРТА

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима;
- Прекомјерни претешки кожни набори.

FCI група 7

ПТИЧАРИ

Без посебних проблема у овој групи.

FCI група 8

РЕТРИВЕРИ, ШПАНИЈЕЛИ И ПСИ ЗА ВОДУ

О расама у FCI групи 8

Ова група се састоји од ловних паса, те су издржљивост и складно кретање посебно важни. Веома је важно разликовати чврстину и прекомјерну тежину. Да би функционисали психички попут ловног пса морају имати стабилно понашање.

Поједине расе ове групе пате од проблема са очима и ушима због вишка коже, али то може бити узроковано и због тешких и богато одлаканих ушију.

АМЕРИЧКИ КОКЕР ШПАНИЈЕЛ

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима.

Пажњу треба обратити на правилне пропорције главе (карактеристике патуљка)

КЛАМБЕР ШПАНИЈЕЛ

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима;
- Претјерано опуштене очне вјеђе;
- Прекомјерна количина опуштене коже.

ЛАГОТО РОМАЊОЛО

Чести проблеми у овој раси су:

- Плашљивост, повученост и неодлучно понашање.

ТОЛИНГ РЕТРИВЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Нестабилно, неодлучно, понекад и плашљиво понашање;
- Веома мали зуби.

САСЕКС ШПАНИЈЕЛ

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми с очима;
- Предебела или преопуштена кожа.

FCI група 9

ПАТУЉАСТИ ПСИ И ПСИ ЗА ПРАТЊУ

О расама у FCI групи 9

Поједине расе у овој групи имају екстремну грађу са скраћеном лобањом и неразвијеном њушком. Даље претјеривање у овим стварима би само појачало озбиљне здравствене проблеме.

Велика већина ових раса би требала имати добро развијени, дуги грудни кош са добро заобљеним ребрима која се протежу далеко да омогућују заштиту срца и плућа, те дају опсежну потпору дијафрагми. Одступање представља кратки, отворени грудни кош (прекратка ребра) са кратком грудном кости али и ребра окренута према унутра, те уски грудни кош – све су то озбиљне грешке.

Неке расе у овој групи су богато одлакане што у неким случајевима резултира неправилном, вунастом, прекомјерном длаком, толико тешком да утиче на кретање.

Неке расе, с друге стране, показују кретање без напора, али без искорака као могућу последицу слабе мишићне кондиције.

БОСТОН ТЕРИЈЕР

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем.

КАВАЛИР КИНГ ЧАРЛС ШПАНИЈЕЛ

Чести проблеми у овој раси су:

- Патуљасте карактеристике главе.

ЧИВАВА (КРАТКОДЛАКА И ДУГОДЛАКА)

Чести проблеми у овој раси су:

- Отворена фонтанела;
- Екстремно патуљасте карактеристике главе.

Посебну пажњу треба посветити на добро затворену фонтанелу.

КИНЕСКИ ЂУБАСТИ ПАС

Чести проблеми у овој раси су:

- Повреде коже узроковане нездравим и неетичким бријањем коже у сврху скривања мања длаке код дугодлаког варијетета;
- Неправилно зубало са искривљеном доњом вилицом и мањком зуба.

Посебну пажњу треба обратити на кожу и правилно зубало.

БЕЛГИЈСКИ ГРИФОН, БРИСЕЛСКИ ГРИФОН, МАЛИ БРАБАНТСКИ ГРИФОН

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Екстремно патуљасте карактеристике главе.

ЈАПАНСКИ ЧИН

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Екстремно патуљасте карактеристике главе.

МОПС

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Претешке носне боре које могу узроковати инфекције коже и проблеме са очима.

ПЕКИНЕЗЕР

Екстремна грађа ове расе са скраћеном лобањом и неразвијеним носним мостом може узроковати озбиљне здравствене проблеме у случају даљњег претјеривања.

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Претешке носне боре које могу узроковати инфекције коже и проблеме са очима;
- Проблеми са кожом узроковани тешком, вунастом длаком.

ШИ-ЦУ

Чести проблеми у овој раси су:

- Проблеми са дисањем;
- Превелике очи, преизбуљене очи.

FCI група 10

ХРТОВИ

О расама у FCI групи 10

Ова група се састоји од хртова. Складно кретање и снага су од највеће важности.

МАЛИ ТАЛИЈАНСКИ ХРТ

Чести проблеми у овој раси су:

- Екстремне патуљасте карактеристике.

СРПСКИ ГОНИЧ

Стандард бр. 150

FCI класификација

Група VI – Гоничи, трагачи по крви и сродне расе

Секција: 1 – Гоничи

Подсекција: 1.2 – Гоничи средњег раста

Са радним испитом

Земља поријекла: Србија

Кратак историјат: Раса припада групи гонича који су били распрострањени по цијелом Балкану. Сматра се да су гоничи из мале Азије имали значајну улогу у развоју ове расе. Први опис, под именом „Балкански гонич“ потиче из 1905. године и дао га је Франц Ласка, који је поред осталих гонича описао и ову расу. Први стандард написан је 1924. године, али FCI је 13. 09. 1948. године на састанку на Бледу прихватио стандард, најављен 1939. године у Стокхолму. Пси ове расе посебно су распрострањени у Србији и FCI је 12. 11. 1996. године на састанку генералног комитета у Копенхагену прихватио објашњење тадашњег ЈКС и раси дао данашњи назив.

Општи изглед: Средње велики, снажно грађеног тијела, темперамант, живахан и енергичан. Значајне пропорције: Дужина тијела мјерена од врха грудне кости до сједне кврге, превазилази висину ребена за око 10%, обим груди већи је од висине ребена за око 20%, дужина главе износи 45% висине ребена.

Карактер: Љубак, живахног темперамента, поуздан, веома издржљив.

Глава: Дугуљаста, горње линије лобање и њушке међусобно су дивергентне.

Лобања: Посматрано од напријед и са стране благо заобљена. Изражена чедна бразда. Потилна кврга слабо развијена. Ширина лобање између ушију је мања или једнака раздаљини од стопа до потилне кврге. Изражени надочни лукови. Стоп слабо изражен.

Лични дио: Носна печурка добро развијена, увијек црна. Њушка клинаста, нешто краћа од лобање. Пожељан однос између дужине њушке и лобање је 9:10. Њушка се континуирано сужава од стопа ка носној печурки. Носник је раван. Усне средње снажно развијене и добро налијежу на вилице, руб усана мора бити црн. Горња усна покрива доњу. Угао усана није изражен. Вилице су снажне, зуби су јаки. Правилно и потпуно маказасто зубало, кљештасто зубало је дозвољено. Образи су равни. Очи средње велике, овалне, благо косо постављене, руб очних капака мора бити таман

(првенствено црн). Боја очију по могућности што тамнија. Уши су високо усађене, средње дуге и широке, viseћи тесно прилежу уз образе. Врх ува је више или мање заобљен, ушна шкољка је прије танка него дебела.

Врат: Снажан, приближно исте дужине као глава. Горња линија је благо заобљена, са хоризонталом заклапа угао од 45 до 50 степени.

Тијело: Благо издужено дужина прелази висину гребена за око 10%. Горња линија је равна, гребен благо изражен, леђа добро мишићава, равна, снажна и дуга.

Слабине добро мишићавае, приближно исте дужине као и сапи. Сапи благо косе 20 до 25 степени према хоризонтали, снажне добро мишићавае, широке.

Грудни кош: Снажна дубина је приближно 50% од висине гребена, а обим је за 20% већи од висине гребена.

Доња линија и стомак: Овалан врх грудне кости није упадљиво истурен. Стомак је благо прикупљен.

Реп: Продужава линију сапи. Снажан у коријену и сужава се ка врху, допире до скочног зглоба. Благо на горе повијен, ношен испод леђне линије. Добро одлакан.

Ноге: Предње ноге су пуне снаге, добро мишићавае и паралелне. Лопатица приближно исте дужине као и надлактица, мишићава и снажна добро повезана са грудним кошом. Са хоризонталом заклапа угао од 45 до 50 степени. Надлактица снажна и мишићава приближно исте дужине као и лопатица. Лакат чврст и добро налијеже на грудни кош, одстојање лакта од земље одговара 50% висине гребена. Подлактица је равна, јака и мишићава, шапље је чврсто, дошапље је снажно, благо искошено до 15 степени према вертикали, шапе су мачије са снажним уско међусобно прилежућим прстима. Чврсти нокти су црни.

Задње ноге су паралелне, мишићавае и пуне снаге, бутина је добро мишићава и равна. Кољено је чврсто, паралелно са средишњом осом тијела, кољени угао је око 120 степени. Поткољеница добро мишићава, приближно исте дужине као бутина. Скочни зглоб је снажан и ниско постављен. Угао скочног зглоба је 135 – 140 степени. Дошапље снажно и скоро окоито. Шапе су нешто дуже од предњих. Прсти су јаки и уско међусобно прикупљени, снажни нокти су црни. Отпорни јастучићи су довољно еластични. Кретање: При кораку добар искорак предњих ногу. Пожељна врста кретања је слободан и еластичан кас. Ноге се крећу паралелно са уздужном осом тијела.

Кожа: Еластична, добро пигментисана, добро прилежећа уз тијело.

Одлаканост: Длака је кратка и бујна, сјајна, нешто дебља добро полегла по цијелом тијелу са добром поддлаком. На задњим рубовима бутина и доњој страни репа длака је незнатно дужа.

Боја: Од жућкасто црвене ка рђасто црвеној преко лисичије црвене са црним плаштом или седлом. Црна боја допире до главе и на сљепоочницама прави црне ознаке. На прсима је дозвољена бјелина не већег пречника од 2 cm.

Величина: За мужјаке 46 – 56 cm идеално 51-52 cm. За женке 44 -54 cm идеално 48 -49 cm.

Мане: Свако одступање од горе наведених примјера има се сматрати маном чија процјена стоји у правилном односу степена изражености.

Дисквалификујуће мане:

- Агресивност или плашљивост;
- Мањак зуба при чему се толерише недостатак 2xP1;
- Предгриз или подгриз;Стаклене очи;
- Предугачко тијело;
- Завијен, високо у луку изнад леђа ношен реп, удичаст реп, пострано ношен реп;
- Бијела ознака на грудима већа од дозвољене или бјелина на неком другом мјесту;
- Пси изнад или испод висине.

Н.Б. Мужјаци морају имати два нормално развијена и у скротум спуштена тестиса.

СРПСКИ ТРОБОЈНИ ГОНИЧ

Стандард бр. 229

FCI класификација

Група VI – Гоничи, трагачи по крви и сродне расе

Секција: 1 – Гоничи

Подсекција: 1.2 – Гоничи средњег раста

Са радним испитом

Земља поријекла: Србија

Кратак историјат: Поријекло Српског тробојног гонича је слично другим гоничима на Балкану. Током 1946. године је дискутовано да ли је ово самостална раса или се ради само о варијетету Српског гонича. Закључено је да се ради о самосталној раси и направљен је први стандард. На међународној изложби паса у Београду 7. и 8. јуна 1950. године званично су приказани ови пси а FCI је 25.07.1961. године званично признао расу и објавио стандард.

Општи изглед: Средње велик, снажног тијела, темперамантан, живахан и енергичан.

Значајне пропорције: Дужина тијела од врха грудне кости до сједне кврге, превазилази висину гребена за 10%. Дужина главе износи око 45 % висине гребена.

Карактер: Привржен, љубак, живахан, поуздан, веома издржљив.

Глава: Дугуљаста и уска. Горње линије лобање и њушке међусобно су дивергентне. Лобања посматрано од напријед и са стране благо заобљена. Чеона бразда изражена. Потилна кврга је слабо развијена. Растојање између корјена ушију одговара дужини од стопа до потилне кврге. Надочни лукови слабо изражени. Стоп је слабо изражен. Носна печурка добро развијена, увијек црна. Њушка клинаста, краћа је од лобање. Пожељан однос дужине њушке и лобање је 8,5:10. Континуирано се сужава од стопа до носне печурке. Носник је раван. Постране линије њушке међусобно стреме једна ка другој (конвергентне). Усне су танке и добро прилежуће. Средње развијене и прилично кратке и на крају њушке заобљене. Руб усана мора бити црн. Горње усне благо покривају доње. Угао усана није опуштен. Вилице су снажне са правилним и потпуним маказастим зубалом, толерише се и кљештасто зубало. Образи су равни. Очи бадемасте и готово овалне, средње велике и благо косо постављене. Руб очних капака мора бити тамно пигментисан (првенствено црн). Боја очију по могућности тамна. Уши су високо усађене, средње дуге и широке, добро прилијежу уз образе, viseће, средње ширине, врх ува је благо овалан, прије су танке него дебеле.

Врат: Снажан, приближно исте дужине као и глава. Горња линија је благо заобљена. Са хоризонталом врат заклапа угао од око 45 – 50 степени.

Тијело: Правоугаоно. Дужина је за око 10 % већа од висине гребена. Горња линија је равна, гребен слабо изражен, леђа добро мишићава, равна, снажна и дуга, слабине добро мишићавае приближно дуге као и сапи. Сапи благо косе, према хоризонтали заклапају угао од 20 -25 степени, широке и добро мишићавае. Грудни су снажни, приближно 50% висине гребена. Обим груди је 20% већи од висине гребена. Заобљени врх грудне кости неупадљиво је истакнут.

Реп: Продужава линију сапи. Снажан у корјену и сужава се ка врху. Допире до скочног зглоба. Благо на горе повијен, ношен испод леђне линије. Добро одлакан.

Ногe: Предње ноге су снажне равне и добро мишићавае, паралелно су постављене. Лопатица је приближно исте дужине као и надлактица, мишићава, снажна, добро повезана са тијелом. Са хоризонталом заклапа угао од 45-50 степени. Надлактица добро уз тијело прилежућа, снажна, мишићава, приближно исте дужине као и лопатица. Са хоризонталом заклапа угао од 45-55 степени. Лакат добро прилијеже уз тијело, чврст. Растојање од земље до лакта приближно је 50% висине гребена. Подлактица је равна, јака, добро мишићава. Шапље чврсто. Дошапље снажно и благо искошено до 15 степени ка вертикали. Шапе мачије са снажним, уско међусобно прилијежућим прстима. Отпорни нокти првенствено тамно обојени. Тамно обојени јастучићи добро су развијени. Задње ноге су снажне, равне, добро мишићавае, паралелне су. Бутина је снажна добро мишићава и равна. Кољено чврсто, паралелно са средишњом осом тијела. Кољени угао је око 120 степени. Поткољеница је добро мишићава, приближно исте дужине као бутина. Скочни зглоб је чврст. Угао скочног зглоба је 135-140 степени. Дошапље пуно снаге, готово вертикално постављено. Шапе нешто дуже од предњих. Јаки прсти међусобно добро прилијежу. Снажни нокти су црни. Тамно обојени јастучићи су отпорни и еластични.

Кретање: Дуг и енергичан корак, добро осваја простор. Пожељно кретање је слободан, правилан и хармоничан кас, без вертикалног увијања леђа.

Кожа: Еластична, добро пигментисана, добро налијежућа уз тијело.

Длака: Кратка,бујна и сјајна, нешто дебља добро полегла по цијелом тијелу. Поддлака је прилично добро развијена. На задњим рубовима бутина и доњој страни репа длака је незнатно дужа.

Боја: Основна боја је засићено црвена или лисичије црвена, са црним плаштом или седлом. Црна боја може да допире до главе и тада на сљепоочницама прави црне ознаке. На грудима је дозвољена бјелина која се може протезати уназад до краја грудне кости као и на стомак и унутрашње стране задњих ногу. Доње половине ногу као и врх репа могу бити бијели. Бјелине не треба да заузимају више од 1/3 површине тела. Величина: За мужјаке 45 – 55 cm, идеално 51 cm. За женке 44 – 54 cm, идеално 49 cm.

Мане: Свако одступање од наведеног мора се сматрати маном чија процјена стоји у тачном односу степена изражености.

Дисквалификујуће мане:

- Агресивност или плашљивост;
- Мањак зуба при чему се толерише недостатак 2xP1;
- Предгриз или подгриз;
- Стаклене очи;
- Предугачко тијело;
- Завијен, високо у луку изнад леђа ношен реп, удичаст реп, пострано ношен реп;
- Прсканост бијелих ознака;
- Ако бијела боја заузима више од 1/3 површине тијела;
- Присуство четврте боје;
- Пси испод или изнад висине.

Напомена: Мужјаци морају имати два нормално развијена и у скротум спуштена тестиса.

БОСАНСКИ ОШТРОДЛАКИ ГОНИЧ – БАРАК

FCI Стандард

Барак се води у евиденцију FCI Стандард 155.

ПОРИЈЕКЛО: Босна и Херцеговина

ДАТУМ ПОРИЈЕКЛА ВАЖЕЋЕГ СТАНДАРДА: 15.01.1973. године

Босански оштродлаки гонич – Барак је босанскохерцеговачка аутохтона раса пса, првенствено намијењена за лов. Барак је раније вођен као Келтски гонич, Илирски гонич, те Босански барак. Барак је снажан пас са дугом и чекињастом длаком, дуге и средње широке главе, изражених и густих обрва. Главне особине пса су темпераментност, храброст и упорност, веома је доброг карактера, отпоран и тврд у тешким условима лова БХ планина. Поред лова, користи се као пас чувар. Раса је регистрована у FCI (Међународној кинолошкој федерацији) у VI FCI групи, II секција, а уписана под бројем 155 с важећим стандардом објављеним 15. јануара 1973. године. Услед ратних дешавања бројно стање расе је смањено. У Босни постоји изрека: „Добар Барак – сто дуката!“ У прошлости био је ловачки пас босанских племића.

ОПШТИ ИЗГЛЕД И ОСОБИНЕ

ОПИС: То је снажан пас са дугом и чекињастом длаком, дуге и средње широке главе, изражених и густих обрва, храбар, темпераментан, строгог израза, упоран.

ОСНОВНЕ БОЈЕ: Жутоцрвена или земљано сива, са мањим бијелим површинама на доњим дијеловима тијела.

ВИСИНА: Гребен 46-56 cm; пожељна је 52 cm. Кује су нешто ниже.

ТЕЖИНА: 16-24 kg, пожељна је 20 kg.

ДУЖИНА: Труп треба да је 10% дужи од висине.

УПОТРЕБА: Добар, истрајан и упоран гонич, са средње високим до дубоким гласом.

ГЛАВА: Потилна кост изражена, чело незнатно испупчено, носник прав. Њушка снажна и правоугаона, обрасла густим брковима и брадом, а гледано одозго, средње широка и сужава се према носу. Лобања је нешто дужа од њушке. Дужина главе је 20-25 cm.

ЛОБАЊА: Очни лукови су јако изражени, док је чеона бразда средње изражена (при пипању).

СТОП: Благо изражен.

ЊУШКА: Снажна, дуга, дубока, у коријену шири, сужава се према носу.

НОС: Носна печурка широка, ноздрве широке, дубоко развијене, црне или затвореносмеђе – кестењасте боје.

УСНЕ: Дубоко припијене и нешто меснатије.

ЗУБИ: Јаки, маказасте и потпуни.

ОЧИ: Крупне, овалне, кестењасте боје, паметног и веселог израза.

УШИ: Средње, високо усађене, средње дуге и широке. Према врху су тање и зокружене, право висе, нешто пуније.

ВРАТ: Прелаз у потиљном дијелу је изражен и косо на труп усађен. Снажан, средње широк, а према грудима се повећава. Кожа је припијена, еластична, на цијелој површини одлакана.

ТРУП: Линија леђа се благо спушта од гребена према сапима. Гребен средње изражен. Леђа широка и пуна – мишићава, слабински дио кратак и мишићав. Сапи су благо натегнуте и широке (нарочито у женки). Кукови мало примјетни.

ГРУДНИ КОШ: Дуг, средње широк, слабо заобљен и дубок бар до лактова. Прса средње широка.

ТРБУХ И БОКОВИ: Благо прикупљени.

РЕП: Средње високо усађен, у корјену дебљи, према врху се сужава и допире до скочног зглоба или га мало прелази. Ношен нешто мало нагоре, повијен. Добро одлакан.

ПРЕДЊЕ НОГЕ: Правилних ставова гледано са стране и сприједом. Плећке дуге, косе и мишићаве. Надлактица дуга и мишићава. Лакат умјерено приљубљен. Надлактица и подлактица треба да склапају угао од 90 степени. Подлактица је вертикална, мишићава и права, са јаким костима. Шапље је слабо примјетно. Дошапље је ветрикално и благо нагнуто до 10 степени и кратко. Шапе маџије, скупљене, са пуним и тврдим табанима и јаким ноктима, добро пигментисаним.

ЗАДЊЕ НОГЕ: Правилни ставови гледани са стране и отпозади. Бутине су средње дуге, широке и мишићаве. Поткољеница је јака, дуга, коса и мишићава. Скочни зглоб снажан и добро постављен.

ДОШАПЉЕ: Вертикално, кратко и снажно. Задње шапе су, нешто, дуже од предњих. Ход је издашан и сигуран. Кожа је средње дебела, еластична, при-

пијена, добро пигментисана и добро одлакана. Длака је дуга, оштра и растресито стршећа, са густом поддлаком.

БОЈА: Основна боја је пшенично жута, жутоцрвена, земљаносива, тамносива. Често са бијелим површинама по глави у облику лисе, носнику, подвратку, грудима, доњим дијеловима ногу или на врху репа. Боја може бити комбинована од наведених – двобојни или тробојни пси.

ЛАКШЕ МАНЕ: Шира и тежа глава. Слабија пигментација очију и видљивих слузокожа. Кљештало зубало, наборане и одстојеће уши. Подгушњак слабије изражен. Неправилност у ставовима и угловима ногу. Прешироке или преплитке груди. Благо улегнута или избачена леђа. Заперци. Слабије изражена непропорционалност појединих дијелова тијела.

ДИСКВАЛИФИКАЦИОНЕ МАНЕ: Изразито неплеменита глава. Сувише свијетле и рибље очи. Депигментација носа и видљивих слузокожа. Јача несразмјерност између појединих дијелова тијела. Нарочито јако изражено „О” и „ИКС” ставови ногу. Висине и дужине недовољне или претјеране. Искривљен или уврнут реп. Дегенеративне појаве на зубима (подгризач, предгризач, недостатак зуба) и полним органима. Предуга, мека, таласаста и коврџава длака. Све друге боје осим наведених: као чоколадна и црна, а нарочито црно седло или црни плашт.

ШАРПЛАНИНАЦ

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ОВЧАРСКИ ПАС-ШАРПЛАНИНАЦ [FCI No. 41]

Оригинални назив расе: ЈУГОСЛОВЕНСКИ ОВЧАРСКИ ПАС-ШАРПЛАНИНАЦ
Земља поријекла: СРБИЈА/МАКЕДОНИЈА

Датум објављивања оригиналног важећег стандарда: 24.11.1970. године
FCI КЛАСИФИКАЦИЈА

ГРУПА II – Пинчери и шнауцери - молоси и швајцарски пастирски пси
Секција: 2 – Молоси

Подсекција 2.2 – Тип планинских паса
Без радног испита

Историјат: Шарпланински овчарски пас је југословенски пас који се гаји од давнина у свим југоисточним планинским подручјима Југославије. Најбројнији био је на подручју Шар-планине, по којој и носи име, а сада се гаји у читавој Југославији. Ова раса је регистрована код FCI 1939. Године под бројем 41 и именом Илирски овчар. Године 1957. на приједлог ЈКС, FCI је усвојио измјену имена Илирски овчар у Југословенски овчарски пас – Шарпланинац. Поријекло Шарпланинца може се само нагађати. Вјероватно је у једном или више наврата у миграцијама народа из Азије дошао у Европу и на Балканско полуострво заједно са стоком коју су ти народи гонили. Задржао се у основном типу само у оним подручјима, гдје је овчарство екстензивног типа још увијек заступљено у великој мјери и гдје овај пас још и данас служи као овчар и бранилац стада од дивљих звијери.

Општи изглед и особине

Општи изглед: Снажан, добро повезан пас, изнад средњег раста, у цјелини складне грађе. Прекривен је дугом, густом и доста грубом длаком, што даје утисак збијене грађе тијела. Снажне конституције, мирног темперамента, доброћудан, али врло оштар пас. Одан свом господару и неподмитљив.

Висина: Висина гребена мужјака износи просјечно 62 cm, а кује просјечно 58 cm. Пожељни су виши пси. Пси испод 56 cm и кује испод 54 cm искључују се од позитивне оцјене. Просјечна тежина одраслог пса у радној кондицији износи 35-45 kg, а кује 30-40 kg.

Дужина: Труп нешто дужи од висине гребена (у мужјака за 8-10 % а у куја за 10-12% висине гребена).

Глава

Опис: Глава је сразмјерна величини тијела и износи око 25 cm (или око 40% висине гребена). Лобањски дио главе је нешто дужи од њушке и чини у

просјеку 58%, односно 42% укупне дужине главе. У кује је њушка нешто дужа (57%:43%). Гледана из профила, линија чела је благо испупчена, а њушка равна, међусобно обе линије су благо конвергентне.

Лобања: Чело (лобањски дио главе) је суво, широко, средња чеона линија изражена, гледано одозго и са стране чело благо испупчено и заобљено. Очни лукови слабо изражени. Потиљачно испупчење није изражено.

Стоп: Прелаз између лобањског и личног дијела главе слабо је изражен.

Њушка: Краћа од лобањског дијела, у основи широка и дубока, постепено се и благо сужава према врху. Носник је прав и широк. Профил доње вилице из косог лука прелази у равну линију која је дивергентна са линијом носника.

Нос: Широк и црно пигментисан.

Усне: Средње дебљине, приљубљене, а горња незнатно прелази доњу. Углови усана затворени, без жвала.

Зубало: Маказасто и потпуно.

Очи: Бадемастог облика, ни буљаве, ни упале, тамно или свијетло кестењасте боје, смиреног су али продорног и неустрашивог израза. Очни капци, као и све видљиве слузокоже, црно су пигментисани.

Уши: Усађене у висини замишљене линије која спаја врх носа и унутрашњи очни угао, или су незнатно ниже усађене, оборене и уз главу ношене, у облику слова „V”, средње дуге и допиру до унутрашњег очног угла исте стране, прекривене кратком, густом длаком.

Врат

Профил: Горња профилна линија врата у горњем делу врата је благо испупчена или равна, а доња је равна. Врат је средње дуг. Због густе длаке изгледа краћи, дубок, широк и мишићав, са главом и трупом добро повезана и без наглих прелаза. Врат је благо уздигнут у односу на линију леђа. Кожа је припијена - без подгушњака (фанона). Длака је густа, дуга и оштра, на прелазу главе у врат образује изразиту огрлицу, што привидно повећава ширину и дубину овог дела главе.

Тип

Изглед у цјелини: Горња линија трупа је равна или се благо спушта од гребена према сапима. Код паса одгајених у планинама толерише се и незнатна надграђеност, иако она није пожељна. Труп је нешто дужи од висине.

Гребен: Благо изражен и широк. Повезаност врата и гребена чврста, а прелаз благ.

Леђа: Права и широка, не сувише дуга. Слабински део краћи, широк и мишићав. Сапи: Средње дуге, косо унатраг положене, широке и добро обрасле мишићима.

Грудни кош: Грудни су дубоке, а њихова доња ивица допире најмање до лакта, средње су дуге, са благо заобљеним ребрима. Прса су широка и мишићава. Обим грудног коша треба да је најмање 20% већи од висине гребена.

Трбух: Прибран, мишићав. Доња линија трбуха благо се пење према задњем дијелу. Слабине релативно кратке и назначених прелаза.

Реп: Дуг и допире најмање до скочног зглоба. Линија сапи наставља се горњом линијом репа без наглих прелаза. Реп је у основи снажан и постепено се стањује према врху. Одлакан је густом и на доњем дијелу дугом длаком, која га чини китњастим. Реп је сабљаст, у акцији више у афекту изнад леђне линије, подигнут и у луку повијен.

Предње ноге

Изглед: Посматрано у цјелини, предње ноге су правилних ставова, складне у односу на труп, а висина лакта износи око 55% висине гребена. Поједини дијелови предњих ногу у складним су односима један према другом и, са трупом посматрани, у цјелини.

Плећка: Довољно дуга и широка, добро је повезана са грудним кошом, благо је укошна и са хоризонталом заклапа угао од 65 степени. Надлактица мишићава, од плећки положенија, заклапа угао са хоризонталом око 55 степени. Лакатни угао (између надлактице и подлактице) износи око 145 степени. Лакат широк, правилно постављен, незнатно удаљен од грудног коша.

Подлактица: Окомита, снажних костију, мишићава, дуга и на задњој страни украшена дугом длаком - заставицама. Зглоб шапља широк, дубок, са благо израженим прелазима.

Дошапље: Благо укошено, снажно и широко.

Шапе: Снажне, избечених чврсто припијених прстију, кашикастог облика. Нокти тамно пигментисани, чврсти, јагодице и табани тамно до црно пигментисани, чврсти али еластични.

Задње ноге

Изглед: Ставови задњих ногу гледани одпозади правилни и нешто шири од предњих ногу. Гледано са стране ставови су такође правилни а углови довољно затворени. Бутина је мишићава, снажно заобљене мускулатуре, косо положена и заклапа са хоризонталом сличан угао као и плећка. Кољени угао је нешто отворенији од раменог (износи око 125 степени). Кољено чврсто и широко. Поткољеница косо постављена, снажна, са довољно дубоком мускулатуром и са изразитим заставицама.

Скочни зглоб: Широка је и доста отворена (угао око 130 степени).

Задње дошапље: Снажно, нешто стрмије од предњег, заперци се ријетко срећу, а треба их уклањати.

Ход: Кратак издашан, дуг и лак. Најрадије се креће у средње дугом али високом касу. У галопу је нешто тежи, али са дугим и издашним скоковима.

Кожа: Средње дебела, еластична, уз тијело и поједине дијелове добро припијена, без набора. Све видљиве слузокоже црно или тамно пигментисане.

Длака: Глава, уши и предњи дијелови ногу, обрасли су кратком длаком. Врат, труп, као и задњи дијелови екстремитета и реп покривени су дугом, нешто грубљом и скоро правом длаком. Испод дуге длаке налази се краћа, финија, врло густа и обилна поддлака. Дужина длаке на гребену износи 10-12 cm, а не смије да буде краћа од 7 cm.

Боја: Пас је једнобојан. Дозвољене су све нијансе боја од белог до тамног, скоро црног. Најпожељнија је сивозелена и тамносива боја. Шаренило није дозвољено. Код пигментисаних паса дозвољене су али непожељне мале бијеле ознаке - белеге на прсима и прстима. Код свих пигментисаних паса основна боја највише је изражена на горњим дијеловима главе, врата и трупа. У доњим дијеловима боја (пигмент) постепено слаби и прелази у доњим дијеловима ногу у свјетлији (прљаво сиви, односно жућкасти) пигмент. Ови прелази у свјетлије боје не смију да буду оивичени и да дају утисак шаренила.

Тежина: Тежина мужјака у радној кондицији треба да износи 35-45 kg, а куја око 30-40 kg.

Мане

Лакше: Недовољно изражена ширина лобањског дијела главе, нешто дужи лични дио главе, слабије развијене чељусти, недовољно изражена ширина и дубина груди, плосната или сувише заобљена ребра. Мање изражени непра-

вилни ставови ногу, нешто краћа длака (при чему су ипак, заставице добро изражене) бијеле белеге на прсима и шапама, мало скраћени реп, зечје шапе, као и остале лакше тјелесне мане.

Теже: Предуга (шиљаста) њушка, јако изражен стоп, високо усађене и недовољно преклопљене уши, кљештасто зубало, седласта леђа, ношење репа у страну, лимфатична конституција, као и све теже тјелесне мане.

Дисквалификационе: Недостатак премолара, велика несразмјера дужине и висине, недовољна висина гребена, недовољна дужина длаке (испод 7 cm), појава шаренила, тигравост, депигментација видљивих слузокожа, и очију, дегенеративне појаве (Brahignatia или Prognatia), изразити О и ИКС ставови ногу, урођено кратак реп или безрепост, јако улегнута леђа и друге дегенеративне појаве.

БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКИ – ХРВАТСКИ ПАСТИРСКИ ПАС – ТОРЊАК

FCI Стандард No 355 / 16.05.2007 / ГБ

ПОРИЈЕКЛО: Босна и Херцеговина и Република Хрватска

ДАТУМ ОБЈАВЕ ВАЖЕЋЕГ СТАНДАРДА: 16.05.2007. године

НАМЈЕНА: Пас за чување стоке и дворишта.

FCI КЛАСИФИКАЦИЈА:

Група 2. Пинчери, шнауцери, молосоидне расе и швицарски планински пси.

Секција 2.2 Планински тип.

Без радног испита.

Торњак (у FCI под редним бројем 355 званично признат под називом Босанско-херцеговачки – хрватски пастирски пас Торњак) је раса пастирског пса која живи на подручју БиХ и Хрватске. Торњак је као аутохтона раса регистрован 9. маја 1981. године под именом “Босанско-херцеговачки пастирски пас – Торњак”, а 2007. године је преименован у “Босанско-херцеговачки – хрватски пастирски пас – Торњак”. Хроничари су га забиљежили прије девет вјекова под именом *Canis montanus*, односно планински пас. На подручју Босне и Херцеговине живи у великом броју као специфичан пас који је ту постојао и уназад бар 1.000 година, а сасвим вјеројатно и пуно прије. Од давнина становништво га је у тим крајевима називало Торњак. Име потиче од ријечи “тор”, простор у којем бораве и одмарају овце на планинској испаши. Када овце бораве у торовима Торњаке је могуће видјети како леже уз ограду не допуштајући никоме да се приближи без присуства власника стада, па је јасно да их је ова карактеристика заправо и „именовала”. Торњаци су крупни пси са врло снажним и складним обликом тијела. Имају дугу длаку са поддлаком, са основном бијелом бојом и флекама по тијелу и глави. Длака је тако сложена да га штити од свих временских непогода.

ОСНОВНИ УТИСАК: Торњак је снажан, велик, добро повезан и гибак сточарски пас, готово квадратичног оквира, не лаганих, али нипошто грубих и тешких костију. Оставља утисак животиње чврсте, врло стабилне и уравнотежене у било којем природном покрету. Торњак је пас дуге, чврсте длаке.

МЈЕРЕ: Пожељна висина мужјака између 65 и 70 cm, за женке између 60 и 65 cm. Квадратичног формата. Торњакова дужина не смије прелазити висину за више од 8%.

ПОНАШАЊЕ/ТЕМПЕРАМЕНТ: Сталожен, доброћудан, храбар, послушан, интелигентан и достојанствен. Израженог је самопоуздања, оштар када чува повјерену му имовину, неподмитљив и неповјерљив према странцима. Одан господару и у његовом присуству миран. С блиским особама зна бити врло емоционалан. Брзо учи, дуго памти и радо извршава повјерене задатке. Лако прихваћа обуку.

ГЛАВА: Глава је клинасто издужена – лупоидна. Однос између лобањског и личног дијела главе је 1:1.

ЛОБАЊСКИ ДИО: Лобања је дивергентних линија. Надочни лукови су лагано примјетни. Стражњи дио лобање је издужен, али не и узак. Иза чеоног лука до потиљка је раван. Потиљна кост је благо изражена.

ПРЕДИО ЛИЦА: Нос је велик, са довољно великим ноздрвама. Мора бити тамно пигментисан.

ПИГМЕНТАЦИЈА: може бити у складу с бојом ознака. Не дозвољава се депигментација.

ЊУШКА: Правоугаона. Носни хрбат је потпуно раван. Усне добро прилијежу чељустима. Видљиве слузокоже су тамно пигментисане.

СТОП: Благо изражен.

ВИЛИЦЕ/ЗУБИ: Чељусту су јаке и дуге, зубало потпуно и маказасто.

ОЧИ: Бадемастог облика и чврсто приљубљених капака. Боја очију је тамна.

УШИ: Средње велике, троугаоне, преклопљене и нешто више усађене. Ношене су уз главу, приљубљене уз образе. Одлакане су краћом длаком.

ВРАТ: Врат је средње дуг и снажан, нешто ниже ношен. Кожа добро прилијеже уз врат. Одлакан је врло бујном, дугом длаком (гривом).

ТИЈЕЛО:

ГРЕБЕН: Гребен је средње изражен.

ЛЕЂА: Леђа су кратка, чврста, умјерено широка и равна.

СЛАБИНЕ: Веза између грудног коша и сапи је кратка и умјерено широка, код женки нешто дужа.

САПИ: Сапи су средње дужине, широке и развијене.

ГРУДНИ КОШ: Грудни кош је врло простран, дубок, широк и заобљен. Грудни кош својом најнижом тачком досеже најмање до лактова. Никад није бачваст. Прса су снажна, мишићава са средње израженим предпрсјем.

ТРБУХ: Мишићи трбуха су чврсти, а његова доња линија се наставља неусука-на, косо од завршетка грудне кости до унутрашњости препона.

РЕП: Реп је дуг. Средње је високо усађен и врло је покретљив. У мировању је висеће ношен, а у кретању је увијек подигнут изнад линије леђа, што је расна особина. Богато је оддлакан с израженом перјаницом.

УДОВИ: Ноге су снажне и правилних углова.

ПРЕДЊИ УДОВИ: Кости су снажне, мишићи су изражени и чврсти, међусобно паралелне, ставови правилни.

ПЛЕЋКА: Средње дуга, добро положена уназад. Угао између лопатице и рамене кости износи око 120° .

НАДЛАКТИЦА: Мишићава и снажна. Готово једнаке дужине са плећком.

ЛАКТОВИ: Умјерено приљубљени уз тијело.

ПОДЛАКТИЦА: Снажних костију, развијених мишића. Окомита у односу на хоризонталу.

ПРЕДЊА ДОШАПЉА: Благо искошена.

ПРЕДЊЕ ШАПЕ: Прсти су заобљени и међусобно прикупљени. Нокти пигментисани, пожељно што тамније. Јастучићи су еластични, чврсти, тврди, а пожељно је да су тамно пигментисани. Предње шапе су снажније од задњих.

ЗАДЊИ УДОВИ: Задње ноге су међусобно паралелне, снажне. Ставови су правилни с одговарајућим угловима. Кољени угао је добро повијен. Бутина је широка, снажна, мишићава. Поткољеница је мишићава, снажна, широка, дужине готово једнаке као бутина. Сковни зглоб је чврст, нешто више постављен. Задње дошапље је снажно. Могућа је појава петог прста.

ЗАДЊЕ ШАПЕ: Прсти су заобљени и међусобно прикупљени. Нокти пигменти-сани, пожељно што тамнији. Јастучићи су еластични, чврсти, тврди, а пожељно је да су тамно пигментисани.

КРЕТАЊЕ: Торњак је касач. Креће се складно, издашно, гипко, хармонично, с добрим потиском задњих ногу, током кретања леђна линија је мирна.

КОЖА: Кожа је дебела, добро прилијеже по тијелу.

ДЛАКА: Торњаци су у правилу дугодлаки с кратком длаком на лицу и ногама. Покровна је длака дуга, чврста, тврда и равна. Посебно је дуга на горњем дијелу сапи. На предњем дијелу леђа на плећкама и леђном дијелу може бити и благо валовита. На предњем дијелу главе до замишљене линије која спаја задњи дио коријена ушију, на ушним шкољкама и с предње стране ногу и шапама длака је кратка. Посебно је изразито развијена на врату („грива“) богата и дуга на подрепном дијелу бутина („гаће“). На подлактицама твори дуге заставице, а посебно је богата и дуга на репу. Зимска поддлака је дуга, врло густа и фино вунаста. Код посебно добро одлаканих примјерака наглашена је и на задњој страни задњег дошапља. Длака Торњака је чврсто затворена и не смије се раздвајати у раздјељак.

БОЈЕ: Торњаци су у правилу вишебојни, плочасто шарени пси, најчешће бијеле основне боје. Могући су и тамни примјерци (плаштасти, ласаста), с бјелинама најчешће око врата, на глави и ногама, као и готово посве бијеле животиње, с малим плочастим мрљама.

ВЕЛИЧИНА:

ВИСИНА У ГРЕБЕНУ

Мужјаци: 65-70 cm

Женке: 60-65 cm

Уз дозвољено одступање 2 cm.

ГРЕШКЕ:

Свако друго одступање од стандарда се кажњава у зависности од степена изражености одступања, а посебно:

- прелогане или претешке кости;
- прелогана или претешка глава;
- грешке на ушима (усађеност, дужина или одлаканост);
- кљештасто зубало;
- недостатак до два P1, P2, P3, али не на истој страни;
- предуга леђа;
- шаранаста, седласта леђа;
- изражена надграђеност;
- лоши углови;
- слаба повезаност лактова;
- кукасто повијен реп;
- лоше одлакан реп;
- недовољно дуга длака;
- тамна маска;

- мекане шапе;
- одступање од висине и пропорције дужине у складу с толеранц. +/- 2 cm.

ДИСКВАЛИФИЦИОНЕ ГРЕШКЕ:

- недовољно расних особина (атипичност);
- одступање од полних карактеристика;
- агресивни или плашљиви пси;
- монорхид, крипторхид, анорхид;
- аномалије у боји и облику очију (рибље око, злоћудан поглед, неједнака боја очију), сљепило, ентропијом, ектропијом;
- предгриз, подгриз;
- недостатак било којег зуба, осим оних горе наведених као грешке;
- прекратка длака;
- недостатак поддлаке;
- реп ношен на леђима;
- безрепост;
- једнобојност;
- албинизам;
- атипични начини обојености;
- одступање у висини веће од дозвољене толеранције;
- козметичка дотјеривања и примијећени естетски и хируршки захвати.

Напомена: Мужјаци морају имати два нормално развијена тестиса спуштена у скротум.

САДРЖАЈ

ПРАВИЛНИК О СТРУЧНОМ РАДУ КСуБиХ	5
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	5
1. ПРАВИЛНИК О ОДГОЈУ И УПИСУ ПАСА У РОДОВНУ КЊИГУ КСуБиХ . 7	
I. Одгојни и уписни редослед / одгој и репродукција	7
II. Одредбе за упис / Уписни редослијед /	17
Прилог 1	24
ПОПИС РАСА ПРЕМА НОМЕНКЛАТУРИ FCI-A	24
FCI ГРУПА I.....	24
FCI ГРУПА II	24
FCI ГРУПА III	24
FCI ГРУПА V	25
FCI ГРУПА VI	25
FCI ГРУПА VIII.....	25
FCI ГРУПА IX	25
FCI ГРУПА X	25
Прилог 2	26
НАЧИН ПРОВЈЕРЕ КАРАКТЕРА СЛУЖБЕНИХ И СПОРТСКИХ РАСА ПАСА.....	26
ЗАДОВОЉИО ИЛИ НИЈЕ ЗАДОВОЉИО	26
2. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ МАНИФЕСТАЦИЈАМА	28
3. ПРАВИЛНИК О КИНОЛОШКИМ СУДИЈАМА	
И СТРУЧНИМ КАДРОВИМА КСуБиХ	49
КОМИСИЈА ЗА ПОЛАГАЊЕ СУДИЈСКИХ ИСПИТА.....	50
СУДИЈЕ ЗА ОЦЈЕЊИВАЊЕ ЕКСТЕРИЈЕРА	51
СУДИЈА ЗА РАД СЛУЖБЕНИХ И СПОРТСКИХ РАСА И ОСТАЛИ КАДРОВИ	
СПОРТСКЕ РАДНЕ КИНОЛОГИЈЕ	56
СУДИЈЕ ЗА ОЦЈЕЊИВАЊЕ РАДА ЛОВАЧКИХ ПАСА.....	62
ЗАЈЕДНИЧКИ ДИО	63
ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК, ГУБЉЕЊЕ СУДИЈСКОГ ЗВАЊА	64
4. ПРАВИЛНИК О ТРАЈНОМ ОЗНАЧАВАЊУ РАСНИХ ПАСА	66
5. ПРАВИЛНИК О ДИСЦИПЛИНСКОЈ ОДГОВОРНОСТИ	69
1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	69
2. ДИСЦИПЛИНСКИ ОРГАНИ	71
2.1. ДИСЦИПЛИНСКА КОМИСИЈА	71

2.2. ДИСЦИПЛИНСКИ ТУЖИЛАЦ	72
3. ВОЂЕЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА	74
4. УТВРЂИВАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКЕ ОДГОВОРНОСТИ.....	80
5. ИЗВРШЕЊЕ И ЕВИДЕНТИРАЊЕ ИЗРЕЧЕНИХ ДИСЦИПЛИНСКИХ МЈЕРА.....	83
6. ОБНОВА ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА	84
7. ОДГОВОРНОСТ И ОБАВЕЗЕ ЧЛАНИЦА	84
8. ДИСЦИПЛИНСКЕ МЈЕРЕ	86
9. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	89
ДОДАЦИ	91
УПУТСТВО ЗА СУЂЕЊЕ С ЦИЉЕМ ОЧУВАЊА ЗДРАВЉА ПАСА	93
СРПСКИ ГОНИЧ стандард по FCI.....	109
СРПСКИ ТРОБОЈНИ ГОНИЧ стандард по FCI.....	112
БОСАНСКИ ОШТРОДЛАКИ ГОНИЧ-БАРАК стандард по FCI.....	115
„ШАРПЛАНИНАЦ“ЈУГОСЛОВЕНСКИ ОБЧАРСКИ ПАС стандард по FCI	118
БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКИ-ХРВАТСКИ ПАСТИРСКИ ПАС „ТОРЊАК“ стандард по FCI.....	123

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

636.7:061.23(497.6)(094.7)

798.8:636.7(497.6)(094.7)

ПРАВИЛНИК о стручном раду Кинолошког савеза у
Босни и Херцеговини и Кинолошког савеза Републике
Српске / [уредник Зоран Кос]. - Бања Лука : Кинолошки
савез Републике Српске, 2016 (Трстеник : Љубостиња). -
129 стр. ; 21 cm

Тираж 250.

ISBN 978-99938-841-1-8

а) Кинолошки савез Републике Српске (Бања Лука) -
Правилници

COBISS.RS-ID 5621272